

SLOVENSKÁ HUDBA VO VOJVODINE_2011

ZBORNÍK PRÁČ 7. KONFERENCIE
MUZIKOLÓGOV A HUDOBNÝCH ODBORNÍKOV
NOVÝ SAD 12. NOVEMBRA 2011

ZBOROVÝ SPEV
VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV



OBSAH

Mgr. art. MILINA SKLABINSKÁ	
_Úvodom	5
Mgr. art. SLOVENKA BENKOVÁ-MARTINKOVÁ, ArtD	
_Zborový spev ako umelecká disciplína, jeho vývoj, funkcia a uplatnenie v súlade so súčasnými svetovými hudobnými trendmi	7
MARIENA STANKOVIČOVÁ-KRIVÁKOVÁ	
_Začiatky zborového spevu vojvodinských Slovákov	15
KATARÍNA MELEGOVÁ-MELICHOVÁ	
_Petrovský spevokol stodvadsaťročný	23
JURAJ FERÍK	
_Viliam Figuš-Bystrý a Mikuláš Schneider-Trnavský – osobnosti slovenskej hudby a ich pôsobenie vo Vojvodine	39
Prof. PaedDr. MILAN PAZÚRIK, CSc.	
_Národný mužský spevácky zbor slovenských učiteľov – 90-ročný	47
MUDr. JÁN ZACHAR – PaedDr. ĽUBICA NECHALOVÁ, PhD.	
_Zborový spev a jeho manifestačné formy na Slovensku v súčasnosti	63
ANNA MEDVEĎOVÁ	
_Slovenské zbory vo Vojvodine v súčasnosti	73
PaedDr. JURAJ SÚDI	
_Spájanie speváckych zborov a spoločné vystúpenia	87
FOTOGALÉRIA	98

ÚVODOM...

Zborový spev patrí k umeleckej disciplíne, ktorá má u vojvodinských Slovákov pozoruhodnú tradíciu. Organizované zborové vystúpenia sú späté s činnosťou spevokolov, ktoré koncom devätnásteho a na začiatku dvadsiateho storočia boli nositeľmi kultúry a zároveň upevňovali národné povedomie. Neskôr sa so spoločenským rozvojom rozvíja aj tento druh hudobného umenia. Aktívne pôsobia školské mládežnícke zbory, spevácke skupiny pri spolkoch či cirkevné spevokoly v rámci cirkevných zborov. V najnovšom období, najmä na prelome dvadsiateho a dvadsiateho prvého storočia, zaznamenávajú rozkvet komorné zborové telesá, ktoré interpretujú aj náročné zborové skladby z vážnej a cirkevnej hudby, respektíve úpravy piesní z ľudovej tradície.

Práve odhalovaním týchto súvislostí sa zaoberala v poradí už siedma muzikologická konferencia, ktorá tradične prináša teoretické reflexie na slovenskú hudbu vo Vojvodine. Uskutočnila sa 12. novembra 2011 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Jej nosnou témou bol zborový spev vojvodinských Slovákov, ktorým sa zaoberali najmä domáci hudobníci, hudobní pedagógovia a dirigenti, a to prevažne z teoretického a odborného aspektu. Na konferencii sa hovorilo o všeobecnom historickom rozvoji zborového spevu, o rozvoji zborového spevu u vojvodinských Slovákov špeciálne, o Petrovskom spevokole, o hudobných skladateľoch Viliamovi Figušovi-Bystrom a Mikulášovi Schneiderovi-Trnavskom, tiež o Jánovi Podhradskom, ktorí tu pôsobili na začiatku dvadsiateho storočia. Osobitný celok tvoria príspevky o našich dnešných zboroch. S ohľadom na relatívne veľký počet takýchto zborov hovoria niektorí autori o renesancii zborového spevu.

Čulej zborovej činnosti určite pomáhajú aj odborné aktivity, ktoré sa tu každoročne usporadúvajú. Letný zborový kemp ponúka umeleckým vedúcim a dirigentom možnosť zdokonaľiť si svoje zručnosti, zoznámiť sa s novým hudobným repertoárom a získať tak nové odborné znalosti. Päť rokov po sebe sa koná aj stretnutie speváckych zborov. Popri našich domácich zboroch vystupujú aj zbory zo Slovenskej republiky. Obe podujatia sa konajú v Báčskom Petrovci.

V dobe, ktorú označujeme atribútom „rýchla“ a v ktorej sú ľudia obklúčení veľkým množstvom informácií, v čase, keď vzdelanostná úroveň je vysoká a keď treba intenzívne pracovať na vlastnom zdokonaľovaní, ak chceme držať krok s dobou a byť úspešní, nezostáva nám, žiaľ, veľa priestoru na voľné aktivity a

ochotnícku činnosť. O to viac si treba ceniť úsilie všetkých, ktorí sa zborovým spevom zaoberajú. Vzdajme im poklonu za to, že nám robia tieto uponáhľané časy krajšími.

Riaditeľka
Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov
Milina Sklabinská

Mgr. art. Slovenka Benková-Martinková, ArtD.

ZBOROVÝ SPEV AKO UMELECKÁ DISCIPLÍNA, JEHO VÝVOJ, FUNKCIA A UPLATNENIE V SÚLADE SO SÚČASNÝMI SVETOVÝMI HUDBNÝMI TRENDMI

Potreba spoločného „muzicírovania“ pomocou najstaršieho „hudobného nástroja“ – ľudského hlasu sa vyskytovala v ľudskej populácii odjakživa a dodnes sa jej jednoduché ako aj zložitejšie formy neustále vyvíjajú a zdokonaľujú. Písané zdroje potvrdzujú, že tradícia spevu bez inštrumentálneho sprievodu vznikala ešte za čias apoštolov a trvala od čias svätého Ambrózia a Gregora Veľkého do obdobia neskorého stredoveku.



Pápež Gregor I.

Najstaršie notové zápisy takýchto foriem sú zápisy gregoriánskych chorálov, bohoslužobných spevov, ktoré dostali názov podľa pápeža Gregora I., ktorý sa zaslúžil o zjednotenie liturgického spevu rímskokatolíckej cirkvi. Za pôsobenia Gregora I. sa zbierali sakrálné spevy, boli usporiadané podľa sviatkov cirkevného roka a potom vznikla zbierka Antiphonarius cento. Pápež založil v Ríme školu Schola cantorum, kde sa vyučoval gregoriánsky chorál a jeho následné predvádzanie počas bohoslužieb.

Neskôr vznikajú vyspelejšie formy viachlasov - organum, klauzula, konduktus a moteto, ktoré sa stalo dominantnou hudobnou formou 13. storočia. Prvým dôkazom o viachlasnom speve je rukopis z roku 1420, v ktorom sa na jednotlivých miestach melodická línia rozčleňuje na dva samostatné melodické celky.

V období renesancie vokálna polyfónia vrcholí. To znamená, že sa pestuje cirkevná a svetská viachlasná vokálna hudba. Vo zvýšenej miere sa využívajú hudobné nástroje, modálne stupnice, zdokonalilo sa notové písmo – na začiatku osnovy sa písalo taktové označenie, používali sa taktové čiary. Typickými druhmi vokálnej tvorby pre zborové zoskupenia boli moteto, omša (v žánri cirkevnej hudby), caccia, šansón či madrigal ako súčasť žánru svetskej hudby.

Počas obdobia renesancie sakrálna zborová hudba bola hlavnou hudobnou formou v západnej Európe. Vtedy všetci významnejší skladatelia komponovali omše, motetá a príbuzné skladby, predovšetkým pre zbory bez inštrumentálneho sprievodu, hoci existujú rôzne názory odborníkov na to, či sa vôbec inštrumentálny sprievod v tom období vyskytoval a ak áno, tak v ktorých oblastiach presne. Známymi autormi renesancie, ktorí sa zaslúžili o rozvoj zborovej hudby, boli Josquin des Prez, Giovanni Pierluigi da Palestrina a William Byrd.



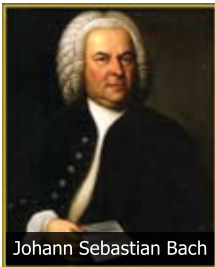
Claudio Monteverdi

Svojrážnou "medzifázou" vo vývoji hudby bolo obdobie tvorby talianskeho skladateľa Claudia Monteverdiho. Monteverdi svojimi hudobnými inováciami významne prispel k zrodu barokového štýlu. Bol autorom mnohých profánnych a sakrálnych diel, priviedol formu madrigalu do dokonalosti (skomponoval deväť zbierok madrigalov) a je jedným zo zakladateľov opery (napríklad Orfeus, Ariadna, Korunovácia Popey). Monteverdiho celoživotná piesňová tvorba, ktorú sústreďoval do svojich kníh madrigalov, demonštruje postupný prechod od polyfónneho štýlu renesancie k barokovej monódií. Jeho ôsma kniha madrigalov, posledná, ktorú sám pripravil na vydanie, sa volá Madrigaly vojnové a milostné (Madrigali guerrieri et amorosi). Je považovaná za vrcholné dielo madrigalovej tvorby vôbec.

Koncepcia madrigalového zborového zoskupenia sa vyskytovala aj v ranných barokových operách a predstavovala nemenný prvok, opernú formálnu stálicu. Neskôr, vývojom barokového štýlu a hlavne vokálnej hudby, sa komorné madrigalové zborové skupiny v operách ako aj v iných vokáľno-inštrumentálnych skladbách (oratóriách, kantátach) rozšírili. Vznikol monumentálny zbor, zbor vyjadrujúci tak „hlas ľudu“ (ktorý sa v neskorších štýlových obdobiach uplatní v operách najviac), ako aj „hlas svedomia“, silu prírody a ostatné metaforické javy použité v operných zboroch a slúžiace na vykreslenie atmosféry deja. Dôležitou zborovou skladbou Claudia Monteverdiho sú aj tzv. Mariánske nešpory z roku 1610 (Vespro della Beata Vergine da concerto, composta sopra canti fermi, doslova Koncertné nešpory blahoslavenej Panny, komponované na cantus firmus), ktoré sa svojou netradičnou monumentálnosťou môžu porovnávať azda len s dielami ako je Händlov Mesiáš alebo Bachove Matúšove pašie. Z technického hľadiska sú Monteverdiho Nešpory náročnou skladbou vyžadujúcou zbor dostatočne početný a skúsený, aby miestami pokryl až desať vokálnych hlasov, inokedy sa rozdelil na dva rôzne zbory a počas celého predstavenia sprevádzal sedem rôznych sólistov. Monteverdi pritom dokáže udržať jednotu výrazu a celistvý dojem, okrem iného tým, že stavia na melódiách gregoriánskeho chorálu, ktoré v jednotlivých vetách zostávajú prítomné ako cantus firmus.

Zborový spev sa teda vyskytoval v umeleckej praxi často a podliehal mimoriadne závažným zmenám vo formovej konštrukcii, obsadení a v štýlovosti. V súčasnosti existuje vo svete nemalý počet tak profesionálnych ako aj amatérskych zborov, ktoré sa špecializujú na tvorbu z obdobia renesancie a baroka a o takýchto súboroch sa hovorí, že predvádzajú "starú hudbu". Keďže nie sú konkrétne príklady – ako je známe – o tom, ako sa v týchto štýlových obdobiach spievalo (mám na mysli vokálnu techniku a celkové "použitie" hlasového aparátu), kvalitné európske zbory, ktoré sa odhodlali na prezentáciu a popularizáciu "starej hudby", sú preskúmané muzikológmi, ktoré podávajú informáciu tom, "ako to kedysi dávno bolo". Tak sa v konkrétnej realizácii renesančných, ale aj barokových skladieb pri-

hliada na jednoduchosť vokálneho prejavu, frázovanie, ktoré úzko súvisí s textom a prirodzenými akcentmi, ako aj na intonačne presný výkon. Je faktom, že podobné prvky sú prítomné aj pri interpretácii zborových skladieb hociktorého štýlového obdobia, ale takisto treba konštatovať, že skladby "starého obdobia" súviseli s jednoduchosťou a dôslednou interpretáciou notového zápisu, kde zrejme nebolo miesta pre iné „inovačné“ interpretačné prvky. Takisto je faktom, že zborní z obdobia renesancie a aj baroka neboli také početné, ako to bolo v neskorších štýlových obdobiach, kde sa zborová tvorba zmonumentalizovala a často bola úzko spätá s inštrumentálnym prejavom.



Johann Sebastian Bach

Obdobie baroka bolo poznačené popularizáciou a väčším využitím hudobných nástrojov a inštrumentálnej hudby, pretože práve v tom období sa viaceré hudobné nástroje zdokonaľovali tak v tvare, forme, ako aj v interpretačných možnostiach. Približne o celé storočia neskôr, ako pôsobil majster Monteverdi, sa narodil Johann Sebastian Bach, univerzálny génius z obdobia baroka. Keďže bol sám aktívnym spevákom počas cirkevných bohoslužieb, dôkladne poznal zákonitosti vyskytujúce sa v cirkevnej hudbe a azda aj preto venoval veľkú časť svojej tvorby kantátam, motétam, pašiam. V kontexte zborovej tvorby je známy predovšetkým vďaka svojim chorálom - harmonizovaným cirkevným evanjelickým nápevom - ktoré vsunul adekvátne do dramaturgickej koncepcie obsiahlych vokálno-inštrumentálnych diel (Jánove pašie, Matúšove pašie, Vianočné oratórium...). Hoci sám nenapísal vlastnú operu, v ktorej by sa funkcia zboru ako prípadného "hlasu ľudu, jeho svedomia" alebo jednoducho komentátora deja mohla naplno prejavíť, uvedená funkcia zboru zohráva podstatnú dramaturgickú zložku vo vokálno-inštrumentálnych skladbách duchovného charakteru, podporuje určitý druh dramatizácie v týchto dielach a zbavuje ich určitej monotónnosti, ktorá môže vzniknúť pri nevhodne upravenom rozsiahlom diele.



Georg Friedrich Händel

Bachov súčasník Georg Friedrich Händel aplikoval takisto zborové zložky vo svojich vokálno-inštrumentálnych duchovných skladbách a predovšetkým v operách (napísal ich 46!). V určitom "trende" dramaturgického „doplnovania“ zotrval, hoci samostatné harmonizované chorály v jeho dielach nenájdeme ani ako vsuvku do rozsiahlejších kompozícií ani ako samostatné zborové skladby. O to viac sa Händelove zborové vsuvky do oper a duchovných vokálno-inštrumentálnych diel pokladajú za kompozične vyspelé.

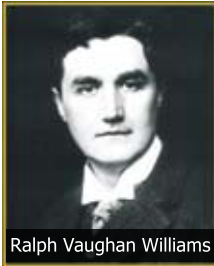
V súčasnej praxi sú vokálno-inštrumentálne skladby Bacha a Händla mimoriadne obľúbené vo viacerých svetových súboroch, ktoré popularizujú barokovú

hudbu. Okrem už uvedenej vokálnej štýlovosti, ktorá sa pri predvádzaní takýchto diel priam vyžaduje, podstatnú funkciu zohráva aj použitie adekvátnych, autentických barokových nástrojov s cieľom dosiahnuť čo najadekvátnejšiu hudobnú ilustráciu. Pravdaže, je málo ozajstných barokových nástrojov, ktoré možno použiť, a preto barokové súbory si objednávajú výrobu takýchto nástrojov u súčasných nástrojových odborníkov – majstrov. Interpretácia barokovej zborovej, ale aj inštrumentálnej hudby si vyžaduje technickú zručnosť interpretov, podobne ako sa v renesančnej interpretácii prihliada na vhodné frázovanie, non vibrato a na intonačnú presnosť, v zložitejších polyfonických formách aj na vedenie jednotlivých hlasov, ktoré sú dominantné.

Zborová hudba s duchovným charakterom sa presunula s nástupom klasicizmu a romantizmu z kostolov na koncertné pódia, jednak preto, že bola rozsiahla, ale aj preto, že charakterovo nezodpovedala konzervatívnym pravidlám cirkví, ktoré v tom období mali rozhodujúce slovo. Poznáme Beethovenovu Missu solemnis, Requiem Luigiho Cherubiniho, Mozarta, Brahmsovo Nemecké requiem. Podstatnou informáciou je skutočnosť, že práve v tomto období osobitné uznanie získali niektoré amatérske zbory, ktoré boli natoľko zručné, že dokázali interpretovať veľdiela majstrov, akými boli Schubert, Schumann, Mendelssohn, Brahms. Tieto "spevácke zoskupenia" fungovali oddelene - existovala mužská a ženská zložka, hudba bola prevažne štvorhlasná, bez sprievodu, alebo sprievod bol veľmi jednoduchý. Kým klasicizmus v podstate propagoval zborové skladby v kontexte duchovného charakteru, obdobie romantizmu znamenalo posun vpred, a to preto, že uviedlo zborové skladby, ktorých základným stavebným prvkom bol „živý“ umelecky hodnotný text, rovnoprávny s hudobnou zložkou, vystihujúci náladu a citové stavy autora.

Boli to najmä Beethovenove, Weberove, Berliozove a Wagnerove vokálno-inštrumentálne diela a opery, v ktorých bol zbor často jedným z najdôležitejších nositeľov obsahovej, ideovej a hudobnej myšlienky diela. Ich diela boli v mnohom podnetom a predobrazom moderných operných diel, v ktorých mal zbor spravidla rovnocennú obsahovú a výrazovú funkciu s orchestrom a sólistami. Richard Wagner vo svojej koncepcii hudobnej drámy sa dopracoval tak ďaleko, že orchester chcel „urobiť neviditeľným“ (v zakrytej časti divadelného priestoru), aby vynikli speváci a zbor na javisku. Existujú početné príklady, ktoré by takéto konštatovanie mohli umocniť, podstatné je prízvukovať nesmierny tak technický, interpretačný, ako aj umelecký vývoj zborových telies, ktoré fungovali v období romantizmu a spravidla boli súčasťou rozsiahlejších „ansámblov“ a hudobných druhov. V období hudobného romantizmu vrcholil vývoj opery a preto aj zbor a zborový spev nachádzal uplatnenie skôr ako podstatná súčasť operných dejov. Okrem štandardných zborov, ktoré majú funkciu komentátora deja, nachádzame aj mohutnejšie formy dvojzborov, funkčných v súlade so scénickou potrebou (prejavy dvoch protichodných strán). Skoro všetky zbory majú orchestrálny sprievod, vokálne party sú rozlišujúco stavané, nie sú písané v hlbokých polohách, harmónia je často obsiahnutá v neúplných akordoch. Hlasy sú vedené výraznejšie a jednoduchšie ako

určovala javisková prax a zvýšená snaha o zrozumiteľnosť textu. Výsledkom toho vedenia bola priehľadnosť, široké línie a dlhé gradácie. Zbory v raných operách romantizmu boli samostatné, uzavreté čísla, ostro ohraničené od ostatného deja. V iných operách zbory prelínajú sólové partie – v nich zbor viac a bezprostrednejšie zasahuje do deja, stáva sa dramatickým činiteľom. Nájdeme aj zbory rôznych výrazov – pijacké, prejavujúce veselosť, výraz ľudovej múdrosti, modlitby. Autori vytvorili zo zboru dôležitého dramatického aktéra, zbor ako zástupca celej komunity často vystupuje v rozličných úlohách. Vo funkcii „ľudu“ je rovnakou dramatickou jednotkou ako sólový spevák, so všetkými požiadavkami deklamácie. Súčasne najlepšie vystihuje náladu pozadia odohrávajúceho sa deja. V niektorých operách zbor má konkrétnu úlohu. Môže vzbudzovať určitú náladu, byť postavený na scéne vo funkcii „nádadového krytia“, tam kde si to sloh priamo žiada. Často sa nachádza na začiatku a konci dejstva, za účelom prípravy a doznenia celkovej nálady.



Ralph Vaughan Williams

Súčasná doba umožnila experimentovať vo všetkých hudobných žánroch a tak aj v zborovej hudbe. Skladatelia postromantizmu, akými boli Richard Strauss a Sergej Rachmaninov, písali pozoruhodné zborové skladby, ale azda najuznávanejším autorom toho obdobia, ktorý písal zborové skladby, bol Ralph Vaughan Williams. Tvoril nové motetá v renesančnom štýle, s novým harmonickým prejavom, s použitím štylizovaných anglických a škótskych ľudových piesní. Tvorba Arnolda Schoenberga znamená vrchol vo vývoji uvedeného štýlu, ktorý nastolil Williams. V priebehu 20. storočia sa vyvíjali moderné interpretačné techniky, ktoré svoje uplatnenie našli aj v zborovej tvorbe - uvedme tak diela Schoenberga, Antona Weberna, Igora Stravinského, Charlesa Ivesa, Dariusa Milhauda, Paula Hindemitha. Títo autori zašli do extrémov, pokiaľ ide o exploatáciu ľudského hlasu v kontexte zborového spevu. Ich zborové skladby nachádzajú obľubu skôr u odborníkov, zatiaľ čo bežnému auditióriu sú prinajmenej nezrozumiteľné a keďže ich interpretácia si vyžaduje skutočne zručných spevákov a zaujatých poslucháčov, nepredvádzajú sa tak často.

Napriek tomu, že známe rozdelenie umeleckých štýlov na „duchovné“ a „svetské“ dávame bežne do súvisu predovšetkým so „starou hudbou“, v 20. storočí takisto existujú autori, ktorí sa vo väčšej alebo menšej miere orientovali na jeden z uvedených štýlov. Významné duchovné zborové skladby, ktoré patria do repertoárov vyspelých európskych zborov, napísal Francis Poulenc – Motets pour le temps de Noël, Gloria, Omša v G-dur a Arvo Pärt - Magnificat a Johannespassion (Jánove pašie). S vývojom techniky a komunikačných prostriedkov aj skladatelia čím ďalej tým viac pristupujú k niekedy až absurdným spojeniam (Richard Felciano napísal dielo pre zbor a elektronickú kazetu...) a podporujú avantgardné vokálne techniky, akými sú výkriky, hlboké tóny, spev bez slov na neutrálne slabiky a podobne.

S ohľadom na to, že dnešná doba je hľadám najzvedavejšia, ale aj najvyspelejšia,

moderné umenie je podporované zo všetkých strán. Zakladajú sa súbory, ktoré propagujú, uvádzajú a rozvíjajú súčasnú hudobnú tvorbu. Zborové teleso bolo a zostalo jednou z najpraktickejších a najobľúbenejších interpretačných stálic v celosvetovom hudobnom kontexte a autori sa radi inšpirujú v tvorbe pre zborové obsadenie. Podobne, ako je to v prípade zborov, orchestrov, ktoré chránia autenticnosť prejavu "starej hudby", súčasnú zborovú tvorbu propagujú moderné súbory, ktoré sú čím ďalej, tým obľúbenejšie. Také zbory tvoria prevažne vzdelaní hudobníci, ktorí sú zdatní hlasovo adekvátne interpretovať náročné zborové skladby. Sú zbory, ktoré výlučne propagujú diela súčasných autorov komponované pre koncertné predvedenie, ale aj také, ktoré fungujú v symbióze s ostatnými druhmi moderného umenia (filmová hudba, výtvarná tvorba, divadlo).



Spevácky zbor mesta Bratislavy

Repertoár dnešných amatérskych zborových obsadení zahŕňa prevažne skladby rôznych štýlových období, ktoré zodpovedajú ich interpretačným možnostiam. Zvlášť veľkú obľubu majú renesančné skladby pre dvoj- až štvorhlasný zbor, úpravy populárnych či ľudových piesní a jednoduché skladby rôznych štýlových období, často za sprievodu klavíra ako určitej pomôcky na dosiahnutie intonačnej istoty a vyrovnanosti. Vyspelejšie amatérske zbory, tzv. poloprofesionálne, ktoré pozostávajú z kvalitných, vzdelaných spevákov, ale nemajú podporu inštitúcií, akými sú napr. filharmónia či divadlo, sú častou zložkou počas interpretácií obsiahlych vokálno-inštrumentálnych diel, operných predstavení, takisto majú pestrý repertoár, ale bývajú aj štýlovo vyhranené.

Zborový spev patrí v súčasnosti k najtradičnejším a najmasovejším oblastiam záujmovej umeleckej činnosti. V posledných rokoch v Európe dochádza k výraznej vnútornej zmene, keď sa podstatne redukovujú počty detských a školských zborov i zborov mládežníckych a narastajú počty zborov cirkevných, ale aj komorných. Ide v prípade malého počtu detských a mládežníckych zborov azda o čoraz citelnejší nezáujem samej mládeže zapájať sa do takejto formy kreatívnej činnosti? Alebo o nedostatok prostriedkov na zakladanie nových telies a udržiavanie už existujúcich? Dnes popri zredukovanom modeli súťaženía sa pre-

sadzujú ako metodické nástroje predovšetkým jednorazové semináre, dielne či školenia napojené na zborové podujatia. Verme, že aspoň taká forma inšpirácie a podpory podnieti aj v našich končinách tak spevákov ako aj dirigentov, aby sa zborovému spevu venovali naplno a cieľavedome, s ambíciou ďalej rozvíjať túto najstaršiu formu spoločného „muzicírovania“.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Bukofzer, M. F.: Hudba v období baroka. Bratislava: Opus 1986.
2. Einstein, Alfred: Hudba v období romantizmu. Bratislava: Opus 1989.
3. Nováček, Zdeněk: Súčasná slovenská hudobná tvorba (1945 – 1954). Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 1955.
4. Rolland, Romain: Hudobníci minulosti. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry 1957.
5. Rolland, Romain: Hudobníci minulosti. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry 1959.

Internetové stránky:

- www.wikipedia.com
- www.youtube.com (video ukážky)
- www.imslp.org (notový materiál)

Resumé

Ako absolventka magisterského a postgraduálneho štúdia zborového dirigovania autorka erudovane predkladá všeobecný odborný prehľad vývoja vokálnej interpretácie od jej začiatkov až po súčasnosť. V texte uvádza najdôležitejšie vývinové body z dejín hudby a najmä skladateľov a ich umelecké stvárnenia, ktorých význam v kontexte zborovej tvorby následne popisuje a zdôvodňuje. Zborovú interpretáciu vníma ako fenomén, ktorý sa v dôsledku vývoja doby neustále mení a plní tak spoločenskú funkciu, ktorá je primárna. V súčasnej dobe existuje tento jav v rôznych a podstatne odlišných podobách. Odhaľovanie jeho konečných hraníc je zverené skladateľom s avantgardnými ambíciami smerujúcimi k rafinovanému a cibrenému publiku, zatiaľ čo pre široké vrstvy patrí táto forma umeleckého prejavu k náročným záležitostiam. V tomto zmysle badať nezaujmem najmä mladšej populácie, respektíve je tu nedostatočná afirmácia danej oblasti.

Rezime

Utemeljen na profesionalnoj orijentaciji, koja obuhvata magistarske i poslediplomske studije horskog dirigovanja, rad predstavlja eruditan pregled razvoja vokalne interpretacije od njenih početaka pa do danas. Autorka navodi najvažnije

razvojne tačke iz oblasti istorije muzike posebno se osvrćući na kompozitore i njihova umetnička dostignuća u kontekstu horskog stvaralaštva, čiji značaj detaljno obrazlaže. Horsku interpretaciju poima kao fenomen koji se u skladu sa sveopštim razvojem neprekidno menja na taj način ostvarujući društvenu funkciju koja mu je primarna. U savremenom društvu ova pojava postoji u raznim, bitno različitim oblicima. Istraživanjem njenih krajnjih granica zaokupljeni su kompozitori avangardnih ambicija koji su usmereni ka rafinisanom i usko profilisanoj publici, dok se kod šire populacije ova forma umetničkog izraza svrstava među zahtevnije pojave. U tom smislu uočljiva je nezainteresovanost mlađe populacije, odnosno njena nedovoljna afirmacija.

Mariena Stankovičová-Kriváková

ZAČIATKY ZBOROVÉHO SPEVU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

Aby som mohla ozrejiť rozvoj zborového spevu vojvodinských Slovákov v období národného obrodovania, teda romantizmu 19. storočia, chcela by som najprv porovnať dve blízke, ale v značne odlišných podmienkach sa rozvíjajúce kultúry Srbov a Slovákov.

V 19. storočí sa v Srbsku prebúdzajú záujem o európske umenie a kultúru. Podobne ako vo veľkej Habsburskej monarchii, kde bojujú mnohé národy o svoje národnostné a jazykové práva, o etnickú identitu a osamostatnenie sa v rámci vlastného štátu, kladli sa aj v Srbsku v 19. storočí základy národnej a sociálnej revolúcie. Po dvoch protitureckých povstaniach sa stal Belehradský pašalik od roku 1830 autonómnym kniežatstvom. Začalo sa osvietenké obdobie, ktoré sa prejavilo v srbskej literatúre aj v hudbe. Vládca knieža Miloš Obrenović zakladal inštitúcie kultúry, ktoré mali prebúdzajúť národné povedomie a záujem ľudu o národné hodnoty a priblížiť túto malú krajinu európskym trendom. V Kragujevci, hlavnom meste kniežatstva, bolo roku 1835 založené divadlo a predtým roku 1831 kniežací orchester. Zakladajú sa spevácke spolky, z ktorých vyrastajú ďalšie kultúrne a pedagogické inštitúcie. Organizujú sa prvé verejné koncerty – **besedy**. Vokálna a vokálno-inštrumentálna hudba – spevohry a zborové skladby boli dominujúce formy. Keďže profesionálnych hudobníkov pre potreby hudobného vzdelávania a rozprúdenia hudobného života v krajine bolo málo, pôsobili tu často hudobníci zo zahraničia, medzi nimi mnohí českí skladatelia. Známe je aj to, že jeden z najplodnejších skladateľov toho obdobia v Srbsku bol Slovinec Davorin Jenko (1835 – 1914), zborníkár Národného divadla v Belegrade, autor vyše 40 spevohier a medzi iným aj hymny *Bože pravde*. Táto pieseň bola pôvodne napísaná pre spevohru *Markova sablja*, ale neskoršie predvedená ako hymna pri príležitosti korunovania Mihajla Obrenoviča za srbského kráľa roku 1882.

Jeden z najstarších speváckych spolkov v Srbsku bol **Srbský spevácky cirkevný spolok z Pančeva** (1838). Okrem neho bol uznávaný ako najlepší v dejinách srbskej hudby **Belehradský spevácky spolok**, založený roku 1853. Najstaršie zachované skladby srbskej hudby z tohto obdobia sú úpravy ľudových piesní. Štýlové zaradenie tejto hudby je v súlade s aktuálnymi európskymi tendenciami – s romantizmom.

V slovenskej hudbe sa udiali v 19. storočí podobné procesy, hoci sa k nim prišlo úplne inou cestou. Bratislava bola do roku 1784 hlavné mesto Uhorska a teda aj hudobné centrum, ktoré navštevovali najvýznamnejší skladatelia klasicizmu – Haydn, Mozart a Beethoven. Aj sama cisárovná Mária Terézia často navštevovala koncerty a divadelné predstavenia, ktoré sa tu konali. V roku 1776 otvorili novú budovu mestského divadla, kde sa odohrávali operné predstavenia a koncerty. Aj

iné slovenské mestá zaznamenávajú bohatú hudobnú činnosť – Trnava, Košice, Nitra a ďalšie.

Okrem toho v Bratislave vyrábali kvalitné hudobné nástroje a pôsobili tu uznávané šľachtické orchestre. V 18. storočí bolo na Slovensku vyše 160 domácich skladateľov, najmä organistov, kantorov, inštrumentalistov, pedagógov a kapelníkov.

Do obdobia romantizmu bola hudba na Slovensku časťou európskej hudby a nevyznačovala sa špecifickou etnickou osobitosťou. Revolučné obdobie 19. storočia vysunulo do popredia meštiansku triedu a dedinskú inteligenciu. Postupne sa formuje slovenská národná hudba, ktorej úlohou bolo rozvíjať národné povedomie. V šesťdesiatych rokoch sa zakladajú v mnohých mestách spevokoly s národno-buditeľským charakterom. Najstaršie boli v Liptovskom Mikuláši – Tatran, v Martine – Slovenský spevokol a v Tisovci – spevokol Spevácka škola. Slovenské spevokoly vznikali aj mimo dnešného územia Slovenska, vo Viedni, v Budapešti a v Prahe. Aj začiatky petrovského spevokolu sa datujú do tohto obdobia. Idea o založení spevokolu vznikla v Slovenskom ochotníckom divadle, ktoré bolo založené roku 1866, a počas predstavení tohto divadla často zneli ľudové, umelé a zborové piesne. V knihe Samuela Čelovského *Z kultúrnych dejín Slovákov vo Vojvodine* (2010) čítame, že toho istého roku 1866 počas osláv 300. výročia smrti Mikuláša Šubića Zrinjského v Petrovci bol bohatý program, na ktorom zaspievali aj pieseň *Hej, Slováci*. 12. februára 1888, keď sa v divadle uvádzali dve veselohry, zaspievali herci v prestávke pieseň *Keď som pásol na poľani* pod taktovkou učiteľa Pavla Lužu. Pieseň s tým istým názvom nachádzame v zbierke *Ľudových piesní Slovákov vo Vojvodine* od Juraja Feríka, ml. Zapísal ju Juraj Ferík starší roku 1956.

24. Keď som pásol na poľani *A. Širková, 19-ročná, august 1956*



Keď som pá - sol na po - ľa - ňi, po - zas - paš som na svi - ta - ňi,
sta - ko ho - rou za - vsie - ňi - lo, môj mi - ňi sen roz - pre - ňi - lo.

1. Keď som pásol na poľani,
pozaspau som na sviatni,
súko horou zaovertelo,
mój miŕi sen rozpešilo.
2. Zdalo sa mi vo sne zdalo,
ďiouča moje ma čakalo,
čakalo ma s pekŕim pierkom,
pri zahratki pod večierkom.
3. A pred domom na rozličku,
podalo mi pravú rúčku,
na ručički peš'em zlati,
na znak našej láski dati.

O tom hovorí historik Samuel Čelovský v článku *Karol Medvecký, neznámy organizátor Slovenského ochotníckeho divadla v Petrovci* (Zborník SVS, NS 1997) toto: „Práve títo herci – speváci o rok neskoršie, teda roku 1898, boli iniciátormi založenia, zakladajúcimi členmi a funkcionármi Slovenského spevokolu, ktorý v ďalších desaťročiach bol aj organizátorom divadelných predstavení a takmer 60

rokov jedným z najvýznamnejších speváckych, divadelných a kultúrnych spolkov v Petrovci a medzi Slovákmí v Juhoslávii“.

Roku 1890 bol vedúcim spolku František Macvejda (1860 – 1896), pôvodom z kysuckej Turzovky, ktorý pre panslavistické idey stratil učiteľské miesto v rodisku a prišiel za prácou na Dolnú zem. Bol vynikajúcim teoretikom a pedagógom. Jednou z príčin, prečo petrovský spevokol nemohol dostať dlhší čas (10 rokov) povolenie štátnych úradov na svoju činnosť, bol príbeh, ktorý sa odohral na výlete spevokolu, ktorý zorganizoval František Macvejda. Na večeri pri Dunaji v Hložanoch sa Gustav Maršal Petrovský v zdravici ostro vyjadril proti tvrdej maďarizácii, začo bol stíhaný. Utekol do Ameriky a tak petrovský spevokol nemal dobré meno v očiach verejnej správy. František Macvejda umrel v Erdevíku roku 1896.

Po učiteľovi Pavlovi Lúžovi sa prvým dirigentom oficiálne založeného Petrovského spevokolu stal jeho spoluzakladateľ Július Kubáni. V Petrovci pôsobil od roku 1892 ako učiteľ, kantor a riaditeľ ľudovej školy a gymnázia. Prvým predsedom spevokolu bol Ondrej Garay.

Zborový spev vojvodinských Slovákov začína teda v Petrovskom spevokole, založenom pred 120 rokmi. Keď sa však pozrieme ďalej do minulosti, zistíme, že medzi našimi prisťahovalcami na Dolnú zem boli ľudia, ktorí sa snažili vytvoriť kultúrne ovzdušie, vzbudiť záujem o národné otázky, vzdelanie a tým aj zveľadenie celkovej spoločnosti. Založili roku 1845 nedeľnú školu, čitateľské krúžky a iné spolky, ktoré organizovali divadelné predstavenia. To boli základy, na ktorých vyrástol Petrovský spevokol, ktorý bol nositeľom celkovej kultúrnej činnosti v období najtvrdšej maďarizácie koncom 19. storočia.

Skladateľ a dirigent Ján Podhradský



Ján Podhradský

Zaujímavou osobnosťou hudobného života a najmä zborového spevu bol hudobný pedagóg, dirigent a skladateľ **Ján Podhradský**, ktorého podrobnú biografii napísal jeho syn Ján Podhradský ml. a ktorá bola uverejnená v monografii o Hložanoch – Hložany 2. Na túto biografii ma upozornil Michal Gombár, učiteľ v dôchodku z Kysáča, ktorý sám bol zanieteným spevákom v zbere petrovského gymnázia a s Jánom Podhradským ml. a s jeho rodinou sa osobne poznal.

Ján Podhradský sa narodil v Hložanoch roku 1891. Do školy chodil v Hložanoch, neskoršie v Banskej Bystrici a učiteľskú školu ukončil v Baji roku 1910. Od roku 1911 do roku 1922 pôsobil ako učiteľ v Kysáči. Potom sa presťahoval do Lalite, kde založil *Mužský roľnícky spevokol*, s ktorým vystúpil v Novom Sade 18. apríla 1923, a to v programe venovanom pamiatke národovca a spisovateľa Jozefa Podhradského, starého otca Jána Podhradského. Od roku 1924 pôsobil v Hložanoch. Tu založil Hložiansky spevokol, s ktorým mnohé roky úspešne pracoval. Bol to 50-členný mužský roľnícky spe-

vokol, ktorý účinkoval vyše 20 rokov. V ich repertoári boli prevažne hymnické a cirkevné piesne. Vystupovali v okolitých slovenských osadách, ale viackrát aj v Novom Sade. Zaujímavosťou bolo ich tradičné vystúpenie pri vítaní Nového roku na veži hložianskeho kostola.

Autor biografie Jána Podhradského takto opísal tieto polnočné koncerty: „Každý rok na rozhraní starého a nového roka spieval tento spevokol na veži hložianskeho kostola, odkiaľ sa spev rozliehal po celej dedine. Vtedy všetci Hložančania, mladší pred kostolom a starší pred vlastnými domami, počúvali krásne naše hymnické a samozrejme aj cirkevné piesne.“

Jána Podhradského si dejiny hudby zaznamenali v prvom rade ako autora prvej slovenskej dolnozemskej operety *Pekná nová maľovaná kolíska*, ktorú napísal na podnet Slovenskej pospolitej čítarne v Starej Pazove na text Vladimíra Hurbana Vladimírova.. Úryvky z tejto operety boli prvýkrát uvedené v roku 1925 v Kysáci a v Hložanoch.



Herci a speváci operety *Pekná nová maľovaná kolíska*

Na fotografii sú herci a speváci z premiéry operety *Pekná nová maľovaná kolíska*, ktorá sa uskutočnila 13. októbra 1925 v Kovačici. Za plagátom na fotografii stojí Ján Podhradský. V premiére účinkovali herci z viacerých slovenských osád. (Fotografiu učiteľovi Michalovi Gombárovi poskytol syn J. Podhradského.) Reprízy operety boli v rokoch 1925 a 1926 v Padine, Starej Pazove, Hložanoch a Kulpíne. Opereta bola uvádzaná v sprievode harmónia. Petrovec a Nový Sad ju už mali možnosť počuť o rok neskôr (1927) za sprievodu vojenského orchestra.

Ján Podhradský krátko pôsobil v Kovačici a potom sa znovu vrátil do Hložian ako učiteľ a neskôršie aj kantor. Tu sa s osobitným nadšením venuje práci s hložianskym spevokolom.

Ako hudobník a národovec chcel Podhradský združiť učiteľov – milovníkov spevu z rôznych slovenských prostredí do jedného veľkého spoločného zboru. Pokus o založenie Spevokolu slovenských učiteľov Juhoslávie podľa vzoru na Slovensku sa mu vydaril roku 1928, avšak nevydržal dlho. Pre nedostatok finančných

prostriedkov vystúpil tento spevokol iba dvakrát: v tom istom roku na Slovenských národných slávnostiach v Petrovci a pri uvádzaní do úradu prvého slovenského evanjelického biskupa v Starej Pazove – Adama Vereša.

Podhradský usporadúva neúnavne v tom istom roku spoločný koncert dvoch roľníckych spevokolov – z Hložian a z Kulpína. Concertovali v Hložanoch na hasičskej zábave. O tri roky neskôr sa uskutočnil podobný koncert v Kulpíne, kde vystúpili dvaja dirigenti. Okrem Podhradského sa zúčastnil aj dirigent kulpínskeho zboru *Zvon Ján Párnický*. (NJ, roč. XII. č. 13 zo 14. 2. 1931). Medzi iným tu odzneli tzv. spevácke pozdravy *Spevom sloboda a Hor sa, speváci*. Cieľom Podhradského bolo vytvoriť jednotný juhoslovanský roľnícky spevokol, ktorý by mal za úlohu propagovať slovenské ľudové a umelé piesne v rôznych slovenských prostrediach.

V Krátkych správach Národnej jednoty z toho istého roku 1931, č. 15, s. 3, 21. 2. 1931, čítame, že sa v Bajši odohralo divadelné predstavenie spojené s tanečnou zábavou a s programom, na ktorom uviedli okrem veselohry i národné piesne. Ďalšia správa z tých istých novín hovorí o divadelnom predstavení v Iloku, ktoré usporiadal Spolok slovenských akademikov. V programe okrem iného vystúpil miešaný zbor s tromi piesňami *Nestískaj mi, šuhaj, rúčku, Nespievaj, nespievaj a Zelená sa bučina*.

Z týchto správ je zrejmé, že v divadelných predstaveniach boli spravidla podobné vložky a preto môžeme právom divadlo pokladať za kolísku zborového spevu tunajších Slovákov.

Práca J. Podhradského na zjednocovaní roľníckych spevokolov pokračovala 6. apríla, keď sa v Kysáči uskutočnila *koncertná zábava*, na ktorej vystúpili tri zbory so spolu 80 spevákmi – z Hložian, Kulpína a Starej Pazovy. Zbornajstrami boli J. Podhradský a J. Párnický. Z repertoáru tohto koncertu uvádzame nasledovné piesne: *Spevom k srdcu národa* (spevácky pozdrav), Hložiansky spevokol zaspieval *Otčenáš* a slovenské umelé piesne s precíznou dynamikou, ako sa to uvádza v článku NJ z 15. apríla 1931, č. 30. Ďalej sa tu píše, že „Kulpínčania predviedli Dalmatinski šajkaš a v zbierke veselých českých pesničiek ukázali chvályhodnú vyspelosť starších speváckych zborov... Kysáčsky miešaný potrebuje lepšie nacvičenie ženských hlasov.“ Výbor Sokolskej jednoty, ktorý sa pod článok podpísal, uzaviera: „Najdôležitejšie pri tomto koncertnom vystúpení našich roľníkov spevokolistov je dosaženie cieľu, tj. základných počiatkov Slovenského roľníckeho spevokolu.“

Potom sa ešte raz pokúsil Podhradský založiť veľký spevokol. Išlo o Učiteľský spevokol Vojvodiny v lete roku 1931. Mal v tom podporovateľa učiteľa hudby, skladateľa a dirigenta z Nového Sadu Svetolika Paščana. V tom čase sa konal v Novom Sade dirigentský kurz, na ktorom sa zúčastnili aj štyria Slováci. Ján Podhradský, učiteľ a kantor v Hložanoch, Juraj Ferík učiteľ na Gymnázium J. Kollára v Petrovci, Pavel Kováč, riaditeľ školy v Pivnici, a Juraj Struhárik, učiteľ v Hložanoch. Na kurze sa zúčastnilo 35 učiteľov, ktorí iniciatívu pri zakladaní *Mužského spevokolu*

učiteľov Dunajskej bánoviny nadšene prijali.. Tento spevokol vystúpil len raz, a to v 16. augusta, v pravoslávnej katedrále (NJ, 1931, s. 68).

Po opätovnom neúspešnom pokuse založiť veľký spevokol sa venuje Podhradský už len hložianskemu spevokolu. S ním mal v Pivnici roku 1931 koncert, o čom písala dobová tlač (Národná jednota, č. 98, 12. decembra 1931) tak, že vyzdvihla jeho vyspelý prednes.

Koncert „Hložianskeho Spevokolu“ v Pivnici	
<p>O vystupení hložianskeho roľníckeho spevokolu nemôžno pochybovať: dákazom toho sa pomerne časte podozrieme vystupovania po našich slov. obciach (Kysák, Košice a l.). Záležalo jeho usmernenia, odhose viedlako, ubornajtra p. uč. Podhradského, keď autoru viac kompozícií hudobných speváckych („Pekná nová, malovaná kolista“ „Nápitok lásky“ a l.) spevokol hložiansky zapísal prvú misiu medzi slovenskými spevokolmi: A my, Pivničania, sme naozaj hodi na to, že budeme mať príležitosť počuť sa v krásnom slov. speve. „Hložiansky roľnícky spevokol“ prichádza k nám na pozvanie miestnej Sokoláckej jednoty vo štvrtok dňa 17. dec. Večer bude koncertovať. Zúčastní koncertu je o 7. hod. večer.</p> <p>Program koncertu: I. Časť manifestácia: 1. l. Slnna hymna.</p>	<p>2. Slavnostná reč. 3. Hymna juho-slov. Slovákov. II. Časť koncertná: 1. Ofce náš... malý sber. 2. Kolo Tatár diešava... m. sbor. 3. Hode, čas náš slov. ľadu... 4. Háj, trája Sokol... 5. Zavrúta sa, odjedeme... 6. Keď vlna dýchal... 7. Vraj bych ja, dievčatko... a. Vezbi slov. piesni (Zahutaly hory... Dvlna...) b. Endové piesne (A v tej našej jahodochke, Tebe dobe...) III. Časť záhavná: a. Ustáky 1. z Kelysky, 2. z Nápitok lásky. b. Kaplity. c. Rábované piesne. Podakovanie hosti a Hoj, Slováci... Ako vidno, program je prebohatý a pekný. Očakávame s arduškosou, že na koncerte aridíme aj bratov z okolitých slov. dedín, so Slnna a Látne</p>
	<p>Keďže sa spevokolom nemali prítí k nám z Hložian, nádejeme sa, že si ich náma a trápiti budeme vedieť váši. Do čakáme hojosa náštrova koncertu. Verim, že budeme mať viac náštevníkov z radov roľníckych ako domáci. Vrd ak nemá váši roľníci, ako to máte požadovať od ľajch?!</p> <p>Keďže sa koncertu a nás „bišova vnanos“ napominame až teraz — jak domáckich ľaj i stránských — aby si ľadeli vstupenky zaobstarat. Vstupenky možno dostať v „Slov. banke“ a v Múka Slntra, obch. Vstupenky je priravená diešdnym comerom — mislo. Nejde nám o komerij zisk, ale chceme umožniť našim roľníkom umelecký pôžitok, aby pošliati, za budú na „Námě a horko dno“ a pozvenisti sa do výšich súd dachobného života — šrdíli so seba vášty neresti ľadi. Spevom sa Slováci približuje Bohu. Šam sárod najlepšie vyšideli spravij význam piesni, keď povedali: „Kto spiera, nie nenají.“ Dokážme, že vieme byť aj pobostinní: spevokol rozobereme po domoch k večer. Zice</p>

Tento spevokol vystúpil aj pri zakladaní Matice slovenskej na Slovenských národných slávnostiach roku 1932 v Petrovci. Slávnosť bola o to väčšia, pretože spevokol sprevádzal vojenský orchester z Nového Sadu. Potom už spevokol vystupoval najmä v Hložanoch a J. Podhradský sa venuje pedagogickej a organizačnej práci v školstve a kultúre. Vydal učebnicu, bol predsedom Čítacieho krúžku. Keď usporiadal Československý zväz roku 1929 v Starej Pazove kurz pre učiteľov, Podhradský na ňom prednášal hudobníkom – kantorom. Organizoval koncerty v sieni gymnázia v Petrovci roku 1933, ale aj v hostinci u Bád'onskovcov. Mal úspešné vystúpenia so scénickou ukážkou Oslobodenie Čechov a Slovákov so spevom a tancom aj na podujatiach v Novom Sade – v hoteli Sloboda roku 1929. Je autorom menej známej operety Nápitok lásky, ktorej premiéra bola v Starej Pazove roku 1930.

Bol to všestranný hudobník, ktorému vdčíme za bohatú hudobnú činnosť v prvej polovici 20 storočia, najmä pokiaľ ide o zborovú a scénickú hudbu.

POUŽITÁ LITERATÚRA

ČELOVSKÝ, S.: Karol Medvecký, neznámy organizátor Slovenského ochotníckeho divadla v Petrovci. In: Zborník SVS, NS 1997, č. 14, s. 244.

Resumé

S ohľadom na to, že sa zaoberá autorka začiatkami zborového spevu vojvodinských Slovákov, venuje prvú časť svojej práce analýze všeobecného kultúrneho a spoločenského kontextu tak Srbska ako aj Slovenska v 19. storočí. Ozrejmjuje vývin dvoch kultúr, ktoré stavajú na odlišných hudobných tradíciách a ich vplyv na komunitu Slovákov, ktorá sa usadila na južných hraniciach vtedajšieho Rakúsko-Uhorska. V druhej časti práce upriamuje pozornosť na osobnosť Jána Podhradského, učiteľa, kantora, zbormajstra, skladateľa, ktorý sa do slovenských vojvodinských kultúrnych dejín zapísal najmä operetou *Pekná nová maľovaná kolíska*. Práve Ján Podhradský bol vedúcou hudobnou osobnosťou spätou so začiatkami zborového spevu vojvodinských Slovákov.

Rezime

S obzirom na to da se rad bavi počecima horskog pevanja vojvođanskih Slova-ka, prvi njegov deo posvećen je analizi ukupnog kulturnog i društvenog konteksta, kako u Srbiji tako i u Slovačkoj u 19. veku. Na taj način autorka predstavlja razvoj dveju kultura koje se temelje na različitim muzičkim tradicijama, a ujedno imaju upliv na zajednicu vojvođanskih Slovaka, koja se doselila u najjužnije krajeve tadašnje Austrougarske. Drugi deo rada posvećen je ličnosti Jana Podhradskog, učitelja, kantora, horovođe, kompozitora, koji se u slovačku vojvođansku kulturnu istoriju upisao svojom operetom *Pekná nová maľovaná kolíska*. Jan Podhradski bio je vodeća ličnost u oblasti muzike koja se vezuje za početke horskog pevanja vojvođanskih Slovaka.

Katarína Melegová-Melichová

PETROVSKÝ SPEVOKOL STODVADSAŤROČNÝ

Petrovec žil v druhej polovici 19. a začiatkom 20. storočia čulým národnostným životom. Silný impulz dali k tomu intelektuáli a národovci, ktorí sem prichádzali zo Slovenska, ale aj osobnosti, ktoré vyrastali v tomto našom dolnozemskej prostredí. Spomeňme aspoň návštevu podpredsedu Matice slovenskej Dr. Karola Kuzmányho, ktorý tu pobudol ako evanjelický superintendent roku 1865, víťazstvo opozičného kandidáta na poslanca do Uhorského snemu „vykričaného pansláva“ Viliama Paulínyho-Tótha, slovenského spisovateľa a podpredsedu Matice slovenskej roku 1869, v kulpínskom volebnom okrese, zahranie prvého divadelného predstavenia roku 1866, ktoré sa ako prejav kultúrnych snáh na petrovskej pôde už v tomto prvom roku sľubne prijalo a v ďalších obdivuhodne rozkošateľo. V dobe silnej maďarizácie využili roku 1866 Petrovcania a ich hostia oslavy trojstého výročia smrti Mikuláša Šubiča Zrinjského na to, aby prejavili svoje národné cítěnie. Aj táto oslava im slúžila na pozdvihnutie vlastného sebavedomia a vyjadrenie nesúhlasu s maďarizačným útlakom.

Kultúrny život Petrovca na sklonku 19. storočia sa rozbehol naplno aj vďaka obnoveniu Nedelnej školy, ktorá bola násilne zatvorená roku 1876 a obnovená roku 1886 a ktorá bola kolektívnym členom Matice slovenskej na Slovensku.

K všetkému, kde bolo počuť slovenskú reč, kde sa rozširovala slovenská tlač, čítali slovenské knihy a tak sa upevňovalo slovenské povedomie, boli uhorské vrchnosti nedôverčivé, podozrievavé a každý otvorený prejav nesúhlasu s takým počínaním trestali výsluchmi, prenasledovaním, či väznením.

Petrovský spevokol (1891–1958)

Petrovský spevokol vznikol v dobe najväčšieho maďarského útlaku. Matica slovenská bola zatvorená, gymnáziá neexistovali a vtedy učitelia v Petrovci, najmä Garayovci, Greisingerovci, Michal Kellenberger, Július Kubány, si plne uvedomili, že treba niečo organizovane podniknúť pri upevňovaní národného povedomia. Začali sa schádzať pri speve, ktorý nacvičovali učitelia Pavel Luža (krátko), František Macvejda a Ondrej Garay. Najprv to boli piesne cirkevné a, pravda, chodili sem len muži. Prvou piesňou, ktorú nacvičili, bola *Keď som pásol na Poľane* a predniesli ju pri príležitosti divadelného predstavenia *Huk a Fuk* alebo prvý apríl roku 1887.

Na skúškach vznikla aj idea založiť spolok so stanovami. Stanovy boli vypracované a predložené úradom roku 1891. Úrady stanovy Petrovského spevokolu neschválili a čakalo sa prakticky na schválenie ďalších desať rokov. To však neznamenalo, že Petrovský spevokol utíchol. Naopak, s veľkou vervou sa speváci pustili

do práce, kúpili si harmónium zo Silbaša, vystavali si javisko a roku 1898 si dali v Prahe vymalovať kulisy a oponu, ktorá stála 600 zl. a kúpili pre javisko veľký jutový koberec. V tom roku na ich program prišiel prvýkrát prvý sedliak – cirkevný „kasír“, čiže pokladník Ondrej Cinkotský. Bola to pre život a prácu spolku prelomová udalosť. Potom sa začali masovo zapájať aj sedliaci a ich synovia a dcéry.

Prvým predsedom Petrovského spevokolu bol Ondrej Garay a zbormajstrom Július Kubány. Po smrti Ondreja Garaya (1919) bol zvolený roku 1920 za predsedu učiteľ Michal Kellenberger a zbormajstrom zostal J. Kubány do konca roku 1922, keď ho vystriedal Samuel Šiška. J. Kubányho však zvolili za doživotného čestného zbormajstra za jeho prínos k práci tohto spolku.

Na podujatia spevokolu chodili diváci aj z bližšieho a širšieho okolia a keďže železničného spojenia nebolo, museli sedieť na koči aj 6 – 8 hodín. O činnosti Petrovského spevokolu písali aj noviny na Slovensku. Takže keď roku 1901 úrady stanovy spevokolu schválili, spolok už mal zvučné meno, naširoko a naďaleko známe v kultúrnych kruhoch.

Roku 1903 nachádzame v tlači záznam, v ktorom okrem iného je napísané, že *„Dňa 24. februára mali sme divadlo.[...] k tomu do nášho spevokolu asi 30 gazdovskí synkovia pristúpili, ktorí nám pekne zaspievali „Kto za pravdu horí“ (Dopisy – Petrovec, DS, I, 6, s. 60). Z 27. na 28. februára toho istého roku vypukol v Petrovci veľký požiar, ktorý až sedem domov „obrátil na popol“. Aj Petrovský spevokol prišiel pohorelcom na pomoc. Príjmy z predstavenia, ktoré zorganizovali 13. apríla, venovali na pomoc nešťastným rodinám. Správa o tom podnietila nielen zámožnejších Petrovčanov, aby týmto rodinám pomohli, ale pomoc prichádzala aj z Nového Sadu a dokonca aj z Ameriky.*

Keďže vydavateľ Dolnozemskeho Slováka Dr. Ľudevít Mičátek mal finančné problémy kvôli tomu, že sa noviny odoberali v malom náklade, Petrovský spevokol z príjmov zo svojich podujatí podporoval aj vydávanie tohto mesačníka, čo tiež nachádzame uverejnené v týchto novinách, napr. roku 1904. Pomoc na tento účel prichádzala aj zo Slovenska.

Roku 1904 v dobovej tlači o práci Petrovského spevokolu je aj záznam v tomto znení: *„Petrovský Spevokol má so 70 členov, zväčša roľníckych mladíkov, ktorí sa pilne cvičia. Remeselníci a ženské sa od spolku akosi odťahujú. Sbormajstrom je p. učiteľ Kubány.“ (Drobnosti. Nové spolky, DS, II, 4, s.36).*

Po schválení stanov Spevokolu vstupovali do jeho radov aj sedliacki chlapi a dievčatá. A taký spevokol pozvali vo februári roku 1905 do Nového Sadu na večierok, ktorý zorganizoval Srbský čítací kruh a zožal tam veľký úspech. V Novom Sade členovia spevokolu boli ubytovaní vo významných srbských rodinách, čo veľa znamenalo pre nadviazanie kontaktov a čo potom následne zabezpečilo aj účasť Srbov z Nového Sadu na kultúrnych podujatiach v Petrovci.

Aj z roku 1906 nachádzame záznam v Dolnozemskom Slováku, ktorý toto potvrdzuje: *„Od dávno sme čakali, že sa petrovskí ochotníci ozvú, nie div teda, že bol*

taký nával prespolného obecnstva, aký sa ani neočakával. Bol tam i náš vyslanec Hodža, boli hostia z Nového Sadu, z Pazovej, zo všetkých okolitých obcí, ba bol ešte i Nad'lak zastúpený." (Jeden z tých, čo boli hladní: Dopisy. Z Petrovca, DS, V, 3, s. 22).

Spevokol usporadúval divadelné predstavenia tradične na fašiangy, na Veľkú noc a na Turíce a po predstavení sa spevokol predstavil so svojím repertoárom. Spolok vypisoval aj súbehy na zborové skladby, a to roku 1905 a 1910, na ktorých sa zúčastnili aj také mená, akými sú Miloš Rupeltdt, Július Dohnány, Milan Lichardt, Viliam Figuš-Bystrý a ďalší.

Od začiatku si boli spolkári vedomí toho, že nestačí iba pripútať dospelých k spolkovej činnosti, ale že treba v tom duchu vychovávať aj deti a preto už roku 1905 majú činnú aj detskú odbočku.

Podľa vzoru Petrovského spevokolu vznikali medzi dvoma vojnami v Petrovci ďalšie spolky, ktoré zohrali mimoriadne dôležitú úlohu v kultúrnom profilovaní Petrovca.

Do roku 1905 sa ročne nacvičili v tomto združení dve až štyri predstavenia, čiže najmenej toľkokrát vystúpil aj spevácky zbor. Spevácky zbor však nevystupoval iba vtedy, keď hrali divadlo divadelníci, čo potvrdzuje aj text o Silvestrovom večierku, na ktorom vypravádzali starý rok 1911 a víтали Nový rok 1912. Vtedy Petrovský čítací kruh usporiadal zábavu, na ktorej sa zahrala Tajovského jednoaktovka V službe, ale vystúpil aj spevácky zbor s Júliusom Kubánym. Prekvapením večierka bola hra na klavíri Irenky Schusterovej. Už 19. februára toho istého roku sa predstavil spevokol s tromi jednoaktovkami a v prestávkach vystupoval miestny spevokol. O čosi neskôršie – na Veľkonočný pondelok – bolo ďalšie predstavenie a vystúpenie spevokolu, ktoré dopisovateľ ocenil takto: *„Ináč vďaka našim statným ochotníkom a petr. spevokolu, ktorý pod vedením svojho účenlivého sbormajstra niekoľko krásnych slovenských piesní predniesol.“* (Pozorovateľ: Drobničky. – Petrovský spevokol., DS, X, 4, s.31).

Ale ani v tom čase sa nedalo vyhnúť kritike. Nachádzame aj takéto riadky: *„Náš spevokol minulého roku z jeseni dost' dlho spal, malo to svoju zvláštnu príčinu, no, chvala Bohu, prebral sa a dost' dobre účinkuje. Predseda spevokolu p. uč. Garay bol nemocný, ale sa už trochu zotavil, čomu sa úprimne tešíme. Za dočasného predsedu spevokolu sme si zvolili p. učiteľa Greisingera. Dľa návrhu p. Greisingera kúpil spevokol tohoto roku 60 stoličiek z ohýbaného dreva pre divadlá; taktiež kúpil spevokol odznaky pre členov.“* Vidno, že chtiví spolkári si pre svoju prácu vytvárali lepšie podmienky. (T.L. príbegeji: Drobničky. Petrovec, DS, XI, 3, s. 24).

V druhej polovici roka si v Petrovci chceli založiť **„mozi“** (kino) a pýtali si parcelu na Širokej ulici (dnešná Ulica Národnej revolúcie), ale tejto žiadosti sa nevyhovelo. Namiesto toho povolil dedinský výbor otvoriť krčmu. Avšak v roku 1914 nachádzame záznam, že *„Privátna spoločnosť vystavila v Petrovci divadlo mozi nákladom 15.000 kor. Je tam 8 loží po 5 sedísk, I. m. 50, II. m. 80, III. 70,*

teda asi pre 240 osôb a pár miest výnimečných." (Drobníčky. Mozi v Petrovci. DS, XII, 6, s. 7).

Petrovský spevokol neorganizoval iba divadelné predstavenia a vystúpenia spevákov a hudobníkov. Staral sa aj o zábavu ľudí a organizoval zábavy, ktoré mu slúžili aj ako zdroj zabezpečenia finančných prostriedkov na svoju činnosť.

Lenže ani v tejto súkromnej kinosále sa nevystupovalo. Do života ľudí zasiahla vojna. A keď zbrane rinčia, múzy mlčia. Tie v Petrovci prevraveli roku 1919 a dopisovateľ v DS to zaznamenal: *„Dňa 2. a 9. februára naši ochotníci zahrli nám po 5 ročnom mlčaní Kamenný chodníček a Všetci sme v jednom vreci. [...] Spevokol riadení p. Júliusom Kubánym tiež veľmi pekne spieval. Obecenstva bolo veľmi mnoho. Pri tejto príležitosti nutno pripomenúť, že miestnosť terajšia ani z ďaleka nezodpovedá požiadavkám nášho obecenstva a preto prepotrebné by bolo postaviť „Narodni dom“ v ktorom by bola i primeraná dvorana.*" (Drobníčky, DS, XIII, 3, s. 9).

Další záznam o Petrovskom spevokole z toho istého roku napovedá, že v jeho kolektíve asi boli škriepky, lebo dopisovateľ jeho činnosť hodnotí takto: *„Niečo o Petrovskom spevokole a mládeži. Petrovský spevokol, po 4 ½ ročnej prestávke znova začal účinkovať minulého roku koncom novembra, pod vedením neúnavného pána uč. Juliusa Kubányho. A jako je už známe ct. čitateľstvu z Dolnozemskeho Slovaka, že hned' na Sylvestra, zariadil večierok, ktorý sa skvele vydaril. Spevokol i ďalej zdarlive účinkuje pod vedením p. uč. Kubányho. A dnes, Spevokol má i ženský zbor. [...] Prichodí len ľutovať, že niektorí osobné momenty vnášajú do spolkového účinkovania, ale dúfame, že sa to napraví.*" (Rozmarín.: Dopisy, DS, XIII, 6, s. 5, 6).

Kým sa nevybudovala gymnaziálna telocvičňa, Petrovský spevokol vystupoval v hostincoch: najčastejšie u Lošerov pri „bengálskom“ osvetlení, ale aj u J. Záboorského, J. Myjavca, Š. Fejdiho, M. Lačoka, O. Kíša a ďalších.

Po vybudovaní gymnaziálnej budovy si tu našli svoje sídlo aj členovia Petrovského spevokolu. Ich prítomnosť pod strechou gymnázia podnetne vplývala aj na rozprúdenie kultúrnej a hudobno-speváckej činnosti gymnaziálnej mládeže. S podporou aj ďalších spolkov sa do gymnázia kúpil jednak nový koncertný klavír ako aj tambury pre žiacky tamburášsky orchester.

Hoci mal spolok názov spevokol, práve so spevokolom v druhej polovici dvadsiatych rokov nastali problémy. Už začiatkom roka 1928 nachádzame v Národnej jednote výzvu, v ktorej okrem iného stojí: *„Sborový nacvičený spev býva naozaj krásny. Aby sme k takému spevu schopní boli, treba sa nám cvičiť v štvorhlasovom speve a preto znovu vyzývam vážnu slovenskú mládež petrovskú, aby sa v dostatočnom počte do spevokolu prihlásila. Keď môžu mať menšie obce svoj spevokol, zahabujúce by bolo pre našu obec, keď by tu pre nedostatočný počet členov nemohol jeden spevácky sbor k úcte slovenskému menu účinkovať. Cvičebné hodiny máme mať v pondelok a vo štvrtok večer po 7. hodine v škole p. uč. Feríka.*" (Chýrník. Milovníkom slovenského spevu do pozornosti, NJ, IX, 2, s. 4).

Kultúrny život Petrovca roku 1929 bol poznačený úspešnou prácou Petrovského

spevokolu. Narodeniny prezidenta Masaryka medzi Slovákmi vo Vojvodine boli príležitosťou na oslavy. „*V nedeľu 10. t. m. bol usporiadaný v Petrovci v sokolskej telocvični večierok na oslavu narodenín prezidenta Masaryka. Miestny spevokol pod vedením p. Pavla Kováča zaspieval niektoré piesne (Spevácky pozdrav, Nad Tatrou sa blýska a iné)*“ (Chýry. Masarykov večierok., NJ, X, 31, s. 3). Aj v ďalších číslach Národnej jednoty nachádzame záznamy o činnosti speváckeho zboru. „*Telocvičná Jednota Sokol v Petrovci riadi dňa 1. apríla vo veľkonočný pondelok divadelné predstavenie spojené s tanečnou zábavou. [...] Spolu účinkuje i miestny spevokol s nasledovnými spevami: Hor sa speváci..., Škoda t'a šuhajko..., Od Oravy dážď ide..., Tebe dobre... a Dobrú noc, má milá...*“ (NJ, X, 38, s. 4).

Predtým spevokol mal málo členov a len v spomenutom roku 1929 nachádzame optimistickú správu ohľadne zahláseného vystúpenia na Veľkú noc, keď po predstavení Palárikovho **Drotára** v prevedení Sokolskej jednoty vystúpili aj „spevokolisti“: „*Spevokol roľníckych diev a mládenčov pod vedením p. Pavla Kováča pekne napreduje. Treba vyzdvihnúť prácu tohoto mladíka, ktorý ozaj obetavou horlivosťou a veľkou láskou pracuje na tom, čo sa u nás dosiaľ (už niekoľko rokov) úplne zanedbávalo. Piesne Škoda t'a, šuhajko a zvlášte Dobrú noc, má milá... boli zaspievané s citom, pochopením a súladom, vyplývajúcim z hlasov už zrejme kultivovaných.*“ (-s: Predstavenie Palárikovho „Drotára“ v Petrovci, NJ, X, 39, s. 2).

V tom roku vystúpili na SNS tri spevácke zbory: Učiteľský spevokol pod vedením J. Podhradského, ktorý zaspieval starosloviensky Otčenáš a Čie sú to húsky, kým Petrovský spevokol predniesol pesničky Ruže a A v tej našej zahradôčke a Kulpínsky spevokol si na túto príležitosť zvolil Neďaleko a Pri Prešporku na Dunaji (Pribeh slov. národných slávností, NJ, X, 83, s. 1).

V prospech záujmu o zborový spev v tej dobe hovorí aj to, že v októbri roku 1929 do Petrovca zavítal chýrečný Spevácky zbor slovenských učiteľov pod vedením Miloša Rupeldta, ktorý nielenže vystúpil v Petrovci, ale aj v Novom Sade, Starej Pazove, Belehrade, v Kragujevci pri hrobke padlých slovenských vojakov v prvej svetovej vojne, v Sarajeve, Splitte, Záhrebe, Ľubl'ane a Maribore. Bola to udalosť, ktorej venovala Národná jednota titulnú stranu, ale text presahuje aj na druhú stranu. So zborom pricestoval k nám aj tajomník Matice slovenskej Štefan Krčméry. Takých vzácných hostí už na hranici čakal pán farár konsenior Starke, zatiaľ čo po Pašičevo išli redaktor NR Andrej Labáth a učители a dirigenti Juraj Ferík a Ján Podhradský. Uvádzajú sa aj niektoré skladby, ktorými zbor oduševnil divákov: Bože, čoś ráčil, Kolo Tatier čierňava, Sviatok Slovenska, Čo čušíš, čo čušíš, Ja som bača veľmi starý, Prevez, Zahučali hory, Nestískaj mi, Šuhaj, rúčku, Hej, totú, totú, Veje vietor, Starý náš...

Do konca roka predsedníctvo Petrovského spevokolu zverejnilo dvakrát výzvu, aby sa členovia „*do školy p. predsedu na krátku poradu ustanovili*“. (Členom Petrovského spevokolu do pozornosti, NJ, X, 123, s.3). Prvá je zo začiatku novembra a druhá zo 16. novembra, kde opäť predsedníctvo povoláva „*mladších členov*

a členkyne na utorok večer 19. nov na pol 8 hodinu do školy p. učiteľa Speváka na poradu (Mladším členom petrovského spevokolu do pozornosti, NJ, X, 129, s. 3).

Na Silvestra roku 1929 vystúpenie spevokolu si vyslúžilo opäť pozitívne hodnotenie: „Dobre sa uviedol náš mužský spevokol pod vedením p. P. Kováča a tiež miešaný spevokol.“ ((Č): Silvester v Petrovci, NJ, XI, 2, s.2).

6. apríla 1931 sa prvýkrát usporiadal koncert slovenských spevokolov v Kysáci, na ktorom sa Petrovčania, žiaľ, nezúčastnili, lebo mali premiéru divadelného predstavenia, ale dopisovateľ toto podujatie hodnotí veľmi vysoko a stretnutie zborov z Kulpína, Hložian a Starej Pazovy vidí takto: „Najdôležitejšie pri tomto koncertnom vystúpení našich roľníkov spevokolistov je dosaženie cieľu, t.j. základných počiatkov Slovenského roľníckeho spevokolu v Juhoslávii. Pre celkový život našej slovenskej menšiny v bratskom štáte znamená to ohromný krok dopredu.“ (Na ceste k vytvoreniu slovenského spevokolu v Juhoslávii, NJ, XII, 30, s. 3). Pranie pisateľa týchto riadkov sa nesplnilo, ale je dôkazom, že veľa z toho, čomu sa my dnes snažíme vdýchnuť plnohodnotný život, videli už naši snaživí predkovia ako potrebu nášho kultúrneho a národnostného života.

Roku 1932 spevokol mal len 40 členov, dvakrát týždenne mával skúšky a trápil ho nedostatok peňazí, hoci členské bolo iba 5 dinárov ročne pre podporujúcich a 50 dinárov „raz navždy“ pre zakladajúcich členov. Aj v dobovej tlači možno nájsť výzvy na zapojenie väčšieho počtu členov do tejto „verejnej ustanovizne, ktorá v predprevarovom národnom živote tunajšej Slovače vývodila!“ (-š-: V záujme ustanovizne, ktorá v národnej minulosti tunajšej Slovače mnoho znamenala, NJ, XIII, 23-24, s. 7).

Na Hromnice roku 1934 usporiadal Petrovský spevokol jednak divadelné predstavenie (Tajovského Nový život), jednak vystúpil aj spevokol s dirigentom Jurajom Ferikom so slovenskými ľudovými pesničkami. (Zpolkové správy. Petrovec, NJ, XV, 7, s. 4).

V kontexte pôsobenia spevokolu v Petrovci hodno spomenúť hosťovanie Speváckeho zboru OPUS z Brna 14. apríla roku 1935 na čele s dirigentom V. Steinmanom, ktorý vystúpil v gymnaziálnej telocvični, ktorá nemohla pojať všetkých záujemcov. Nielen domácich, ale ani cezpoľných, ktorí prišli z Nového Sadu, Hložian, Kulpína, Selenče a zo Silbaša. Na programe zboru boli skladby Smetanu, Nešveru, Křížkovského, Kunca, Janáčka a Nováka, ako aj piesne národné – české, moravské a slovenské. Aj tlač tejto kultúrnej udalosti venovala nezvyčajne veľký priestor a okrem iného v článku stojí: „Dirigent V. Steinman je absolútnym pánom sboru, svoju individualitu a svoj hudobný temperament uplatňuje dokonale – ale nie na úkor výkonu kolektívu.“ (Sy): Pevecký sbor „OPUS“ medzi nami, NJ, XVI, 16, s. 2). Publikum bolo oduševnené a podľa zaznamenaných reakcií vidieť, že zborový spev v Petrovci bol opäť obľúbeným prejavom kultúrnej svojbytnosti Slovákov.

Medzi dvoma vojnami členovia spevokolu nacvičili ročne jedno, prípadne dve

predstavenia, čo znamenalo, že vystupoval aj spevácky zbor. Boli však aj roky, keď sa nemohli popýšiť čulou aktivitou: 1921, 1927 až 1931, 1933, 1934.

Z dobovej tlače sa možno len útržkovito dozvedieť, aký bol repertoár speváckeho zboru. Zriedkavé sú údaje o tom, čo sa kedy spievalo. Takže správa o vystúpení z roku 1938 je v tomto zmysle výnimkou. Piateho februára sa uskutočnilo v gymnaziálnej telocvični podujatie s programom: „1. *Prívet M. Kmeť. 2. Sborové spevy (Konope, konope, Ponižej, Fričovec, Čie sú to ovečky, Ej, totú, totú...)* pod vedením J. Feríka.“ (Zábavy a divadlá.. Petrovec., NJ, XIX, 6, s. 3)

Pred druhou svetovou vojnou začal so spevokolom systematicky pracovať v Petrovci Juraj Ferík a vtedajšia dobová tlač takto hodnotí jeho vystúpenie: „*Potom nám Spevokol pod vedením p. uč. J. Feríka krásne zaspieval bačove piesne, plné ľudovej folkloristiky. Hodne tu vynikla i umelecká složka, lebo dbalo sa na dôraz, na čistotu zvuka a na vypracovaní tónov.*“ (T. K: Divadlá a zábavy. Petrovský Spevokol, NJ, XXI, 6, s. 3)



Detský spevokol, ktorý 19. júna 1939 v Belehradskom rozhlase úspešne zaspieval slovenské a juhoslovenské piesne. V strede dirigent, učiteľ Martin Kmeť

Roku 1940 nachádzame správu o činnosti spolku v tomto znení: „*Petrovský spevokol mal svoje valné zhromaždenie 24. februára t. r. Riešené bolo: zakúpiť poučné knihy pre spolkovú knižnicu v hodnote do 2000 din.; zaopatriť v bežnom roku 5 vyšívaných slov. košiel' pre uniformu členov sboru; oddať celú divadelnú garderobu s náradím Matici slovenskej na spravovanie. Zvolení boli doterajší funkcionári a správa jednohlasne i na budúci rok.*“ (M. Kmeť: Spolkové zprávy. Petrovec., NJ, XXI, 10, s. 5)

Do jubilejného roka 1941 Petrovský spevokol na Silvestra vstúpil, akože inak, vystúpením. „*Miešaný spevokol pod vedením p. J. Feríka zaspieval pekne niekoľko piesní. Kuplet nebol zvlášť zdarilý.*“ (I): Divadlá. Petrovec, NJ, XXII, 2, s. 3)

Oslava 50. výročia založenia Petrovského spevokolu bola 1. a 2. februára roku 1941 v telocvični gymnázia. Do osláv bolo zapojených vyše sto účastníkov „*a tým, že sdružuje i mladých Spevokol sa stal asi najcelistvejšou organizáciou v našom prostredí. Spevokol je ľudový – toto mu je najcennejšou složkou – týmto ľud ukazuje svoj organizačný smysel a svoje kultúrne snahy. Pre nové spravujúce obdobie*

bol zvolený tento výbor: predseda: Martin Kmeť, uč.; podpredseda Juraj Spevák, prof.; tajomník S. Kevenský; pokladník E. Greisinger, pomocný pokladník P. Hložan; sbormajster: J. Ferík, uč. Režiséri: G. Boldocký a O. Garayová, uč. Aranžéri: Ján Virág a S. Čelovský. (-ár: Spolkové správy. Petrovec, NJ, XXII, 12, s. 4)

Oslavy boli dvojdiňové preto, že sa ten istý program (okrem inštrumentalistov a referátu M. Topol'ského) zopakoval po dva večery, lebo sieň nemohla naraz pojať všetkých záujemcov. Program trval päť hodín. Od dvadsiatej hodiny až do jednej po polnoci. Prítomných privítal predseda Petrovského spevokolu Martin Kmeť a Terézia Garayová hovorila o začiatkoch spevokolu, aby po nej starí členovia spevokolu (medzi nimi boli aj osemdesiatroční) zaspievali niekoľko piesní (Kto za pravdu horí a Kolo Tatier). Následne zahrali z Jánošíka niekoľko scén, aby potom miešaný zbor zaspieval Štefánika – Letel sokol a Hory, hory. Vystupovali aj sólisti na klavíri a husliach: O. Boldocká, O. Jesenská, Anna Filipová, V. Labáth a D. Topol'ská. Po referáte prof. Dr. Michala Topol'ského o „päťdesiatke“ spevokolu uviedli inscenáciu Svedomie v piatich obrazoch od T. Vansovej v réžii O. Garayovej. Program ukončil mužský zbor, ktorý *„spieval utešene šarišské piesne a Hej, Slováci. Všetky spevy nacvičil sbormajster Juraj Ferík.“* (–p–: Jubilárna oslava Petrovského spevokolu, NJ, XXII, 6, s. 2)

Po druhej svetovej vojne sme zachytili prvú zmienku o činnosti Petrovského spevokolu roku 1946, keď sa 20. januára uskutočnilo prvé valné zhromaždenie. Vtedy mal spevokol viac ako 40 aktívnych členov, výlučne mužov. Na zasadnutí si zvolili nové vedenie: predsedom sa stal Juraj Spevák, podpredsedom Ján Dudáš, sekretárom učiteľ Miškovic, zbormajstrom Pavel Kováč. Zaumienili si nacvičovať slovenské piesne, verejne vystupovať a zapájať do práce aj dievčatá a ženy, aby sa vytvoril kvalitný miešaný spevácky zbor. (*Petrovský Spevokol s novými úlohami*, HL, III, 6, s. 3) Už v marci došlo k prvému verejnému vystúpeniu spevokolu, ktorý dirigoval Pavel Kováč a vystúpili aj divadelníci so Stodolovou veselohrou **Čaj u pána senátora**. (-c-: Večierok petrovského spevokolu v Petrovci, HL, III, 22, s. 4) V spomenutom roku so zborom pracovali Pavel Kováč a Juraj Ferík. Zorganizovali celovečerný program a vystúpili aj na SNS.

Z časopisu *Náš život* z roku 1946 sa dozvedáme zo správy o činnosti Matice slovenskej a jej hudobného výboru, aké problémy trápili spevácke zbory po druhej svetovej vojne, ale aj to, že v tom čase Petrovský spevokol nepatril medzi tie naše najaktívnejšie hudobné telesá: *„Práca tohto odboru hatená bola veľmi nedostatkom vhodných nôt. Keď vyšli nôty piesní z národno-osloboditeľského boja, boly zaopatrené a dodané spevokolom: hložianskemu, petrovskému, staropazovskému a kovačickému. Cennou pomôckou sú nôty 1000 slovenských ľudových piesní, ktoré doniesla delegácia Matice z návštevy do ČSR ako dar Povereníctva pre informácie v Bratislave. [...] Značne činné boly spevokoly v týchto obciach: Hložany, Petrovgrad, Stará Pazova, Ilok, Kovačica, Erdevík. Hudobný odbor v spolupráci s Ľudovúchovným odborom pomáhal pri organizovaní zájazdov vyspelého hložianskeho spevokolu do Kulpínu, Pivnice, Palánky, Starej Pazovy. Výkon*

hložianskeho spevokolu bol na veľkej úrovni. Programom práce v budúcnosti bude i organizovanie závodení spevokolov." (Zpráva o činnosti Matice slovenskej vo FLR Juhoslávii pre pracovný rok 1945-1946, 6. Činnosť Hudobného Odboru, NŽ, I (IX), 3 – 4, s. 184)

„Závodenie“ spevokolov sa malo realizovať hneď roku 1947. Hudobný odbor MS zverejnil výzvu a prihlásilo sa päť spevokolov z Petrovca, Zreňanina, Kovačice, Hložian a stredoškolská mládež z Petrovca. Podujatie sa však neuskutočnilo, a to „pre pokročilosť poľných prác a preto, že sa naše spevokoly skladajú väčšinou z poľnohospodárov...“ (Zpráva predsedníctva Matice slovenskej vo FLR Juhoslávii, Juraj Ferík: Zpráva Hudobného odboru, NŽ, X, 1 – 6, s. 167 – 168)

V spomínanej správe z roku 1947 náčelník hudobného odboru Matice slovenskej Juraj Ferík hneď v prvej vete uvádza, že „práca Hudobného odboru vyvíjala sa, podľa našich možností, hlavne v zaobstarávaní nôt, najmä slovenských ľudových piesní, piesní so sprievodom klavíra, nových piesní z národno-osloboditeľského boja Slovákov v st. vlasti atď. Škoda, že noty sborových piesní sú pomerne v menšine, viac je sólových piesní so sprievodom klavíra, alebo piesní ťažkých pre naše možnosti. Prácu rozdeľovania nôt vykonávalo spolu s náčelníkom Hudobného odboru, samé ústredie.“ (Juraj Ferík: Zpráva Hudobného odboru, NŽ, X, 1 – 6, s. 167)

Začiatkom roku 1948 (31. januára) členovia spevokolu zorganizovali večierok, na ktorom vystúpil spevácky zbor, predniesli sa kuplety a premiérovo uviedli inscenáciu Trasovisko. „Spevokolisti veľmi dobre zaspievali niekoľko slovenských ľudových piesní. Spevokol je dobrým celkom, má niekoľko prvotriednych jednotlivcov a možnosti pre pokračovanie v zdarilej práci... Napokon obracame sa niekoľkými slovami k našim spevokolistom: vaše vystúpenie je pre nás Petrovčanov udalosťou, ktorú vždy s radosťou očakávame. Bolo by preto potrebné, aby ste vystupovali častejšie ako doteraz, totiž, aby ste sa neobmedzili iba na svoj tradičný večierok.“ (- s.m. Petrovskí spevokolisti sa nám úspešne predstavili, HL, V, 10, s. 4).

Spevokol zanikol založením KOS-u Ľudovíta Štúra, ale keďže tento spolok ani zďaleka nevyvinul takú činnosť ako Petrovský spevokol, zrodila sa v roku 1951 iniciatíva obnoviť Spevokol: „1. Petrovský spevokol stáva úplne samostatný, 2. že sa vraciame k udomácneným tradíciám (divadelný kus, zábava, zájazdy atď). 3. že si o všetkom pohovoríme na valnom zhromaždení (osobitné pozvánky nebudú!), ktoré bude dňa 21. októbra“. (HL, VIII, 80, s. 4).

Roku 1952 nachádzame správu o tom, že hoci „tento má schválené stanovy od vrchností, - vedúcim sa ešte dodnes nepodarilo sosskupiť „starú gardu“ spevokolistov. Majú z času na čas próby, avšak tieto sú slabo navštevované, takže dodnes k verejnému vystúpeniu nedošlo. Tu je potrebné viacej organizačného úsilia a bojovnosti, lebo tento spevokol má dnes za sebou plodnú 60 ročnú prácu.“

Naposledy sa Petrovský spevokol v tlači spomína roku 1957, keď pripravil na 2. februára inscenáciu Maliarečky v réžii A. Privratského a keď v úvode vystúpil aj obnovený spevácky zbor pod vedením Juraja Ferika. Novinár to uvítal: „*Konečne tejto zimy sa pohlo z mŕtveho bodu. Pribratím mladých, snaživých síl, sbor dnes predstavuje jeden solídny celok; a podľa elánu, chuti a hlasového materiálu, stoja pred ním skvelé perspektívy. Tým samým získa aj Petrovec, bude mať – dľa vy-darenej prvej zábavy – ešte jedno silné masové kultúrno-umelecké ohnisko. [...]* Zo zaspievaných štyroch piesní na tomto večierku, nedá sa ešte plne oceniť jed-nosezónna práca, ale možno tušiť niečo, čo je snád' v počiatkoch najhlavnejšie: disciplínu. V prvej, a možno aj druhej piesni (Pri Prešporke a Hej, lúčka, lúčka...) prejavovala sa neistota v hlbokých hlasoch, čo sa môže trochu ospravedlniť tré-mou) prvýkrát spievať pred toľkou masou, prítomné bolo ponad 800 ľudí), ale v druhých dvoch piesňach harmonickosť sa dosiahla už plnšie a pieseň Ned'aleko od Danovej niesla sa už plným svojim obsahom priestrannou sálou. V sbore dominuje tenor, kým u druhých hlasov panuje istási ostiechavosť a miestami nevyraznosť. Už dľa tohto prvého vystúpenia, nový sbor Petrovského spevokolu, ktorý teraz počíta do 50 mužských spevákov a má 60% nových síl, predstavuje veľmi dobrý materiál. Potrebné je len sústavne pracovať, aby sa získala tá jemná jednoliatosť v interpretácii. Veríme, že pri tomto zápale, aký panuje v súbore nebudeme dlho čakať aj na budúce vystúpenie.“ (P.B.: Aktivizácia spevokolu v Petrovci, HL, XIV, 11, s. 5).

Aj napriek tomu, že spomenuté vystúpenie v tlači bolo dobré a sľubné, nevyvinul Petrovský spevokol už viac takú činnosť, ktorá by bola relevantne poznačila kultúrny život v dedine a preto prestal byť „*silným masovým kultúrno-umeleckým ohniskom*“.

Prvípredsedia a zbormajstri Petrovského spevokolu

ONDREJ GARAY (1865 – 1919)

Bol prvým predsedom Petrovského spevokolu. Narodil sa v Petrovci v učiteľskej rodine, kde mu od malička vŕštepovali lásku k svojeti a národnú hrdosť. V Sarvaši skončil gymnázium a učiteľskú školu a ako diplomovaný učiteľ prichádza do svojho rodiska roku 1883, kde pomáha svojmu otcovi. Rok nato pôsobil v Hajdušici, ale už roku 1885 je v Petrovci ako zvolený učiteľ a kantor, takže nie je div, že mu záležalo na tom, aby Petrovec mal svoj spevokol a že stál pri jeho kolíske.

Roku 1903 na učiteľskej porade Báčskych evanjelických učiteľov 6. júna v St. Kýre bol zvolený za predsedu tohto združenia. V združení boli nielen evanjelickí učители Slováci, ale aj Nemci. Na základnej škole a v spevokole pôsobil do svojej predčasnej smrti.

Pod jeho vedením spevokol spieval prevažne nábožné piesne. Ako jedného z naj-zaslúžilejších mužov tej doby ho vypravdili Petrovčania a cezpoľní vo veľkom počte na večný odpočinok z chrámu Božieho.

MICHAL KELLENBERGER (6. 8. 1872 – 17. 4. 1945)

Pôsobil ako učiteľ na základnej škole v Petrovci v rokoch 1897 – 1930. Do dôchodku odišiel ako správca Ľudovej školy v Petrovci. Po rozhodnutí o založení gymnázia v Petrovci bol zvolený na zasadnutí Cirkevného konventu (7. septembra 1919) za člena gymnaziálneho kuratória, ktoré malo konštitutívne zasadnutie 8. septembra 1919 a kde bol Michal Kellenberger zvolený za zapisovateľa tejto významnej inštitúcie.



Herci z predstavenia Statky-zmätky s režisérom Michalom Kellenbergerom z roku 1925

Po smrti Ondreja Garaya sa stal predsedom Petrovského spevokolu. Po odchode do dôchodku publikoval v časopise *Náš život* a mal aj prednáškovú činnosť v Matici slovenskej. Ako učiteľa a neúnavného kultúrneho dejateľa a buditeľa ho mali Petrovčania v úcte a vysoko si vážili jeho prínos, dobročinnosť a vytrvalosť bojovať za kultúrne hodnoty Slovákov. Zomrel v Petrovci roku 1945, kde je aj pochovaný.

FRANTIŠEK MACVEJDA (1860 – 1896)

Narodil sa 11. 8. 1860 v Turzovke. Mal pedagogické vzdelanie. Do roku 1888 bol učiteľom v Bytči, potom v Smolinskom. Stratil učiteľské zamestnanie pre panslavizmu, lebo robil zbierku v prospech vylúčených bratislavských evanjelických teológov. Nadobudol účtovnícku kvalifikáciu a od roku 1890 bol účtovníkom Vzájomnej pomocnice v Petrovci. Tu pokračoval vo verejnej činnosti v národnom duchu a stal sa aj zbormajstrom v Petrovskom spevokole. Roku 1891 v súdnom procese proti G. M. Petrovskému svedčil v jeho prospech. Konvertoval na evanjelickú vieru a stal sa prvým riadnym učiteľom v Erdevíku. Vynikol ako teoretik a praktik v pedagogike, bol autorom učebnice *Čítanka malých* (1888), ktorou posunul vývoj slovenského šlabikára – odstránil zastaraný spôsob mechanického čítania, názorné obrázky zamerlal na cvičenie akustickej a grafickej pamäti a obsah prispôbil mentálnej vyspelosti žiakov. V pedagogickej praxi kládol dôraz na hru a pri cvičení reči a pamäti na využívanie ľudovej slovesnosti. Preložil rozprávky H. Ch. Andersena, spolupracoval na prekladoch z diela A. S. Puškina a I. S. Turgejeva. Zomrel mladý, ani nie 36-ročný, a pochovaný je v Erdevíku. Ako zbormajster Petrovského spevokolu nepôsobil dlho, lebo odišiel za učiteľa do Erdevíka a krátko na to aj zomrel.



JÚLIUS KUBÁNY (1875 – 1926)

Bol popredným osvetovým pracovníkom v Petrovci. Významný je však aj jeho zástoj v politickom, verejnom, hospodárskom a kultúrnom živote. Bol prvým, hoci dočasným riaditeľom gymnázia v Petrovci od 1. septembra 1919 do 11. marca 1920.

Július Kubány sa narodil 10. júna 1875 v Hložanoch. Do základnej školy chodil v rodisku, v Petrovci a v Budapešti, kde ukončil prvé dva ročníky gymnázia. Po štúdiách bol učiteľom v Petrovci. Pre svoju prácu na organizovaní slovenského osvetového, kultúrneho a politického života, pre svoje pokrokové národné zmýšľanie bol na začiatku prvej svetovej vojny uväznený a v novembri 1914 vojenským súdom v Petrovaradíne odsúdený na smrť. Rozsudok však nebol vykonaný. Po vojne bol v Petrovci jeden z najhorlivejších propagátorov a realizátorov myšlienky založenia gymnázia. Bol na čele kuratória a stavebného výboru gymnázia. Mal závažný podiel pri zakladaní kníhtlačiarne a nakladateľského spolku, ktorý vydával noviny Národnú jednotu. Pričinil sa o založenie Rolníckeho združenia a Hospodárskej školy v Petrovci. Umrel 10. júla 1926 ako učiteľ na dôchodku a pochovaný je na petrovskom cintoríne.

Od začiatku pôsobenia Petrovského spevokolu bol jeho zbormajstrom. Bol v styku s Blažejom Bullom z Turčianskeho Svätého Martina, s ktorým si vymieňali skúsenosti. V roku 1910 bol Blažej Bulla zvolený za čestného člena Petrovského spevokolu. Následne Bulla poslal spevokolu harmonizáciu ľudových piesní pre mužský zbor ako spevácky pozdrav. Svedčí o tom Bullov list z 22. apríla 1910, ktorý sa nachádza v Literárnom archíve Matice slovenskej v Martine. Július Kubány zbieral a zotoval mnohé ľudové piesne. Bol zbormajstrom Petrovského spevokolu až do roku 1922, keď ho vystriedal Samuel Šiška, ale od roku 1924 sa stal čestným zbormajstrom tohto telesa.

Od začiatku pôsobenia Petrovského spevokolu bol jeho zbormajstrom. Bol v styku s Blažejom Bullom z Turčianskeho Svätého Martina, s ktorým si vymieňali skúsenosti.

V roku 1910 bol Blažej Bulla zvolený za čestného člena Petrovského spevokolu. Následne Bulla poslal spevokolu harmonizáciu ľudových piesní pre mužský zbor ako spevácky pozdrav. Svedčí o tom Bullov list z 22. apríla 1910, ktorý sa nachádza v Literárnom archíve Matice slovenskej v Martine. Július Kubány zbieral a zotoval mnohé ľudové piesne. Bol zbormajstrom Petrovského spevokolu až do roku 1922, keď ho vystriedal Samuel Šiška, ale od roku 1924 sa stal čestným zbormajstrom tohto telesa.



SAMUEL ŠIŠKA (1877 – 1949)

Patrí do tej plejády slovenských učiteľov a kultúrnych pracovníkov, ktorá čestne chránila slovenské národné povedomie v Rakúsko-uhorskej monarchii. Samuel Šiška sa narodil 6. marca 1877 v Hronskej Breznici. Vyučil sa za učiteľa. Sprvu bol učiteľom vo viacerých mestách Slovenska, neskôr na Dolnej zemi v Laliti, v rokoch 1900 – 1921 v Selenči a od roku 1921 bol učiteľom a správcom na Ľudovej a Chmeliarsko-hospodárskej (učňovskej) škole v Petrovci. Od roku 1936 žil na dôchodku v Petrovci, kde umrel roku 1949 a tam je aj pochovaný. Tento agilný muž zanechal trvalé stopy všade, kde pôsobil.

Tento agilný muž zanechal trvalé stopy všade, kde pôsobil. Tak v Selenči bol zakladateľom pohrebného a hasičského spolku, združenia invalidov. S farárom Medveckým a učiteľom Bodickým založil aj Nedel'nú školu, v rámci ktorej sa rozvinuli čítací kruh a divadelná odbočka. Okrem toho roku 1918 bol pred-

sedom Národnej rady v Selenči. V roku 1920 založil v Selenči aj filiálku Petrovskej sporiteľne. Samuel Šiška bol organizátorom národného, politického, kultúrneho a hospodárskeho života dolnozemskej Slovákov. Propagoval pestovanie chmeľu vo Vojvodine a v medzivojnovom období vydával certifikáty na chmeľ z poverenia ministerstva v celej Juhoslávii. Na túto hospodársku problematiku zameral aj svoju prednášateľsko-osvetovú činnosť. Bol aj zbornajstrom spevokolu v Petrovci, nacvičoval a režíroval divadelné predstavenia, zostavil učebnicu pre slovenské školy, bol predsedom výboru Slovenských národných slávností, tiež predsedom školskej sekcie MSJ, predsedom Združenia vojvodinských chmeliarov a Chmeliarskeho zväzu Juhoslávie, bol v dozornej rade Kníhtlačiarne úč. spol., členom výboru Sokolskej jednoty v Petrovci a členom čestného súdu Syndikátu juhoslovenských novinárov v Novom Sade. Bol plodným publicistom, autorom prevažne hospodárskych článkov o chmeliarstve, pedagogických príspevkov a politických úvodníkov, ktoré publikoval v periodikách Dolnozemskej Slováka, Rodina a škola, Vlast' a svet, Národná jednota, v ktorej bol v rokoch 1923 – 1929 redaktorom. Bol dopisovateľom do nemeckých, juhoslovenských a maďarských časopisov.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BARTOK, P.: Tohtoročné závody speváckych zborov Vojvodiny. NŽ, 1, 1949, s.120.
2. BARTOK, P.: Slovenské ochotníctvo vo Vojvodine v časopise Dolnozemskej Slováka. In: Výročie vzniku časopisu Dolnozemskej Slováka. Red. J. Kmeť. Nový Sad: Obzor 1979, s. 135 – 139.
3. ČAJAK, J.: Storočná pamiatka narodenia Juraja Mrvu. NŽ, 4, 1936, č. 3 – 4, s. 129 – 143.
4. ČAJAK, J.: K dejinám slovenských spevokolov. NŽ, 6, 1938, č. 1, s. 43 – 48.
5. ČELOVSKÝ, S.: Pešťbudínske vedomosti ako prameň informácií o národnokultúrnom a národnopolitickom živote Slovákov vo Vojvodine. In: Zborník Spolku vojvodinských slovakistov. Red. D. Dudok. Nový Sad: SVS 1982, s. 85 – 93.
6. ČELOVSKÝ, S.: Mladosť Felixa Kutlíka. Nový Sad: Obzor 1982, s.148.
7. ČELOVSKÝ, S.: Bibliografia časopisu *Náš život* (1933 – 1940, 1946 – 1947). NŽ, 35, 1983, č. 6, s. 583 – 720.
8. FERÍK, J.: Činnosť Hudobného odboru. NŽ, 1 (9), 1946, č. 3 – 4, s.184 – 185.
9. FERÍK, J.: Zpráva Hudobného odboru, NŽ, 10, 1947, č.1 – 6, s.167 – 168.
10. HRONEC, V.: Dolnozemskej Slováka ako zdroj informácií o našom kultúrnom a literárnom živote. In: Výročie časopisu *Svit*. Red. J. Kmeť. Nový Sad: Obzor 1975, s. 39 – 41.
Kronika nášho národného života v Národnom kalendári od roč. 6 (1925) až do roč. 37 (1958).
11. KMEŤ, J.: Divadelné a iné poriadania a oslavy u nás. NŽ, 18, 1966, č. 3, s. 143 – 149.
12. KRAJČOVIČ, M.: Z národnopolitických dejín vojvodinských Slovákov do roku 1918. In: Petrovskej gymnázium vo vývine slovenskej kultúry vo Vojvodine. Nový Sad 1970, s. 127 – 148.
13. KRAJČOVIČ, M.: Počiatky organizácie autonómnej národnej kultúry Slovákov v Juhoslávii. NŽ, 44, 1992, č. 1 – 3, s. 29 – 41.
14. KUTLÍK, J.: Báč-Sriemski Slováci. In: Nemecká Palánka 1888, s. 20 – 24.

15. MRÁZ, O.: Petrovská Nedel'ná škola. NK, 22, 1941, s. 125 – 126.
Noviny Hlas ľudu od roč. 1 (1944) až po roč. 15 (1958).
Noviny Dolnozemský Slovák. Od č. 1, 1, 1902 do roku 1914 a v rokoch 1918 až 1920.
Noviny Národná jednota. Od č. 1 z roku 1928 končiac r. 22 z roku 1941.
16. ORMIS, V. J.: Kultúrne snahy Slovákov v Juhoslávii. Petrovec: Kníhtlačiareň úč. spol. 1935, s. 10 – 18.
17. P. B.: Aktivizácia spevokolu v Petrovci. HL', 14, 13. februára 1957, s. 5.
18. SIRÁCKY, J.: Národnokultúrne, školské, osvetové a literárne úsilia. In: Slováci vo svete. Martin: Matica slovenská 1980, s. 114 – 132.
19. SIRÁCKY, J.: Národnokultúrny vývin juhoslovanských Slovákov v ďalšom období (spolky, kultúra a osveta, školstvo). In: Slováci vo svete. Martin: Matica slovenská 1980, s. 162 – 174.
20. Spolky a školy v našich osadách. In: Almanach Československého zväzu v Kráľovstve SHS. Red. K. Lilge. Petrovec: Čsl. zväz 1925.

Resumé

Autorka príspevku precízne dokladuje vývinovú cestu Petrovského spevokolu výňatkami z dobovej tlače a ilustruje tak všeobecný kontext, v ktorom spevokol vznikol a výzvy, s ktorými sa počas svojej existencie stretával. Často cituje informačné noviny, akými boli Dolnozemský Slovák, ktorý vychádzal v období 1902 – 1920, Národná jednota, ktorá bola tlačaná v rokoch 1920 – 1940, Hlas ľudu, ktorý vychádza od roku 1944, kroniky v Národnom kalendári, ktorý vychádza od roku 1919, správy a zápisnice jednotlivých spolkov uverejňované v Našom živote, ktorý vychádza od roku 1933 a iné. Vzácnou súčasťou príspevku o stodvadsaťročnom Petrovskom spevokole je aj príloha, v ktorej sú uvedené životopisy piatich osobností, učiteľov a národných dejateľov, ktorí boli prínosom najmä pri zakladaní a začiatočnom pôsobení tohto spevokolu – Ondreja Garaya, Michala Kellenbergera, Františka Macvejdu, Júliusa Kubányho a Samuela Šišku.

Rezime

Autorka teksta razvojni put Petrovačkog pevačkog društva dosledno dokumentuje odlomcima iz novina koje su u to vreme objavljivane, i na taj način ilustruje kontekst u kojem je pevačko društvo nastajalo, odnosno izazove sa kojima se u svojim počecima suočavalo. U tekstu se navode citati iz novina kao što su *Dolnozemský Slovák*, koje su izlazile u periodu od 1902 do 1920, *Národná jednota*, objavljivane od 1920 do 1940, *Hlas ľudu*, koji se štampa od 1944, takođe citira hronike iz Narodnog kalendara koji u kontinuitetu izlazi od 1919. godine, kao i zapisnike i izveštaje objavljivane u časopisu *Naš život*, koji izlazi od 1933. godine

i dr. Značajan doprinos tekstu o Petrovačkom pevačkom društvu, osnovanom pre više od 120 godina, predstavlja i prilog koji sadrži biografije pet ličnosti, učitelja i narodnih pregalaca, koji su odigrali važnu ulogu prilikom osnivanja i delovanja ovog pevačkog društva. To su bili: Ondrej Garaj, Mihal Kelenberg, František Macvejda, Julius Kubanji i Samuel Šiška.

Juraj Ferík

VILIAM FIGUŠ-BYSTRÝ A MIKULÁŠ SCHNEIDER-TRNAVSKÝ OSOBNOSTI SLOVENSKEJ HUDBY V NAŠOM PROSTREDÍ

V kultúrnych dejinách tunajších Slovákov je známe, že slovenský skladateľ Viliam Figuš-Bystrý žil necelé štyri roky v Padine, kde bol učiteľom a kantorom, zatiaľ čo Mikuláš Schneider-Trnavský, taktiež známy slovenský skladateľ, bol niekoľko mesiacov zbormajstrom (*horovoďom*) v pravoslávnom kostole vo Veľkom Bečkereku – v dnešnom Zreňanine.

Bolo to na začiatku 20. storočia, keď jeden Bystričan a jeden Trnavčan, zakladatelia slovenskej národnej hudby, spolu s Jánom Levoslavom Bellom a Mikulášom Moyzesom, v začiatkoch svojej skladateľskej cesty žili v našom prostredí. Bystrý mal 28 rokov, keď prišiel do Padiny, zatiaľ čo Trnavský bol ešte mladší, mal 25 rokov, keď prišiel do Veľkého Bečkereku.

V príspevku sa pokúsime zmieniť o ich činnosti u nás (ináč poznatkov je veľmi málo), ale viac nám záleží na tom, aby sme vám priblížili skladateľský odkaz osobností, ktoré žili v našom prostredí. Zámerom tejto prednášky je poinformovať vás o činnosti týchto skladateľov a prostredníctvom krátkeho životopisu ukázať na začiatky zrodu slovenskej umeleckej hudby pred prvou svetovou vojnou.

Krátky životopis Viliama Figuša-Bystrého



Viliam Figuš-Bystrý

Hudobný skladateľ Viliam Figuš sa narodil 28. februára 1875 v Banskej Bystrici. Rodičia – Samuel a Františka Figušovci – prišli do Bystrice v čase zakladania baní na strednom Slovensku. Viliam bol najstarším synom a jeho otec bol remeselníkom – remenárom. Základnú školu ukončil v rodisku, už ako sedemročný sa začal učiť hrať na klavíri.

Po ukončení nižších tried gymnázia roku 1889 odchádza na Učiteľský ústav do Banskej Štiavnice, kde už intenzívnejšie vyučuje hudbu, hru na klavíri, diriguje a komentuje výkony na žiackych koncertoch. Po ukončení štúdia na Učiteľskom ústave odchádza najprv do Píliša, neskôr do Ostrej Lúky a potom do Zvolenskej Slatiny a získava miesto miesto cirkevného učiteľa. Tu sa už intenzívnejšie začína zaujímať o slovenskú ľudovú pieseň, zbiera tieto piesne a upravuje ich pre hlas a klavír. V tom čase mal veľmi dobré kontakty so slovenskou mládežou a to vo veľkej miere vplývalo na upevňovanie jeho národného povedomia.

Mal záujem zdokonaľovať sa prostredníctvom hudobného vzdelania, chcel študovať predovšetkým skladby a zapísať sa na konzervatórium v Pešti, ale to

sa pre nedostatok peňazí neuskutočnilo. Teda Viliam Figuš nikdy hudobnú školu neskonal, zostal samoukom. Roku 1901 sa oženil, neskoršie sa manželom narodila dcéra Elena. V nedostatku hmotných prostriedkov prijíma v roku 1903 miesto učiteľa – kantora v Padine. (Padina sa vtedy menovala Lajosfalva alebo Nagylajosfalva). Do Padiny prišiel s rodinou 24. januára 1903 a odišiel z nej 1. januára 1907. Vrátil sa do svojho rodiska, do Banskej Bystrice.

V padinskej základnej škole sa uchovávali nasledovné údaje o činnosti Figuša:

- 1902/1903 vyučoval štvrtý ročník, dievčenské a chlapčenské oddelenie, spolu 112 žiakov;
- 1903/1904 vyučoval prvý ročník, chlapčenské oddelenie, spolu 90 žiakov;
- 1904/1905 vyučoval druhý ročník, chlapčenské oddelenie, spolu 80 žiakov;
- 1905/1906 vyučoval tretí ročník, chlapčenské a dievčenské oddelenie, spolu 130 žiakov. Denníky boli písané v maďarskom jazyku a Viliam Figuš sa podpisoval *Figguss Vilmos*. V knihe Adama Vereša Slovenská evanjelická kresťanská a. v. cirkev zisťujeme, že Figuš v Padine pôsobil aj ako kantor v období od 24. januára 1903 do 1. januára 1907. Avšak v padinskom cirkevnom zbere o tom nemajú žiadne údaje.

Z textov Emanuela Muntága, ktorý napísal knihu o Viliamovi Figušovi, uvádzame niekoľko údajov: „*Roku 1903 po letných prázdninách, ktoré strávil na Slovensku, bol vyzvaný hudobným spolkom vo Veľkom Bečkereku, aby napísal skladbu Pani Rákocziová, ktorá bola predvedená v roku 1906.... Do súbehu, ktorý vypísal slovenský spevokol v Petrovci, Figuš prispel slovenským zborom K novému roku a získal tretiu cenu.*“¹

Sú záznamy, že v Padine zbieral ľudové piesne a napísal niektoré nové skladby, pracoval na úpravách ľudových piesní pre spev a klavír, tiež zapísal aj niekoľko maďarských piesní. Predpokladá sa, že umelé piesne *Svrček a svätajánska muška* autora Andreja Sládkoviča a *Pieseň pokoja, lásky a mieru* autora Hviezdoslava zložil v našom prostredí. Po príchode do rodnej Banskej Bystrice založil spevokol, hudobný krúžok, pôsobil ako dirigent a organizátor hudobného života. „*Figuš pociťuje z času na čas následky národnostnej neznášanlivosti. Vytýkajú mu, že hovorí po slovensky a že sa stýka väčšinou so Slovákmi.*“

Počas prvej svetovej vojny sa obával prenasledovania pre panslavizmus, preto ukrýva svoje slovenské skladby. Víta vyhlásenie Československej republiky a v jeho denníku čítame: „*Bolo že len radosti, keď 11. novembra 1918 mohol som sa prvýkrát učiť v škole po slovensky, čo mi pripadalo ako uskutočnenie dlhého sna z dób najstarších.*“

Roku 1921 sa stal profesorom hudby v Učiteľskom ústave v Banskej Bystrici, ale sa usiloval nájsť si čo najviac času na komponovanie, chcel zložiť veľa skladieb na motívy vzniku Československého štátu. Na slovenskom koncerte v Prahe 1920 dostalo sa mu uznania: popri iných slovenských skladbách uviedli aj jeho kantátu

¹ Poznámka autora: 7. decembra, deň pred uvedením tejto skladby sa V. Figuš-Bystrý osobne prvýkrát stretol s M. Schneiderom-Trnavským.

„Slovenská pieseň“ na slová P. O. Hviezdoslava.

Aktívne sa zapája do činnosti Spolku slovenských umelcov a Matice slovenskej. V roku 1921 na prosbu Matice prevzal osobne od Belu Bartóka zápisy slovenských ľudových piesní na fonografických valcoch, ktoré neskôr vyšli tlačou.

Postupom času Figuš zrástol so slovenskou piesňou, bola mu blízka a stala sa jeho celoživotným zberateľským záujmom a činnosťou. Bol jedným zo zakladajúcich členov Spolku slovenských umelcov a v roku 1925 aj jeho predsedom. Roku 1922 začal si písať náčrt libreta pre operu Detvan podľa Andreja Sládkoviča. Za pomoci Emila Boleslava Lukáča, ktorý mu libreto básnicky upravil, operu dokončil roku 1925 a premiéra odznela roku 1928 na scéne Národného divadla v Bratislave. Opera Detvan mala veľký ohlas v obecnstve, no odborná kritika mala pripomienky k dramaturgii opery a vyčítala jej hudobný anachronizmus.

Roku 1929 vydal svoju známu zbierku *1000 slovenských ľudových piesní* v náklade 100 000 výtlačkov (10 zväzkov). Veľmi veľa cestoval po Európe, no chodil najviac po slovenských horách, kde čerpal inšpiráciu na svoju tvorbu. Zomrel 11. mája 1937 v Banskej Bystrici.

DIELO VILIAMA FIGUŠA-BYSTRÉHO

V prvom rade napísal veľký počet skladieb pre klavír, ako sú Sonáta, Tance a pochod, potom zbierky *Lístky do pamätníka*, *Pestré listy*, *Pol'né kvety* (pre deti), skladby pre husle a klavír, pre veľký orchester a upravoval ľudové piesne.

Vydal päť zošitov ľudových piesní z Veľkej Slatiny. Jeho najznámejšia zbierka je *1000 slovenských ľudových piesní* pre klavír s priloženým textom, ktorú začal písať 1923 a posledný zväzok vyšiel roku 1931. Túto obsiahlu zbierku vydal vlastným nákladom, lebo Matica slovenská nepodporila jeho úsilie – neprejavila záujem pomôcť skladateľovi. Dnes je význam tejto zbierky mimoriadny. Sám Figuš píše, že „*chce týmto spôsobom rozšíriť slovenskú ľudovú pieseň do rodín, kde sa hrá na klavíri*“. Takto sa dostali slovenské piesne do slovenských rodín. Vydal tiež ľudové balady, zbojnícke piesne. Známa je tiež jeho zbierka urobená na podnet Matice slovenskej s názvom *Pochodové ľudové piesne pre potreby armády a telocvikárov*. Zložil aj mnoho piesní na slová maďarských básnikov.

Prvá jeho zbierka slovenských umelých piesní je zbierka *Sny*, kde sú zhudobnené básne Jána Urama Horinu, Jána Bottu, Sama Chalupku, Ivana Kraska, Jána Boleslava Lukáča a i.

Písal tiež zbierky *Po poliach a lúkach*, *Rozpomienka*, *Túžby*, *Mati moja...* Veľmi veľa písal pre mužské a miešané zbory. Je autorom zborníkov pre stredné a učiteľské ústavy. Tiež má skladby pre organ.

Viliam Figuš obohatil evanjelickú liturgickú hudbu miešanými ženskými zborními. Figuš má osem piesní v dodatku nášho vydania *Tranoscia*.

Krátky životopis Mikuláša Schneidera-Trnavského



Mikuláš
Schneider-Trnavský

Druhý slovenský skladateľ, ktorý krátky čas strávil v našom prostredí, bol Mikuláš Schneider-Trnavský. Na rozdiel od Figuša Mikuláš bol hudobne vzdelaný, ukončil Pražské konzervatórium. Bol to skladateľ, ktorý celoživotnú tvorbu zasvätil svojmu národu, skladateľ, pre ktorého ľudová kultúra znamenala nevyčerateľný zdroj, skladateľ, ktorému v pravom zmysle slova patrí prívlastok „národný“. Vo svojej tvorbe stále využíval ľudovú pieseň a inšpiroval sa ňou.

Bol to umelec, ktorému musíme byť povďační za úpravy slovenských ľudových piesní pre spev a klavír. Osobne ich predviedol začiatkom minulého storočia na koncertoch v Berlíne a Paríži. V roku 1908 bolo možné počuť našu pieseň po prvýkrát v európskych mestách. Trnavský do vzniku Československého štátu vyjadruje vo svojich piesňach (výber textov a charakter piesní) pocit vlastenectva a brojí proti národnému útlaku. Trnavský chce „zobudiť svojimi zvukmi a podmaniť srdcia mnohých spiacich, i tých ktorí nám neprajú“. Potom sa stáva typickým predstaviteľom poprevratovej vlny, podobne ako Suk, Föerster alebo Novák, víta samostatný štát a vidí nové perspektívy. V jeho tvorbe sa redukujú sociálne námety a tematika „bôľu“ a do popredia sa dostáva hymnickosť a slávnosť. Píše jednoducho, aby ho každý rozumel a pochopil. Skomponoval mnoho piesní na slová slovenských básnikov, ale aj upravil veľký počet slovenských ľudových piesní pre spev a klavír. Prvá zbierka slovenských národných piesní vyšla už v roku 1905 v Prahe a vydal ju slovenský spolok *Detvan*.

Mikulášov starý otec sa z pruského Sliezska prisťahoval do Trnavy, kde bol majiteľom krčmy s vlastnou výrobou piva. V Trnave sa narodil aj Mikuláš Schneider-Trnavský v roku 1881. Hovorilo sa, že bol od detstva živé, veselé a vtipné dieťa. Od malička sa učí hru na husliach a harmóniu. Do kontaktu s hudbou prichádzal mladý Mikuláš v Trnave, kde počúval kapelu vojnových invalidov, potom vo vlastnom speve v jezuitskom spevokole a keď počul „rozheganý“ organ v tamojšom kostole.

Z ľudovej školy postúpil najprv na meštiansku školu a potom na gymnázium. Roku 1900 mal zmaturovať, ale sa mu to nepodarilo. Do školy chodil spolu so Zoltánom Kodalym, ktorý bol predstaviteľom maďarskej národnej hudby (spolu s Bélom Bartókom). Zaujímavé je, že títo dvaja veľikáni v slovenskej a maďarskej hudbe vyrastali spolu v trnavskom prostredí. Na gymnáziu, ako spomína Mikuláš, bola polovica Maďarov, jedna štvrtina Nemcov a jedna Slovákov. Keď sa mu nepodarilo zmaturovať na gymnáziu, odchádza na Kráľovskú hudobnú akadémiu do Budapešti na štúdium kompozície, ale prvý ročník nezvládol. Odchádza do Viedne na dva roky na tamojšie konzervatórium, kde študuje polyfóniu a organ. Tu prichádzal do styku s krajanmi zo Slovenska a v literárnom spolku *Tatran* organizoval prednášky, divadelné večierky a predstavenia. Upravoval ľudové piesne,

koncertoval a čoraz viac vnikal do krásy slovenského ľudového spevu. V tom čase prekvitala vo Viedni opereta s rakúskym alebo maďarským „podtónom“ (Kálman, Lehár, Supé atď.), čo u Trnavského vzbudilo väčší záujem o slovenskú ľudovú pieseň, ktorá bola pre neho *kvet rýdzej čistoty*. Nastoluje sa otázka, prečo zostal tento mladý skladateľ pri klasickom chápaní harmónie, keď mohol v tom čase počúvať vo Viedni skladby Debussyho, Ravela, Dikasa, Skrjabina, Shönberga a i. Určite preto, lebo vzdoroval novému európskemu hudobnému vplyvu tej doby.

Priatelia a rodáci mu radili, aby odišiel do Prahy študovať skladbu u svetoznámeho Antonína Dvořáka. Keďže nemal absolvované konzervatórium, musel sa v Prahe v školskom roku 1903/1904 naň zapísať. Ukončil ho v roku 1905. A. Dvořák medzičasom zomrel (1904). Podobne ako do Viedne, tak aj do Prahy sa dostávali v tomto čase zvuky európskej hudby a to najmä Wagnera, Regera, R. Straussa, Mahlera a i. Trnavský sa v Prahe zapojil do práce spolku Detvan a stal sa dokonca aj jeho predsedom. Praha na neho pôsobila doslova inšpiratívne, počul skladby českých skladateľov J. B. Förstra, J. Suka, V. Nováka a sám žil v okruhu Dvořákovej a Smetanovej tradície. Bol svedkom Novákovho záujmu o slovenskú ľudovú pieseň.

V roku 1906 prichádza Mikuláš Schneider-Trnavský do Veľkého Bečkereku (dnešného Zreňanina) na miesto zbormajstra srbskej pravoslávnej cirkvi. Sem sa dostal vďaka srbskému skladateľovi Petrovi Konjovičovi (narodený v Čurugu), ktorý bol Trnavského priateľom na pražskom konzervatóriu. Z Bečkereku v listoch adresovaných Milanovi Slobodovi píše, aby mu zaslal verše „veselé, humoristické, ba aj lumpácke“. Tu poznamenal, že nechce tvoriť „samé bedákanie, vzdychanie za hviezdičkami a žalospevy“. V tomto prostredí napísal aj skladbu *Slovenský bunt* na slová Vavra Šrobára, ktorý ho sám oslovil, aby zložil skladbu, ktorá „sa ujme ucha ľudu“. Vo svojich listoch sa Trnavský zároveň sťažuje, že z Bečkereku odíde, keďže mu plat zbormajstra nezvýšili, hoci mu to sľubovali. Hovorí, že keď by nebolo otcovej pomoci, nemohol by tu žiť. V Bečkereku mnoho pracoval, ale vždy sa cítil ako v cudzom prostredí. Nebolo to prostredie, ako vo svojej knihe hovorí Jozef Šamko, ktoré by ho umelecky a ľudsky vedelo uspokojiť. Predsa len treba poznamenať, že toto prostredie u mladého skladateľa vyprovokovalo tvorivé tendencie a sily a že tu komponoval viac ako kedykoľvek predtým a potom.

V Bečkereku okrem funkcie zbormajstra v cirkvi viedol Trnavský aj srbský spevácky spolok, tzv. Besedu, ktorá bola kultúrnym a umeleckým strediskom v meste. Tu sa usporadúvali aj filharmonické koncerty a na jednom z nich 8. decembra 1906 odznela skladba V. F. Bystrého pod názvom *Pani Rákocziová*. Sám Trnavský píše: „Teraz mám s mojou Besedou moc práce. Ja ani neviem, kde mi je hlava, od poludnia až do noci próby. Tu s deťmi, tu dámy, tu mužský zbor atď.“. Okrem toho hral Trnavský aj v orchestri na koncertoch, ktoré organizovala Beseda.

Vo februári roku 1906 venoval Petrovskému spevokolu skladbu „*Vtedy sa mi prisnijú*“ s autorským právom uverejniť ju. V liste z januára roku 1907 odpovedajú

Trnavskému predsedu Petrovského spevokolu Ondrej Garay a zbornajster Július Kubány, že si nenárokujú žiadne majiteľské práva v súvislosti s venovanou skladbou.

Keďže bol so svojim finančným postavením v Bečkereku nespokojný, uchádzal sa v tomto prostredí aj o miesto organistu v katolíckom kostole a paralelne s tým v Klagenfurte o miesto kapelníka. Ani jedno ani druhé mu nevyšlo, takže odchádza už v júni roku 1907 do svojej rodnej Trnavy. Po odchode z Bečkereku si nemohol Schneider-Trnavský nájsť stále zamestnanie. Profesia hudobníka nebola v tom čase najvýhodnejšia. Napriek tomu ho neopúšťala tvorivá nálada, chce napísať Príručku pre mladých organistov (pomôcka, v ktorej sa hovorí ako harmonizovať, preludovať a modulovať), no podarí sa mu ju vydať až v roku 1947.

V roku 1907 mu vyšla zbierka pod názvom „*Pôvodné slovenské piesne*“, ktorú veľmi vysoko hodnotí Milan Lichard a zachovaný je aj list od Pavla O. Hviezdoslava, ktorý hodnotí túto zbierku veľmi kladne a víta jej vydanie. V roku 1908 cestuje Trnavský po Európe s českým operným spevákom Božom Umyrovým, kde ako klavirista sprevádzal tohto známeho speváka a medziiným spoločne predviedli po prvýkrát v Európe slovenské ľudové piesne ako *Ja som bača veľmi starý, Pri Prešporke na Dunaji, Hory, hory zelené, Ide ťažký furman k nám* a i.

Potom žil krátko v Berlíne, v Lipsku a v Trnave. Hral v orchestri, zarábala si na živobytie, preto tvoril málo. Skladal operety, árie, duetá, neskoršie vydal v Prahe (1909) II. zväzok slovenských ľudových piesní. Chcel napísať operu a tiež pokračovať v štúdiu skladby u Vítězslava Nováka. Ani opera ani štúdium na Majstrovskej škole mu nevyšlo. Jediné, čo sa mu podarí napísať, je opereta. Medzičasom sa uchádzal o štipendium od amerických Slovákov, aby mohol odísť do Prahy. Opúšťa ho pracovný elán, nemohol sa uplatniť, ako si myslel, stroskotal na banálnych existenčných problémoch. Preto neskôr prijal miesto regenschoriho v Kostole sv. Mikuláša v Trnave. Miesto bolo dobre platené a získal aj dom so záhradou. Preto sa natrvalo od roku 1911 usadil v Trnave.

Do roku 1918 sa opereta v slovenčine na Slovensku nehrala. Po slovensky uvádzali operetu iba americkí Slováci v Clevelande, a to pre svojich robotníkov. Košické divadlo hralo operety po maďarsky a prvú slovenskú operetu na domácej pôde napísal Oldrich Hemerka. Operety pre Národné divadlo písal Ján Móry, Gejza Dusík a i. Po dlhej príprave pristúpil k skomponovaniu operety na vlastné libreto Mikuláš Schneider. Bola to *Bellarosa*, ktorá mala premiéru roku 1941 v Národnom divadle v Bratislave. Nemala však veľký úspech, libreto bolo slabé a neupútalo pozornosť obecnstva.

Trnavský bol veľmi plodný skladateľ. Najviac písal pre spev a klavír a upravoval slovenské ľudové piesne alebo skladal umelé piesne na slová našich básnikov. Zbierky sú nasledovné: *Drobné kvety, Slzy a úsmevy, Zo srdca, Nad kolískou, Piesne o matke* atď. Vydal päť zväzkov slovenských národných piesní, potom

päťdesiat slovenských ľudových piesní preložených do nemčiny v roku 1940, ďalej piesne na prípravu spevákov, učebnice a i. Trnavský bol zodpovedný redaktor pri zostavovaní jednotného katolíckeho spevníka v roku 1937. Ináč bol nábožensky veľmi tolerantný, prispieval do evanjelického zborníka *Zvony*.

V roku 1937 napísal skladbu pod názvom *Pribinov s'ub* pri príležitosti tisícročia kresťanstva na Slovensku. Tiež skomponoval skladbu *Hľa, zlietol orol* pri príležitosti začatia budovania mohyly M. R. Štefánikovi na Bradle roku 1926. Dostal vyznamenanie národného umelca, ktoré mu v roku 1956 udelil prezident Československej republiky. Zomrel roku 1958 v Bratislave.

Trnavského dielo zohralo významnú úlohu v národnom a kultúrnom rozvoji Slovákov. Najmä medzi dvoma vojnami. Celá jeho tvorba sa zameriavala na potreby ľudu, nie div, že ho ľud prijal ako svojho a obľúbil si jeho tvorbu.

Ak vás cesta zavedie do Trnavy, neobíd'te pamätný dom M. Schneidera-Trnavského, ktorý je teraz múzeom. V Trnave sa nachádza aj pomník, odhalený pri príležitosti 120. výročia jeho narodenia. A keď budete počuť piesne *Keby som bol vtáčkom, Ružičky, V našom malom potôčku, skladby Hoj, vlasť moja, Bože, čos' ráčil* a i., spomeňte si na významné meno hudobného života Slovákov, na osobnosť, ktorá krátky čas pobudla aj tu medzi nami.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

1. Šamko, Jozef: Mikuláš Schneider-Trnavský : Pohľad na život a dielo, Bratislava: Štátne hudobné vydavateľstvo 1965
2. Huntág, Emanuel: Viliam Figuš-Bystrý : hudobná pozostalosť. Martin : Matica slovenská 1964.
3. Zápisnice Základnej školy z Padiny z rokov 1903 - 1906.

Resumé

Autor príspevku ozrejmuje zatiaľ nedostatočne preskúmané údaje o pobyte a tvorbe dvoch slovenských skladateľov v prostredí dnešnej Vojvodiny – Viliama Figuša-Bystrého a Mikuláša Schneidera-Trnavského. Prikladá ich stručné životopisy v súvislosti s ich dielom a životom, ale aj s časom, ktorý strávili v Padine, respektíve vo Veľkom Bečkereku. V. Figuš-Bystrý pobudol na začiatku 20. storočia štyri roky v Padine, kde vyučoval hudbu na základnej škole, bol kantorom a tvoril hudobné diela, skladal umelé piesne a upravoval slovenské ľudové piesne. M. Schneider-Trnavský bol vo Veľkom Bečkereku, dnešnom Zreňaníne, v rovnakom čase, avšak jeho pobyt tu netrval ani rok. Je zaujímavé, že títo dvaja veľkí a významní slovenskí skladatelia sa po prvýkrát stretli práve vo Veľkom Bečkereku

deň predtým, ako tam bola uvedená skladba Figuša-Bystrého Pani Rákocziová v roku 1906.

Rezime

Rad delimično obrađuje do sada nedovoljno istrađeno područje vezano za boravak dva slovačka kompozitora na prostorima današnje Vojvodine – Vilijama Figuša Bistrog i Mikulaša Šnajdera Trnavskog. Autor posredstvom stručnih biografija ovih kompozitora ističe detalje vezane za delo i život, koji su proveli u Padini, odnosno u Velikom Bečkereku. Na početku 20. veka, V. F. Bistri boravio je četiri godine u Padini, gde je predavao muzičku kulturu u osnovnoj školi, radio kao kantor, pisao uglavnom solo pesme i pravio obrade slovačkih narodnih pesama. M.S. Trnavski živeo je u Velikom Bečkereku (današnjem Zrenjaninu) u istom periodu kao i Bistri, premda u tom gradu njegov boravak nije trajao ni godinu dana. Zanimljivo je da su se ova dva značajna kompozitora po prvi put sreli upravo u Velikom Bečkereku, dan pre nego što je 1906. godine izvedena kompozicija *Gospođa Rakoci (Pani Rákocsiová)* V. F. Bistrog.

Prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc.
Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

K VYZNAMNÉMU JUBILEU NÁRODNÉHO MUŽSKÉHO VOKÁLNEHO TELESA - 90 ROKOV SPEVÁCKEHO ZBORU SLOVENSKÝCH UČITEĽOV

Kultúrny vývoj slovenského národa bol tisíc rokov späť s vývojom svojho postavenia v koexistencii s národmi susedných krajín. Vznikom Československej republiky, 28. októbra 1918, sa konečne naplnili prevažne všetky túžby, ku ktorým smerovali snahy národných buditeľov – vznikol štát, v ktorom bol po prvýkrát vo svojej histórii slovenský národ „uznaný“ ako slovenská vetva jednotného československého národa (podľa Ústavy ČSR z r. 1920). Za národ štátotvorný so všetkými právami sa Slováci stali až v Košickom vládnom programe z apríla 1945.

Vznik **Speváckeho zboru slovenských učiteľov** a jeho existencia až do dnešných dní svedčí o zdravých koreňoch, ktoré tento strom dokáže niesť už deväť desaťročí. Historickým súvislostiam jeho vzniku a umeleckého pôsobenia zboru svedčia až do roku 2011 mnohé zdroje, tlačoviny, publikačné záznamy, archív i pamätnice zboru.

Cieľom intelektuálov bolo dať slovenskému ľudu spisovnú reč, tlačené slovo a pomôcť mu vymaniť sa z temnoty kultúrnej zaostalosti. Išlo najmä o záchranu slovenského živlu v mestách, medzi jeho strednými vrstvami. Nezastupiteľne pozitívnu úlohu v tomto smere, najmä na vidieku, zohrala cirkev. Dôležitú úlohu v tomto poslaní zohrával spoločný spev. Vznikal spontánne, z túžby realizovať sa a prakticky uplatniť hudobný a spevácky talent cez najprirodzenejší a najdostupnejší hudobný nástroj – ľudský hlas. Prezentoval sa aj pri svetských príležitostiach medzníkov ľudského života (narodenie, svadba, krstiny, pohreb, práca) ako ľudový jedno- či viachlas a najmä pri cirkevných obradoch. Popri častiach sv. omše, kde znel gregoriánsky chorál, znel i viachlasný zborový spev.

Sila zborového spievania a najmä jeho sekundárne pôsobenie na zjednocovanie spievajúcich, spevákov a umocňovanie ich citových zážitkov, mala tendenciu presadzovať sa i v dynamizme národnobuditeľských zámerov. Vlastenecké snahy Slovákov sa začali presadzovať i v zborovom hnutí. Vznikajú viaceré spevácke zbory, nesúce tieto myšlienky až po oslobodenie – vznik ČSR.

VZNIK A VÝVOJ SPEVÁCKEHO ZBORU SLOVENSKÝCH UČITEĽOV

Pri príležitosti nostrifikačných skúšok v Prahe v roku 1920 účinkovalo na záverečnej slávnosti **Pěvecké sdružení moravských učitelů** (ďalej PSMU) so svojím dirigentom **Ferdinandom Vachom** (1860 - 1932). Týchto skúšok sa

zúčastnila i početná skupina učiteľ'ov z Trenčianskej župy. Koncert v nich zanechal hlboké dojmy a počas cesty vlakom sa rozvinula debata o možnosti vytvorenia takéhoto telesa i na Slovensku. Definitívne rozhodnutie začať v uvedenom ohľade konať však vzniklo v decembri 1920.

„Počiatok vzniku Speváckeho zboru slovenských učiteľ'ov (SZSU) sa datuje z koncertu PSMU dňa 7. novembra 1920 v Trenčíne, keď vzrušene pocítil som kúzlo umenia a zošľachtľujúcu moc krásy. Bol som opojený z koncertu! Vrúcny cit a zmysel pre národnú kultúru ma hnali premýšľať, burcovať a presviedčať kolegov na všelijakých častých vtedy učiteľ'ských schôdzkach a cestách. Na jar 1921 som mal okolo seba 37 kolegov z Považia, z týchto mal pozostávať spevokol považských učiteľ'ov. Otázka dirigenta bola jasná. Musí byť Slovák. Ale kde ho vziať? O Vás som nevedel, až ma prof. Križan na Vás upozornil. Povolal som Vás na 4. skúšku. A potom už viete o všetkom...“¹



Miloš Ruppeldt

„Za dirigenta nádejného spevokolu bol požiadaný pán profesor **Miloš Ruppeldt**, správca Hudobnej školy v Bratislave, ktorý sa na to ochotne podujal a svojím vzácnym dopisom nás v našom predsavzatí posmelil a upevnil. Prvá schôdzka bola v budove Slovenského kruhu na Hlavnom námestí v Trenčíne 15. januára 1921, druhá 3. februára, tretia 24. februára a štvrtá 3. marca. Volali sme už i bratov učiteľ'ov zo susednej Nitrianskej župy, upustiac od pomenovania „trenčianskych učiteľ'ov“ a za príkladom moravských nazvali sme sa „Spevokolom slovenských učiteľ'ov“. Na štvrtej schôdzke prítomný

pán dirigent M. Ruppeldt predostrel svoje informačné úpravy, menovite sa musíme organizovať v samostatný spolok, lebo len tak môžeme mať nároky na podporu od štátu a na zľavnené cestovné lístky...“²

Na prvé stretnutie prof. M. Ruppeldt spomína: „Najprv mi oni zaspievali, čo sa naučili. Bola to ohnivá, buditeľ'ská pieseň srbského pôvodu *Čo čušíš, čušíš, Slováku mužný!* Počas spevu som ich pozorne počúval, prísne pozoroval, skúšal temer každý hlas. I vycítil som, čo som im vtedy hneď i povedal a prečo sa oni vôbec nehnevali, ... že sú to len stredne dobré hlasy, nijakého vynikajúceho nebolo medzi nimi, i kultúra hlasová je len skromná, niektoré hlasy boli hodne drsné a ustaté ako hlasy väčšiny učiteľ'ov – kantorov. ... Dali sme sa hneď do tejto piesne a tuším i do slovenskej hymny *Hej, Slováci!* ... keď odspievali túto skladbu (*Čo čušíš – pozn. autora*), veľmi netrpezlivo a s bážňou čakali, čo im poviem. A tu som im ja vraj celkom „milo“ povedal: Pekne ste to zaspievali, pánovia, a teraz to počneme cvičiť. Ostali vraj ako stĺpy, potom sa však s radosťou pustili do práce.“³

Pravidelný zborový život v roku založenia zboru pokračoval. Skúšky sa konali raz za mesiac, vždy vo štvrtok, kedy mali školy tzv. feriálny deň. Cvičenie

¹ Časť listu Gábora Valockého prof. Ruppeldtovi, jún 1933

² Prvá strana zápisnice – kroniky SZSU, r. 1921

³ Pamätnica SZSU, Z histórie SZSU – Moje rozpomienky, str. 48

bolo od 8.00 ráno do 16.00 popoludní s hodinovou obedňajšou prestávkou a kona-
lo sa zvyčajne v Trenčíne. Spôsob práce bol postavený na samoštúdiu – dirigent
zadal úlohu, ktorú musel každý naštudovať doma a na skúške sa už len spoločne
cvičilo, zospievalo a ladilo. Na skúškach sa tiež cvičili rozličné hlasové, dychové,
rytmické a iné spevné cvičenia, ako súčasť hlasovej výchovy.

Prvým *neoficiálnym* vystúpením zboru bolo zaspievanie pri „biliardovom stole“
v priestoroch Slovenského kruhu v Trenčíne 11. augusta 1922. Prvým *oficiálnym*
vystúpením bolo účinkovanie na slávnosti odhalenia sochy básnika a kňaza Jána
Hollého v Maduniciach 14. októbra 1923. Prvým *celovečerným* koncertom sa SZSU
prezentoval 10. novembra 1923 v Novom Meste nad Váhom a na druhý deň sa
predstavil v mieste svojho vzniku a pôsobenia v Trenčíne. Do konca marca 1933
SZSU uskutočnil 167 príležitostných vystúpení, z čoho bolo 95 celovečerných kon-
certov. Prvým vystúpením mimo Slovenska boli dve vystúpenia v Poľsku (3. sep-
tembra 1925). Prvé vystúpenia v Čechách boli 7. a 8. marca 1926 v Prahe a
Pardubiciach. V zahraničí sa SZSU predstavil v dňoch 8. – 18. októbra 1927 na 8
koncertoch v Poľsku, v dňoch 12. – 25. októbra 1929 a 17. októbra – 6. novembra
1936 celkove na 16 vystúpeniach v Juhoslávii.

Zájazdy na Balkáne síce mnohých ľahostajných členov vzpružili, ale zhoršujúca
sa vnútropolitická situácia v ČSR znamenala ďalšiu stagnáciu činnosti. V SZSU
bolo pomerne veľa vojakov, ktorí v septembri 1939 museli narukovať, so vznikom
Slovenského štátu sa u mnohých zmenili pôsobiská, redli i možnosti koncertovania.
Za celé obdobie Slovenského štátu a vlastne počas celej vojny zbor uskutočnil 40
koncertov, z čoho iba jeden zájazd trval viac ako tri dni. Do cudziny SZSU vôbec
nevycestoval i keď ponúk bolo dostatok.

Obdobie fašizácie spoločnosti zasiahlo i členstvo v SZSU. V roku 1941 dochádza
k zlúčeniu Správy Domova SZSU a Predsedníctva SZSU pod priame riadenie Výbo-
ru SZSU v snahe dostať nábožensky a politicky roztrieštené členstvo pod jedno
riadenie. I napriek týmto snahám nebolo možné zabrániť stagnovaniu SZSU.



Ján Cikker

Koncertná činnosť zboru prakticky ustala po smrti di-
rigenta prof. Miloša Ruppeldta v roku 1943, kedy sa konali
iba cvičenia. SZSU sa nezúčastnil ani na III. speváckych pre-
tekoch Zväzu slovenských speváckych zborov (ďalej ZSSS) v
Martine 29. júna 1944 a bol zastúpený len novým dirigentom
prof. Jánom Cikkerom, ktorý bol členom komisie.

Druhá polovica roku 1944 bola poznamenaná pôsobením
značnej časti členov SZSU v Slovenskom národnom povstaní.
Činnosť zboru stagnovala už i pri cvičeniach a ani jediné plagá-
tované koncertné vystúpenie sa pre neúčasť dostatočného
počtu spevákov neuskutočnilo. Pri výročí smrti prof. Miloša Ruppeldta (18. no-

vembra 1944) sa zúčastnilo 21 spevákov, 28 spevákov sa ospravedlnilo a 21 členov nepodalo o sebe žiadnu správu. Toto bola posledná aktivita SZSU v čase II. svetovej vojny.

STRUČNÝ VÝVOJ SZSU PO 2. SVETOVEJ VOJNE

Po skončení druhej svetovej vojny v roku 1945 bol SZSU organizačne a ideo-vo prebudovaný. Dovršením prvej etapy svojho skoro štvrtstoročného vývoja sa rozhodol hľadať primeranejšie cesty v duchu novej doby a získať prostriedky, ktorými by zabezpečil ďalšiu úspešnú reprezentáciu slovenskej zborovej vokálnej tvorby a reprodukčného umenia doma i v zahraničí. Hneď po skončení vojny prešiel zbor hlbokými zmenami, sebareflexiou a očistou. Valné zhromaždenie SZSU v októbri 1945, na ktorom došlo k schváleniu jeho ideových a organizačných zmien, prijalo stratégiu ďalšieho umeleckého vývoja SZSU a zvolilo za svojho dirigenta **prof. Jána Strelca**, dirigenta Spevokolu bratislavských učiteľov. Prvé cvičenie obnoveného SZSU bolo v polovici decembra 1945, po 13 – mesačnej prestávke. V novom duchu, s novými – mladými členmi, bola celá činnosť zameraná na naštudovanie nového programu, pre pripravovaný bratislavský koncert pri príležitosti 25 – ročného trvania SZSU.

Za priekopnícku spoluprácu v československom zborovom speve a za cieľavedomú umeleckú činnosť na Slovensku získal SZSU „Štátnu cenu za rok 1949“. „Udelenie štátnej ceny bolo veľkým vyznamenaním nielen pre SZSU, ale i pre slovenskú hudbu a najmä pre jej zborový spev. Týmto vysokým vyznamenaním sa SZSU stal nielen reprezentačným zborovým telesom na Slovensku, ale aj ukazovateľom rozvoja zborovej kultúry na Slovensku“.⁴

VÝVOJ ZBORU SZSU PO ROKU 1950

V roku 1950 sa uvažovalo o utvorení Štátneho vokálneho súboru učiteľov so sídlom v Bratislave a v roku 1962 dokonca o vytvorení Štátneho speváckeho zboru učiteľov republiky Československej, ktorý by tvorili Pěvecký sbor moravských učitelů (PSMU), Pěvecký sbor pražských učitelů (PSPU) a Spevácky zbor slovenských učiteľov (SZSU). K naplneniu týchto úvah však nedošlo.

Jubilejné oslavy 30. výročia založenia SZSU sa konali v auguste 1951 v Trenčianskych Tepliciach za prítomnosti členov PSPU, PSMU, ich dirigentov **prof. Jána Šoupala** (1892 - 1964), **prof. Metoda Doležila** (1885 - 1973), hudobných skladateľov, vedcov a kritikov, zástupcov Povereníctva školstva a iných kultúrnych a verejných činiteľov. Prítomnosť a vystúpenie bratských spevokolov vytvorilo

⁴ Sedlický, T.: SZSU, Banská Bystrica, Stredoslovenské vydavateľstvo, 1963, str. 29

srdečné, priateľské ovzdušie a poskytlo účastníkom osláv možnosť vypočuť si veľké a dokonalé reprodukčné umenie všetkých troch najlepších učiteľských speváckych zborov v ČSR.

Pražskému publiku sa tieto tri spevácke zbory predstavili v máji 1952, spoločne s mládežníckym Vysokoškolským umeleckým súborom. Umelecké vedenie sa v tomto roku rozrástlo o dvoch vicedirigentov – **JUDr. Juraja Haluzického** a **Jána Valacha**, ktorý však ešte v tom istom roku nastúpil dvojročnú vojenskú službu.

V roku 1954 sa prof. Ján Strelec vzdáva aktívnej umeleckej činnosti a preberá funkciu umeleckého vedúceho, aby i naďalej nad zborom držal svoju skúsenú ruku. Dirigentského postu sa ujíma JUDr. Juraj Haluzický a po návrate z vojenskej služby i Ján Valach. Prvé plody neúnavnej práce JUDr. Haluzického nedali na seba dlho čakať. Už v júli roku 1955 na Festivale ľudovej umeleckej tvorivosti (LUT), usporiadanej pri príležitosti I. celoštátnej spartakiády v Prahe, v kategórii majstrovských zborových telies, získal II. miesto (striebornú medailu).

V auguste roku 1957 sa SZSU dostalo ďalšieho uznania, kedy bol vyslaný Poverenictvom školstva na trojtýždenné koncertné turné na Ukrajinu. Tu na jedenástich koncertoch dôstojne prezentoval svoje interpretačné umenie a predstavil náročnému publiku tvorbu slovenských a českých hudobných skladateľov. V auguste r. 1959 sa zmenilo miesto letného cvičenia SZSU – za dobre vykonanú prácu, s finančným príspevom samotných členov, sa toto uskutočnilo na čiernomorských **Zlatých Pieskoch** (Slnečné pobrežie) v Bulharsku. Nasledujúci rok 1960 sa niesol v znamení štúdia nového programu, pripravovaného na jubilejný koncert pri príležitosti 40. výročia vzniku SZSU.

V jubilejnom roku 1961 bol SZSU pričlenený k Ústrednému výboru Odborového zväzu zamestnancov školstva a kultúry v Prahe, Domov SZSU bol premenovaný na Klub školstva a kultúry. Vrcholnou udalosťou jubilejného roka bol zájazd SZSU do Maďarska, kde sa v auguste zúčastnil „Medzinárodnej súťaže Bélu Bartóka v zborovom speve“ v Debrecíne. Tu, ako reprezentant ČSSR, získal v silnej medzinárodnej konkurencii 4. miesto. „Je to umiestnenie nesporne veľmi cenné, keď uvážime, že rozhodovalo iba niekoľko bodov rozdielu medzi 1. a 4. miestom.“⁵ Jubilejný koncert bol 25. novembra 1961 v Bratislave.

ČLENSKÁ ZÁKLADŇA SZSU PO ROKU 1950

Pri založení v roku 1921 mal zbor 32 členov. Neskôr sa jeho počet pohyboval priemerne okolo 50 členov. Po reorganizácii v roku 1945 bol rozšírený na 70, s náhradníkmi tvoril 80 členný mužský spevácky zbor. (Česko slovenský hudební slovník osob a institucí, M – Ž, s. 573, Státní hudební vydavatelství Praha 1965). V súčasnosti má zbor 50 členov a kandidátov.

SZSU nie je len speváckym telesom vysokých kvalít, ale stal sa tiež školou

⁵ Časopis „Ludová tvorivost“, rok 1961, str. 499

zborového spievania a výchovy zborových dirigentov. Viacerí z jeho členov absolvovali VŠMU alebo študovali hudbu a spev na vysokej škole pedagogickej. Mnohých bývalých, ale aj niektorých súčasných členov zboru poznáme ako dirigentov detských, mládežníckych i dospelých zborov na Slovensku. Skúsenosti, (či už dirigentské alebo aj spevácke), ktoré členovia SZSU na pôde zboru získavajú, sú pre ich pôsobenie aj mimo SZSU neoceniteľné.

Ako učiteľské teleso s mnohými riaditeľmi škôl vo svojej členskej základni vedelo z nich vybrať vždy tých najschopnejších a poveriť ich priliehavými organizačnými funkciami: G. Valocký, M. Janoška, J. Dutka, J. Geryk, G. Slaninka, A. Trančík, M. Kapsasný, J. Čánik, V. Jakubík, V. Janega, M. Kostelný a iní (Rytmus č.1/1987, s. 4)

PROFESIONALITA DIRIGENTOV A ICH PRÍNOS PRE ZBOR OD ROKU 1950

Každý z dirigentov, ktorí sa vystriedali počas existencie SZSU na danom poste, predstavoval poprednú osobnosť zborového speváckeho hnutia na Slovensku a každý z nich sa pričínal o dôležitý posun vo vývoji SZSU.

Ján Strelec – bazíroval na hlasovej kultúre zboru a ťažisko dramaturgie preniesol na vtedajšie súčasné moderné skladby a to najmä na vokálno-polyfonické cykly.

Juraj Haluzický – ako prvý absolvent dirigovania na VŠMU „zdisciplinoval“ zbor po stránke intonačno-rytmickej a obohatil jeho repertoár o skladby klasickej polyfónie, ako aj o skladby súčasných slovenských, českých aj svetových skladateľov. (Súčasne s Jurajom Haluzickým dirigoval zbor aj Ján Valach, popri Haluzickom sa však výrazne nepresadil. Neskôr emigroval do Belgicka).

Peter Hradil – postavil latku ešte vyššie ako jeho predchodcovia. Sklúbil v sebe muzikalitu a spevnosť J. Strelca s intonačno-rytmickou precíznosťou J. Haluzického. O správnosti jeho rozhodnutia svedčia aj výrazné úspechy, ktoré SZSU pod jeho vedením dosiahol doma, ale hlavne v medzinárodných súťažiach. (Sedlický, T., Hudobný život č. 9-10, 1996, s. 4)

Štefan Sedlický – temperamentný zbormajster niekedy až s teatrálnym gestom, ktorý dokáže podnieť zbor k energickému výkonu. Vo svojej dramaturgickej i interpretačnej stratégii posúva zbor smerom k najnáročnejším kompozíciám súčasných autorov. (Medňanská, I., Hudobný život č. 5, 2006, s. 29)

ZAHRANIČNÉ TURNÉ SZSU V DRUHEJ POLOVICI 20. STOROČIA A V NOVOM MILÉNIU

Jednou z nesporných zásluh SZSU je, že sa po 2. svetovej vojne stal jedným z prvých priekopníkov československej vzájomnosti, o čom svedčia i spoločné koncerty všetkých troch učiteľských telies (PSMU a PSPU). Datujú sa od roku 1949.

Od roku 1925, kedy sa zbor prvýkrát predstavil aj v zahraničí, koncertoval po roku 1945 v týchto štátoch Európy: **Belgicko** – 1970, 73, 79, **Bulharsko** – 1959, 72, 80, 88, **Česká republika** – 1995, 2000, 03, 08, 10, **Dánsko** – 1973, **Francúzsko** – 1964, 68, **Grécko** – 1982, 1992, **Holandsko** – 1970, 73, **Japonsko** – 2000, **Juhoslávia** – 1964, 69, 76, 84, 87, **Chorvátsko** – 1997, **Kanada, USA** – 1996, **Maďarsko** – 1946, 61, 2005, 10, **NDR** – 1973, **Poľsko** – 1963, 66, 68, 2006, **Srbsko/Vojvodina** – 2006, **Španielsko** – 1985, 98, 2005, **Švédsko** – 1989, **Švajčiarsko** – 1995, 2010, **Taliansko** – 1981, 87, 2007, 08, **Veľká Británia** – 1964, 65, 91, **Ukrajina** – 2004, **ZSSR** – 1957, 75, 89, . Tranzitne precestoval Andoru, Dánsko, NSR, Švajčiarsko, Luxembursko, Lichtenštajnsko, Macedónsko, Monako.

PROPAGÁCIA SZSU

Podobne, ako iné umelecké telesá, sa i SZSU primerane svojim možnostiam staral a stará o propagáciu umeleckej činnosti. Po roku 1945 vydal tri publikácie: monografiu **Spevácky sbor slovenských učiteľov** od T. Sedlického (1963), publikáciu **50. rokov SZSU** od M. Kostelného (1971) a publikáciu **Spevácky zbor slovenských učiteľov – Pamätnica 90** z pera M. Pazúrika a J. Vakoša (2011), množstvo viacjazyčných bulletinov a programov so stručným prierezom jeho histórie i umeleckých úspechov, tablá členov zboru a v roku 1971 a 1981 inštaloval v Trenčianskych Tepliciach samostatné výstavy (k 70. a 80. výročiu vzniku) so stručnými prierezmi jeho histórie a umeleckých úspechov. Niekoľko gramoplastní s M. Ruppeldtom, J. Strelcom a J. Haluzickým, nahrávky pre televíziu (J. Haluzický) a rozhlas (všetci dirigenti), dva krátke filmy, mg-páska (s P. Hradilom), ako aj množstvo štúdií, článkov a komentárov o činnosti SZSU a o profile jeho dirigentov. (Sedlický, T., *Hudobný život* č. 9-10, s. 4). SZSU v nedávnej minulosti nahral CD nosič *„Duchovná hudba“* (P. Hradil, 2001).

SZSU v roku 2003 (už pod novým umeleckým vedením Štefana Sedlického) vyhlásil autorskú súťaž v tvorbe pre mužské spevácke zbory pod názvom: „Volanie po partitúrach“, na ktorú sa prihlásilo 27 skladieb od 15 autorov. Všetky diela sa stali majetkom SZSU a väčšina z nich bola aj naštudovaná a prezentovaná na rôznych koncertoch, súťažiach a festivaloch. Odborná verejnosť uvedené skladby prijala pozitívne a s uznaním.

Dirigent a umelecký vedúci Štefan Sedlický, v krátkom časovom priestore, realizoval nahrávky na CD nosič pod názvom *„Hoj, zem drahá“* (2003 cez AP projekt) a *„Korunovácie“* Márie, manželky Maximiliána II. od Lukáša Borzíka (2004). V roku 2011 realizoval, pri príležitosti 90. výročia zboru, nahrávky novej Súčasnej zborovej tvorby slovenských a zahraničných hudobných skladateľov (2011), z ktorých v roku 2012 vyšlo CD *„Súčasná sakrálna tvorba“* z autorskej dielne Lukáša Borzíka.

ÚČASŤ SZSU NA MEDZINÁRODNÝCH SÚŤAŽIACH A FESTIVALOCH PO ROKU 1950

SZSU sa zúčastnil na medzinárodných súťažiach v Debrecíne (1961), Llangollene (1964,65, Wales - Anglicko), Talline (1975), Silistre (1980, Bulharsko), Tolose (1985, Španielsko), Gorízii (1987, Taliansko), Aténach (1992, Grécko), Neuchâtel (1995, Švajčiarsko), Litomyšli (1995, Česká republika), Powell River (1996, Kanada, štát Britská Columbia), Gorízii (2007, Taliansko), v roku 2001 absolvoval umelecký zájazd do Japonska.

Medzinárodné významné ocenenia SZSU v druhej polovici minulého storočia

- 1964; **Llangollen**, bronzová medaila, dirigent: Juraj Haluzický
- 1965; **Llangollen**, strieborná medaila, dirigent: Juraj Haluzický
- 1985; **Tolosa**, strieborná medaila, dirigent: Peter Hradil
- 1987; **Gorízia**, strieborná medaila, dirigent: Peter Hradil
(Sedlický T., Hudobný život č.12, 1991)
- 1991; **Llangollen**, strieborná medaila, dirigent: Peter Hradil
(kategória: mužské zbory)

Program SZSU: povinná skladba – Adoramus Te od Giovaniho Pierluigiho da Palestrina;

1. voliteľná skladba (skladateľ narodeného v rokoch 1750 – 1990) - SZSU spieval Sviatok Slovenska od Jána Levoslava Bellu;

2. voliteľná skladba (skladateľ 20. storočia) – Flos et ventus od Petra Fialu;
Vyjadrenia poroty: Desaťčlenná medzinárodná porota hodnotila osobitne každú interpretovanú skladbu. Okrem pozitívnych výrokov o kvalite zvuku SZSU, vyzdvihla citlivé tvarovanie hudobných línií (Adoramus Te, Sviatok Slovenska), trochu azda pomalé, ale nie statické tempo (Adoramus Te), dobre tvorené samohlásky, čisté akordy a kontrasty počas celej skladby (Sviatok Slovenska), ocenila ťažké dielo s náročnými intervalmi, nepríjemnými súzvukmi a znamenitým kontrastom (Flos et ventus). Celkový dojem poroty bol "vynikajúci" a skladba Jána Levoslav Bellu - Sviatok Slovenska získala z celkového počtu 42 interpretovaných skladieb druhé najvyššie bodové ohodnotenie – 86 bodov. Je to iste zaslúžená pocta a uznanie nielen interpretom, ale aj hudobnému skladateľovi Jánovi Levoslavovi Bellovi, ktorého skladba Sviatok Slovenska patrí do kmeňového repertoára SZSU už od roku 1925.

• 1991; **Llangollen**, 4. miesto (od 3. miesta ho delili 4 body v kategórii folklór), dirigent: Peter Hradil (kategória malých folklórnych skupín do 25 členov)
Program SZSU: Tam medzi horami od Eugena Suchoňa, Tancuj, tancuj od B. Pokorného

Vyjadrenia poroty: Odborná porota hodnotila po stránke kvality zvuku, širokej palety výrazu a v emocionálnom uchopení zbor veľmi vysoko.

Na slávnostnom galakoncerte SZSU predniesol skladby: Ej, pijú chlapci od Bohuslava Martinů, Hrmavica z cyklu O horách od Eugena Suchoňa a po veľkom

aplauze aj Ej, Dziny, dziny od Eugena Suchoňa. (Sedlický T., Hudobný život č. 20, 1991)

- 1992; **Atény**, strieborná medaila, dirigent: Peter Hradil
- 1995; **Neuchâtel**, strieborná medaila, dirigent: Peter Hradil
- 1995; **Litomyšl**, zlatá medaila, dirigent: Peter Hradil
- 1996; **Powell River**, 1. cena v kategórii mužských a ženských zborov, dirigent: Peter Hradil

Program SZSU: Okrem inonárodných autorov na 15 koncertoch spievali členovia SZSU hlavne piesne slovenských skladateľov: Jána Levoslava Bellu, Ladislava Bur-lasa, Jána Cikkera, Otta Ferenczyho, Jána Kadavého, Alexandra Moyzesa, Milana Nováka, Miloša Ruppeldta, Eugena Suchoňa, Mikuláša Schneidera-Trnavského a Ernesta Schumeru. Spolu tak odznelo 74 skladieb, čo znamená, že na americkom kontinente odznelo v podaní SZSU viac ako tri hodiny slovenskej hudby. Populárnu Tancuj, tancuj, vykrúcaj sme učili spievať kanadské aj americké obecnstvo, čo sa stretlo s veľkým ohlasom. (Hudobný život č. 16., 1996, s. 2)

- 2007; **Gorizia**, 1. miesto (na návrh poroty udelený diplom „Premio“), dirigent: Štefan Sedlický. SZSU bol zaradený do kategórie „Programma Libero“ (voľný program).

Súťažilo sa v interpretácii skladieb všetkých štýlových období.

Program SZSU: „klasický“ repertoár (Eugen Suchoň, Thomas Talis) a repertoár súčasných skladateľov (Pavol Krška, Lukáš Borzík, Wojciech Widlak). Vyjadrenia poroty: zbor zaujal umeleckou úrovňou interpretácie, kompaktným a vyrovnaným zvukom, hlasovou kultúrou a precíznou intonáciou. Odbornú i laickú verejnosť najviac zaujali skladby Ave od Pavla Kršku a Litánie Lukáša Borzíka. Záujem vzbudila aj skladba od súčasného poľského skladateľa Wojciecha Widlaka Laudate Dominum. Súťažný výkon SZSU, najmä jeho prezentácia na galakoncerte, boli spontánne ocenené „standing ovation“. Z odbornej tlače vyberáme:

„Po určitej časovej odmlke, spôsobenej zmenami na dirigentskom poste, sa SZSU znovu predstavil v plnom lesku a dokázal vysokú úroveň slovenského vokálneho umenia aj v európskom kontexte (Vakoš, J., Hudobný život č. 10, s. 10, 2007)

- 2010: **Neuchâtel**, osobitná cena poroty za predvedený program SZSU, dirigent: Štefan Sedlický.

HOSTOVSKÉ VYSTÚPENIA SZSU PO ROKU 1971

Počet koncertov, súťažných, výchovných a príležitostných vystúpení, je dosť ťažké presne vyčíslit' z dôvodu, že nie všetky sú zaznamenané v literatúre, v periodikách, ani v iných dostupných masmediálnych zdrojoch. Podrobne je spracovaná táto oblasť v publikácii SZSU – Pamätnica 90. (M. Pazúrik – J. Vakoš)

Do 90. rokov bola úspešnosť zboru garantovaná i dobrým hmotným zabezpečením. Ako jedno z mála amatérskych telies má svoje trvalé sídlo v Domove

SZSU v Trenčianskych Tepliciach. Zbor sa dodnes pravidelne stretáva na skúškach (raz mesačne) v Domove alebo v inom meste Slovenska. Členskú základňu už netvorí iba učiteľia, (čo súvisí aj s veľkou feminizáciou v školstve), ale aj predstavitelia iných profesií. V súčasnosti je Domov SZSU, so svojimi umeleckými zložkami, organizáciou riadenou Ministerstvom školstva SR, od ktorého je ekonomicky závislá. Vďaka veľkému pochopeniu môže zbor pôsobiť na poli kultúrnom, reprezentovať našu krajinu doma i v zahraničí. A to v súčasných náročných ekonomických podmienkach vôbec nie je jednoduché. (Spracované podľa záverečnej práce A. Jakubekovej - FF UK Bratislava 2011).

OSOBNOSTI FORMUJÚCE UMELECKÝ RAST SZSU

SZSU sa počas svojej histórie umelecky rozvíjal pod vedením renomovaných osobností Slovenského hudobného života: **Prof. Miloš Ruppeldt** (1921- 1943) - zakladajúci dirigent SZSU. Repertoár SZSU založil na novej tvorbe slovenskej klasiky. Podnietil známe osobnosti slovenskej hudby k novej zborovej tvorbe. **Ján Cikker** a **Dezider Kardoš** (1943 – 1945), **prof. Ján Strelec** (1945 – 1954) - uznávaný hlasový pedagóg, jeho účinkovanie prinieslo SZSU obohatenie celkového umeleckého prejavu a hlasovej kultúry. **Prof. Dr. Juraj Haluzický** (1954 – 1977) – sa zaslúžil o zdisciplinovanie zboru v oblasti intonačno-rytmickej a zdokonalenie interpretačnej úrovne zboru. SZSU získal v tomto období viaceré významné ocenenia a umiestnenia na súťažiach a festivaloch – (bronzoá a strieborná medaila na súťaži v Llangollene - Veľká Británia – 1964 a 1965). Prof. Peter Hradil (1977 - 2001) - Pod jeho vedením zbor našťudoval viaceré premiérové skladby autorov 20.storočia. Vo svojom umeleckom prejave skĺbil spevnosť a intonačno-rytmickú pregnanosť svojich predchodcov. Za pôsobenia prof. Hradila zbor získal významné ocenenia na domácich a zahraničných súťažiach a koncertoval takmer vo všetkých štátoch Európy a s mnohými zbormi udržiava umelecké kontakty dodnes. SZSU bol úspešný opäť v Llangollene v roku 1991, kde získal znova striebornú medailu, ďalej 1985 v Tolose, 1987 v Gorizii, 1992 v Aténach a 1995 v Neuchâtele (Švajčiarsko), kde získal v silnej medzinárodnej konkurencii všade 2. miesto. Najvyššie ocenenia - zlaté medaily - zbor získal na prestížnych medzinárodných súťažiach v roku 1995 v Litomyšli a v roku 1996 v Powel River v Kanade. SZSU účinkoval i v USA.

Posledným vrcholom medzinárodných ambícií bol rok 2001, kedy SZSU na základe pozvania realizoval koncertný zájazd do Tokia v Japonsku. Zbor pod vedením vicedirigenta Mgr. art. Vladimíra Bálinta predviedol koncertný repertoár na vysokej umeleckej a interpretačnej úrovni.

Doc. Mgr. art. Štefan Sedlický (2002 – podnes) – so zborom našťudoval skladby súčasných autorov – domácich i zahraničných. Jeho pôsobenie v zbere možno charakterizovať dynamickým prístupom a snahou o zvýšenie vokálno-

interpretačných kvalít telesa (cez súčasnú dramaturgiu) i jednotlivých členov zároveň. Podnietil vypísanie skladateľskej súťaže „Volanie po partitúrach“, ktorá obohatila dramaturgiu a interpretačné napredovanie zboru. V krátkom časovom priestore, realizoval nahrávky hudobných albumov pod názvom *Hoj, zem drahá* (2003) a *Korunovácie* (2004) Márie, manželky Maximiliána II od Lukáša Borzíka a vokálny hudobný sprievod k filmu o generálovi Milanovi Štefánikovi (odvysielaného v STV v roku 2010). Pri 80. výročí ako aj pri 85. výročí SZSU zbor nahrával niekoľko jubilejných medailónov, v roku 2012 vyšlo štvrté CD „*Súčasná sakrálna tvorba*“ z autorskej dielne Lukáša Borzíka .

V repertoári SZSU v súčasnosti nechýbajú skladby starých majstrov vokálnej hudby (Lasso, Palestrina, de Vittoria, Gallus-Handl, popredných slovenských a českých skladateľov Smetana, Bella, Moyzes, Trnavský, Suchoň, Cikker, Borzík a i.). Vystúpenia SZSU sú určené predovšetkým pre domáce slovenské publikum. Realizuje predstavenia pre mladších poslucháčov v rámci výchovných koncertov. Zároveň aj pre vyspelejších poslucháčov na večerných koncertoch a bohoslužbách v celej Slovenskej republike vo väčších mestách rovnako ako aj v malých dedinách. Domáce i zahraničné kritiky vyzdvihujú vyspelú spevácku kultúru SZSU, jeho plnosť zvuku, čistotu intonácie, precítený prejav, ale aj spoločenský šarm a srdečnosť kolektívu.

Zo zahraničných vystúpení v posledných rokoch spomenieme najmä koncerty a účasť na festivaloch v Prostějove a Přerove – **Česká republika** (2003), v Užhorode a Mukačeve – **Ukrajina** (2004), Miškolci – **Maďarsko**, Barcelone – **Španielsko**, Krakove – **Poľsko** (2005), Báčskom Petrovci a Belehrade – **Vojvodina, Srbsko** (2006), Gorizia festival Seghizzi (2007), Lignano Sabbiadoro - **Taliano** (2008), Mikulově a Veľké Biteši – **Česká republika** (2008), Olomouci, Moravskom Beroune – **Česká republika** (2010), Neuchateli – **Švajčiarsko** (2010) a Pécsi – **Maďarsko** (2010).



SZSU v koncertnej sále Slovenskej filharmónie v Bratislave (2006)



Členovia SZSU na návšteve v Báčskom Petrovci
v roku 2006 počas Slovenských národných slávností



SZSU v jubilejnom roku 2011 v Kúpeľnej dvorane
v Trenčianskych Tepliciach

O JUBILEU PO JUBILEU

Národný mužský Spevácky zbor slovenských učiteľov (SZSU) oslávil v roku 2011 a čiastočne i v roku 2012 svoje jubileum vystúpeniami vo všetkých krajských mestách Slovenska. Po Košiciach a Prešove usporiadal koncerty v hlavnom meste Slovenska v Bratislave a vo Viedni. V závere roka sa predstavil Slovákom i pražskému publiku v Prahe. Ešte v tomto roku to boli koncerty v Banskej Bystrici (koncert spojený aj s jubileom storočnice J. Cikkeru) a v roku 2012 Nitra, Trnava a Žilina. Oslavy SZSU ukončil v Trenčíne, kde bol zbor v marci 1921 založený.

Slovenský spev duši kliesni cestu k božským výšinám, kto zasvätil život piesni, sláva mu! Nech žije nám! Tieto slová „Zdravice“ hudobného skladateľa Eugena Suchoňa zazneli na koncertoch, ktoré usporiadal Spevácky zbor slovenských učiteľov najmä v dňoch 21. a 22. októbra v Bratislave.

Prvým a hlavným koncertom bolo vystúpenie tohto zboru v **Zrkadlovej sieni**

Primaciálneho paláca, konaného pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR **Eugena Jurzycu**. Odznali skladby klasikov, ale aj súčasných hudobných skladateľov. Vo výbornej atmosfére nastalo skutočné prepojenie poslucháčov a účinkujúcich, čomu nasvedčoval aj neutíchajúci potlesk publika po každej skladbe.

Druhý jubilejný koncert v hlavnom meste sa konal o deň neskôr v Katedrálnom chráme bratislavskej diecézy svätého Martina. Záštitu nad ním prevzal arcibiskup Mons. Stanislav Zvolenský, Metropolita Slovenska. Na tomto podujatí s názvom *Dialógy večnosti* zazneli iba sakrálné skladby, pričom dominovali skladby súčasných skladateľov. Ďalším zaujímavým prvkom bola skutočnosť, že interpretácii každej skladby predchádzala organová improvizácia titulárneho organistu Dómu - Martina Baka. Poslucháči boli účastníkmi kontinuálneho hudobného stvárnenia hlbokej myšlienky. Úprimný a dlhotrvajúci potlesk odznel až na konci týchto dialógov práve preto, aby mohli poslucháči vnímať hudbu vo svojej plnosti, bez prerušenia.

Na obidvoch koncertoch si SZSU zároveň pripomenul 130. výročie narodenia ich prvého dirigenta prof. Miloša Ruppeldta, ale aj jubileum narodenia, či úmrtia z radov dirigentov SZSU prof. Juraja Haluzického a prof. Petra Hradila.

Významným ukončením týchto osláv bolo koncertné nedel'né vystúpenie zboru v neďalekej Viedni v kostole pomenovanom po hudobnom skladateľovi Franzovi Schubertovi - Schubertkirche. Speváci tu obohatili liturgiu svätej omše v tomto chráme a po nej sa v krátkom programe prezentovali slovenským sakrálnym zborovým umením. Nadšené publikum ocenilo slovenské vokálne teleso srdečným a úprimným potleskom.

Koncerty v Bratislave dirigoval umelecký šéf a dirigent zboru doc. Štefan Sedlický a vystúpenie vo Viedni vicedirigent Mgr. art. Vladimír Bálint. Konferenčné slovo mal v nemeckom jazyku Mgr. Ján Schultz. V podobnom duchu sa budú niest' koncerty aj v ďalších mesta na Slovensku.

Vo svojej koncertnej dramaturgii sa SZSU zamerl na prezentáciu svojej činnosti nielen v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave, ale aj v jednotlivých krajských mestách Košice, Prešov, Banská Bystrica, Trenčín, Trnava, Žilina, aby v závere roka 2011 „vyviezol“ slovenskú zborovú kultúru a vokálne umenie do Prahy a v priebehu osláv i do Viedne.

Spevácky zbor slovenských učiteľov je stabilizovaným mužským vokálnym telesom, schopným reprezentovať Slovensko v oblasti vokálnej hudby po celom svete. V súčasnom období prebiehajúce celospoločenské zmeny sa dotýkajú i jeho existencie, činnosti a umeleckého snaženia. Niektoré z nich sú čiastočne ovplyvniteľné, no ich prevažná časť je vynútená dobou.

V prvom rade je potrebné konštatovať, že i napriek prívlastku „slovenských učiteľov“ sú jeho členmi i neučitelia. Táto skutočnosť odzrkadľuje, bohužiaľ, prefeminizovanie nášho školstva, ale i nezájum mladých, hudobne vzdelaných a pre tento spôsob umeleckej aktivity pripravených, učiteľov – mužov, o prezentovanie sa v tejto kategórii umeleckých hudobných aktivít. Radšej sa angažujú v

ekonomicky výnosnejších hudobných skupinách populárnej hudby Je spôsobená i celospoločenským poklesom záujmu o zborové koncerty. Verím, že ich „znovurenasancia“ nedá na seba dlho čakať.

SZSU ukázal a otvoril cestu slovenským speváckym zborom na európske a svetové súťaže a festivaly. Systém doterajšej umeleckej práce SZSU však nestačí s nastúpeným trendom ostatných špičkových speváckych zborov. Možnosti systematickej práce v kratšom časovom intervale sú prakticky nemožné. SZSU, ako celoslovenské vokálne teleso, umelecky pracuje na jednom víkendovom stretnutí mesačne (piatok popoludní, sobota, nedeľa dopoludnia) – cca 15 hodín – ak nie sú koncerty. Na umeleckú prípravu zostáva ešte menej času, ak sú koncerty. Jej ťažiskom je umelecká práca koncentrovaná na obdobie hlavných prázdnin, kedy je organizované týždenné pracovné sústredenie s intenzívnou osemhodinovou prácou denne. To však nestačí. Finančné zabezpečenie existencie a umeleckého rastu telesa takéhoto charakteru je v súčasnosti veľmi nákladné. Z uvedených dôvodov sú preto niektoré aktivity odsúvané a rušené (najmä tie, ktorých súčasťou nie sú koncerty). Určitým východiskom z tohto stavu je samoštúdium svojho partu a domáca príprava každého člena. Tým sa odstráni časovo náročné prvopočiatky umeleckého zvládnutia pripravovanej skladby.

Určitou brzdou umeleckého napredovania SZSU je i jeho „jedinečnosť“ na slovenskej hudobnej scéne. Okrem neho totiž existuje už iba jediný mužský zbor, schopný ako tak interpretovať existujúcu slovenskú hudobnú literatúru pre mužské zbory (BRADLAN v Trnave). Aj preto nemajú slovenskí hudobní skladatelia veľký záujem komponovať diela pre mužské zbory. Podobná situácia je i v iných krajinách. Táto skutočnosť vyplýva z doteraz uvedeného a kopíruje stav, ktorý je v tejto kategórii zborového spievania v súčasnosti pre Európu typický. Pritom zvuk mužského zboru je pre poslucháčov zvukovým ideálom.

Spevácky zbor slovenských učiteľov jubiloval. V tomto roku zavŕšil významnú etapu jubilejných koncertov v našich mestách na Slovensku i v zahraničí. Vo svojej aktívnej činnosti chce úspešne pokračovať aj ďalej a je len na umeleckom a organizačnom vedení zboru i vedení Domova SZSU v Trenčianskych Tepliciach, ale hlavne na zriaďovateľovi - Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorému zbor podlieha, či sa toto ojedinelé, národné, mužské, reprezentačné, vokálne teleso, uznávané viac v zahraničí ako doma, dožije v roku 2021 storočnice.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Čížik, V.: Slovenskí dirigenti a zbormajstri, OPUS Bratislava, 1986
2. Elschek, O.: Dejiny slovenskej hudby, Ústav hudobnej vedy SAV, Art and Science, Bratislava, 1996
3. Gregor, V. – Sedlický, T.: Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku,

Supraphon Praha, 1990

4. Kolektív: Dejiny slovenskej hudby, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 1957
5. Kostelný, M.: 50 rokov Speváckeho zboru slovenských učiteľov, Osveta Martin, 1971
6. Pazúrik, M. a Vakoš, J. – Spevácky zbor slovenských učiteľov – Pamätnica 90, Vydal DSZSU, Trenčianske Teplice vo vydavateľstve Bratia Sabovci Zvolen, 2011
7. Sedlický, T.: Spevácky zbor slovenských učiteľov, Stredoslovenské vydavateľstvo Ban. Bystrica, 1963
8. Sedlický, T.: K dejinám zborového spevu na Slovensku – 1,2,3,4,5, Univerzita Mateja Bela, Literárne a hudobné múzeum v Banskej Bystrici a Národné osvetové centrum v Bratislave, 1996-2002
9. Sedlický, T. a Pazúrik, M.: K dejinám zborového spevu na Slovensku – 6, UMB BB, LaHM BB, HuO MS Martin, 2003

Resumé

V texte je predstavená činnosť jedného z najstarších umeleckých hudobných telies – Speváckeho zboru slovenských učiteľov, ktorého existencia až do dnešných dní presahuje deväť desaťročí. Práve preto si autor dal za cieľ predstaviť historické súvislosti jeho vzniku a umeleckého pôsobenia čerpajúc z mnohých zdrojov ako sú tlačoviny, publikačné záznamy, archív či pamätnice zboru. Podrobne sa tu píše aj o vedúcich osobnostiach, ktoré dobré meno zboru vybudovali – Miloš Ruppeldt a Ján Cikker, ako i mnohé ďalšie osobnosti, ktoré tu pôsobili, resp. pôsobia dodnes. SZSU ukázal a otvoril cestu slovenským speváckym zborom na európske a svetové súťaže a festivaly a tak sa v texte podrobne popisujú zahraničné a domáce turné, ako aj ceny, ktoré si tento zbor z nich priniesol. Vo svojej aktívnej činnosti chce úspešne pokračovať aj ďalej s cieľom, aby sa toto ojedinelé, národné, mužské, reprezentačné, vokálne teleso, uznávané viac v zahraničí ako doma, v roku 2021 dožilo svojej storočnice.

Rezime

Tekst govori o rezultatima rada jednog od najstarijih umetničkih muzičkih ansambala u Slovačkoj – Pevačkog hora slovačkih učitelja, koji je u kontinuitetu aktivan već devet decenija. Upravo zbog toga autor predočava istorijske činjenice nastanka hora i njegovog umetničkog delovanja, crpeći zanimljive detalje iz brojnih izvora – štampe, arhivskih zapisa, horskih zapisnika i sl. U tekstu se detaljno opisuje i vreme kada su dobre temelje za rad hora postavljale poznate ličnosti muzičkog života u Slovačkoj – Miloš Rupeldt i Jan Ciker – kao i mnogi, koji su ovde delovali ili deluju dajući i danas svoj umetnički doprinos. Zahvaljujući njima Pevački hor slovačkih učitelja i dalje je prisutan na evropskim i svetskim festivalima, te se u tekstu navode njegovi nastupi, kao i nagrade koje je dobijao na ovim turnejama.

Hor nastoji da održi aktivan rad i ubuduće, u cilju da ovo jedinstveno, narodno, muško, reprezentativno vokalno telo, priznato više u inostranstvu nego u Slovačkoj, obeleži svoju stogodišnjicu 2021. godine.

MUDr. Ján Zachar – PaedDr. Ľubica Nechalová, PhD.

ZBOROVÝ SPEV A JEHO MANIFESTAČNÉ FORMY NA SLOVENSKU V SÚČASNOSTI – CHRÁMOVÝ ZBOR APOŠTOLA PAVLA BREZNO VČERA A DNES

„Ďakujem, Bože, za všetko, čo ť mi dal...“

Vážené dámy, vážení páni, na budúci rok si pripomenieme už 25-ročnú činnosť speváckeho zboru, ktorý vám dnes chceme predstaviť. Spieva Chrámový zbor apoštola Pavla Brezno. (Hudobná ukážka: *Ďakujem, Bože*, 1. CD – Ďakujem, Bože, r. 2002.)

HISTÓRIA ZBORU

November 1987

Chrámový zbor apoštola Pavla začal svoju činnosť v novembri roku 1987 pod vedením kantora Juraja Boška. Vznikol ako spevácke teleso evanjelického cirkevného zboru augsburského vierovyznania v Brezne. Spočiatku pôsobil ako dvojhlasý, potom ako trojhlasý zbor, bol zložený prevažne zo spolubratov a spolusestier skôr narodených a jeho činnosť sa zameriavala hlavne na vystúpenia v domácom cirkevnom zbore, v blízkom okolí, či na vystúpenia Matice slovenskej.

November 1995

Keď v roku 1993 odišiel dnes už v Pánu oslávený Juraj Boško po 47-ročnom pôsobení na zaslúžený odpočinok (vtedy ako osemdesiatročný kantor evanjelickej cirkvi v Brezne), nastali dva roky takzvaného núteného ticha (oddychu). Potom v novembri 1995 sa datuje vznik a pokračovanie miešaného speváckeho zboru, ktorý dostal názov Chrámový zbor apoštola Pavla, pod vedením dirigenta Jána Zachara.

Štedrý večer 1996

Na Štedrý večer v roku 1996 oficiálne a slávnostne potvrdil vtedajší slova Božieho kazateľ, dnes už tiež v Pánu oslávený, magister Dušan Fabricius spred oltára názov speváckeho zboru. Odvtedy nesie toto spevácke teleso názov Chrámový zbor apoštola Pavla Brezno.

Rok 1999

Od roku 1999 pravidelne organizujeme adventné, adventno-vianočné benefičné koncerty, ktorých výtťažky sú venované vždy konkrétnym skupinám ľudí alebo postihnutým deťom. (Hudobná ukážka: *Kráľu nebies*, 2. CD – Ježiš, náš priateľ, r.

2006, sólo Ján Zachar.) Ukážku interpretuje dirigent Chrámového zboru apoštola Pavla.

Rok 2001

Na pôde speváckeho zboru v roku 2001 vzniklo komorné spevácke teleso VIENAL (viera, nádej, láska) s dirigentkou Annou Mutišovou.

Rok 2002

V roku 2002 vydáva zbor prvý CD nosič s názvom *Ďakujem, Bože*, ktorý reprezentuje rímskokatolícku a evanjelickú, ale aj byzantskú náboženskú piesňovú kultúru.

Od roku 2006

V roku 2006 sa stali prelomové udalosti, pretože zborové teleso ako súčasť cirkevného zboru evanjelickej cirkvi augsburského vierovyznania v Brezne končí.

September 2006

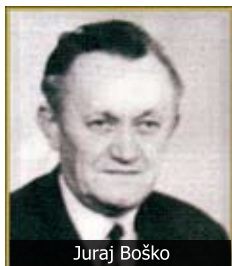
V roku 2004 jeden zo zakladateľov speváckeho zboru, vtedajší slova Božieho kazateľ Dušan Fabricius, odchádza na zaslúžený odpočinok. S nástupom nového vedenia prichádzajú do Brezna nové vetry, ktoré nie sú priaznivé pre tento spevácky zbor. V septembri 2006 nastáva násilná odľuka speváckeho zboru od cirkevného zboru administratívnym rozhodnutím vedenia cirkevného zboru, ktorý spevácky zbor zo svojich radov vylúčil. Garantom, spoločenskou, kultúrnou a ekonomickou záštitou zboru sa stalo občianske združenie Kresťan Brezno.

Advent 2006

V týchto ťažkých podmienkach v advente vydáva spevácky zbor svoj druhý CD nosič s názvom *Ježiš, náš priateľ*, čo je prvý výber piesní z nového evanjelického spevníka. Nachádzajú sa na ňom piesne v zborových úpravách, sólové projekty, štúdiové projekty, ktoré vznikli za spolupráce s profesionálnym štúdiom RC SOUND.

Rok 2009

V roku 2009 vydávame tretí nosič – dvojnosič CD *Ježiš, moja radosť*, ktorý je obohatený už aj o evanjelickú liturgiu – adventnú, vianočnú, pôstnu, veľkonočnú, bezslávnostnú, s dvoma nádhernými homíliami a je venovaný dvom významným evanjelickým mužom – vtedajšiemu nášmu evanjelického slova Božieho kazateľovi, ktorému sme neprestali byť nikdy vďační, Dušanovi Fabriciusovi, a taktiež emeritnému biskupovi Jánovi Midriakovi, ktorý sa v roku 2009 dožil osemdesiatich rokov.



Juraj Boško

Juraj Boško (1913 – 1996)

– evanjelický kantor

Na obrázku vidíme zakladateľa speváckeho zboru Chrámového zboru apoštola Pavla Juraja Boška, ktorý žil v rokoch 1913 – 1996. Okrem iného významného kantora, učiteľa, skladateľa aj bývalého predsedu odboru Matice slovenskej v Brezne.



Mgr. Dušan Fabricius

Mgr. Dušan Fabricius (1929 – 2012)

– ev. a. v. farár

Magister Dušan Fabricius, evanjelický augsburského vyznania farár, dnes už v Pánovi oslávený, zomrel v roku 2010. Dovolím si krátku ukážku – myslím si – jeho nesmierneho majstrovstva. Ak si uvedomíme, že toto spieva kňaz, ktorý mal v tom čase chvíli 77 rokov, spieva jeden z najkrajších žalmov, aký existuje. (Hudobná ukážka: *Žalm 23*, 2. CD – Ježiš, náš priateľ, r. 2006, organový sprievod kantor evanjelickej cirkvi Ján Zachar.) Dovolím si skromne poznamenať, že tento monument je jedným z klenotov slovenskej evanjelickej cirkvi.

Vicedirigentom Chrámového zboru apoštola Pavla je pán doktor Juraj Zelník, ktorý sedí tu s nami. Anna Mutišová-Filipiaková je dirigentkou VIENAL-u a druhá vicedirigentka Chrámového zboru apoštola Pavla. Chrámový zbor sa z pôvodného evanjelického telesa vypracoval na vyslovene ekumenické teleso, ktoré v sebe združuje ľudí evanjelického augsburského vierovyznania, rímskokatolíckeho, gréckokatolíckeho, pravoslávneho náboženstva, ľudí židovskej náboženskej obce a spievajú u nás aj ľudia, ktorí si ešte nenašli svoju cestu k nášmu Stvoriteľovi. Napriek tomu súzvuk a symbióza týchto ľudí, ako ste sa azda mali možnosť aj včera presvedčiť, sú zamerané jedným jediným smerom – na chválu, slávu, oslavu Trojjediného a so snahou podať čo najlepší umelecký výkon.

FESTIVALY

Festival ECAV v Ružomberku (30. 7. 2005)

Účasť chrámového zboru na rozličných podujatiach som si dovoľil otvoriť ekumenickým spôsobom. Zúčastnili sme sa na festivale evanjelickej cirkvi v Ružomberku. (Hudobná ukážka: *Smieť žiť pre Krista*, 3. CD / 2. časť – Ježiš, moja radosť, r. 2009.)

Ozveny staroslovienciny pod Kráľovou hoľou – 14. festival v Telgárte (16. 8. 2008)

Ďalších podujatím, na ktorom sa pravidelne zúčastňujeme, sú Ozveny staroslovienciny pod Kráľovou hoľou. Na jeho 14. ročníku v roku 2008 v Telgárte zaznelo aj toto: nasleduje ukážka. (Hudobná ukážka: Staroslovenský Otčenáš, 2. CD – Ježiš, náš priateľ, r. 2006.) Spieva spevácky zbor Bratstvo, ktorý sme dali dokopy kvôli tomuto festivalu.



MUDr. Ján Zachar
dirigent zboru

Vigilium sv. Alžbety v Dóme sv. Alžbety – priamy rozhlasový prenos Košice (14. 11. 2009)

Pre nás nesmierne významná a vzácna udalosť v Dóme svätej Alžbety v Košiciach, kde sme účinkovali v priamom televíznom prenose. Bola to pre nás veľká česť, keďže považujeme gotický Dóm svätej Alžbety za jeden z úžasných monumentov a pamätníkov kresťanstva na Slovensku. (Hudobná ukážka: *Adoremus Te Jesu Christe*, 1. CD – Ďakujem, Bože, r. 2002.) Spieva Chrámový zbor apoštola Pavla. Ide o zbor, ktorý sa postupne z čisto evanjelického zboru prepracoval na absolútne ekumenické spevácke teleso.

Ekumenický festival duchovnej piesne – Vernár (19. 12. 2009)

Zúčastnili sme sa aj na ekumenickom festivale duchovnej piesne vo Vernári v roku 2009, kde sme boli pozvaní. (Hudobná ukážka: *Tebe pojem*, 1. CD – Ďakujem, Bože, r. 2002.)

XIX. festival sakrálnej hudby byzantského obradu Prešov (13. 11. 2012)

Jednou z významných udalostí bola aj účasť na 19. festivale sakrálnej hudby byzantského obradu v Prešove, kde nás poctil účasťou sám metropolita, arcibiskup gréckokatolíckej cirkvi, Mons. Ján Babjak. (Hudobná ukážka: *Svjatyj Bože*, 1. CD – Ďakujem, Bože, r. 2002.)

Horehronské slávnosti zborového spevu Brezno (4. – 6. 10. 2007)

Zúčastňujeme sa aj na svetských festivaloch. Horehronské slávnosti zborového spevu sú organizované pravidelne v Brezne pod odbornou garanciou a gesciou vám dobre známeho profesora Milana Pazúrika. Sme ich pravidelnými účastníkmi. Toto je obraz evanjelického chrámu Božieho v Brezne, ktorý nám je srdcom najbližší. Toto je posledné vystúpenie v roku 2007, keď sme smeli vstúpiť na evanjelickú brezniansku pôdu. Odvtedy sú dvere do chrámu Božieho v Brezne pre nás zatvorené. (Hudobná ukážka: J. S. Bach – *Jesus bleibet meine Freude*, kantáta, 3. CD / 1. časť – Ježiš, moja radosť, r. 2009.)

OSLAVY

Oslavy spojené s odhalením sochy Martina Rázusa v Brezne (6. 8. 2006)

Dalšími akciami, na ktorých sa zúčastňujeme, sú oslavy. Keďže si veľmi ctíme Martina Rázusa, zúčastnili sme sa na oslavách spojených s odhalením sochy Martina Rázusa v Brezne v roku 2006. Chrámový zbor apoštola Pavla spieval na odhalení sochy Martina Rázusa.

Oslavy Karola Kuzmányho v Banskej Bystrici – Brezne (13. – 14. 10. 2006)

Taktiež oslavy Karola Kuzmányho, Banská Bystrica – Brezno, v roku 2006. Tu vidíte vzadu jedno veľmi pekné súsošie –Karol Kuzmány a biskup Moyses. To je komorný spevácky zbor VIENAL, Chrámový zbor apoštola Pavla Brezno, a to sú priestory pred evanjelickou farou v Brezne, toto je námestie v Banskej Bystrici. (Hudobná ukážka: *Kto za pravdu horí*, 3. CD / 2. časť – Ježiš, moja radosť, r. 2009.)

Oslavy Dňa sv. Juraja v Lopeji (27. 4. 2008)

Jednou z tradičných akcií, na ktorých sa zúčastňujeme, sú oslavy svätého Juraja v Lopeji. Je to malá dedinka, nachádzajúca sa pri Brezne, ale je veľmi zaujímavá tým, že ľudia – hoci ich je málo – si pripomínajú krásne víťanie jari a otváranie jarnej sezóny práve v deň sv. Juraja, a to 24. apríla. Vpravo vidíme miestny rímskokatolícky kostol a vľavo inštalované pódium, kde Chrámový zbor apoštola Pavla Brezno spieval.

90 rokov oživotvorenia Matice slovenskej v Brezne (19. 11. 2009)

Samozrejme, ako by to bolo, keby sme sa nezúčastňovali aj na akciách, ktoré organizuje mesto Brezno a Matica slovenská. Treba povedať, že Občianske združenie Kresťan Brezno, ktoré je garantom Chrámového zboru apoštola Pavla, je kolektívnym členom Matice slovenskej, to znamená, že sa podporujeme a navzájom si pomáhame. Ak Matica slovenská vyjadrí potrebu a túžbu, že nás na svojich podujatiach potrebuje, toto pozvanie akceptujeme a s radosťou prijmeme. Tu vidíme 90 rokov oživotvorenia Matice slovenskej v Brezne, ktoré pripadlo na rok 2009. Zúčastnili sme sa na podujatí v Dome kultúry v Brezne.

Oslavy Dňa matiek – koncert v gréckokatolíckom kostole, Vernár (8. 5. 2011)

Na oslavy Dňa matiek sme boli pozvaní do Vernára, ale už nie do pravoslávneho, lež gréckokatolíckeho kostola. Je zaujímavé, že tým, že sa máme možnosť zúčastňovať na nádherných podujatiach na rozličných miestach, získavame prehľad o kultúre a o náboženstve ako takom. Človek akéhokoľvek vierovyznania i neveriaci má u nás dvere otvorené. V našom speváckom telese sa navzájom

tolerujeme, vážime si jeden druhého a veľmi starostlivo hľadáme všetky nitky, ktoré nás spájajú. Nie to, čo nás rozdeľuje. A samotné tieto spojivá nás vedú k tomu, aby sme potom v mene Božom mohli spievať na miestach, na ktoré bežne evanjelické spevácke zbory na Slovensku nechodia.

KONCERTY

Koncert v Brne (27. – 28. 9. 2008)

Jedným z veľmi významných koncertov bol koncert v Brne, kde sme vycestovali na pozvanie cirkvi československej husitskej. Bol to dvojhodinový, fyzicky náročný koncert, ktorý sme absolvovali v Brne – Rečkoviciach. Dovolím si však povedať, že to bol koncert veľmi úspešný a nezabudnuteľný.

VII. NAPS – medzinárodný ekumenický koncert sakrálnych spevov 2011, Štátne divadlo Košice (12. 6. 2011)

Toto je vrchol Chrámového zboru apoštola Pavla – účinkovanie v priamom prenose Slovenskej televízie toho roku na siedmom medzinárodnom ekumenickom koncerte. NAPS znamená Naše aktivity pre Slovensko. Ide o Občianske združenie, zúčastnili sa v ňom spevácke zbory z Maďarska, Rumunska, Ukrajiny, Rakúska a Slovenskej republiky.



Chrámový zbor apoštola Pavla interpretoval skladbu *Jesus bleibet meine Freude* Johanna Sebastiana Bacha s Košickým komorným orchestrom.

SPEVY NA VÝZNAMNÝCH MIESTACH (Bratislava, Levoča, Litmanová)**Slávnostné spomienkové podujatie k 90. výročiu smrti M. R. Štefánika „Zažal dušou zore nad horami...“, Bratislava – Veľký evanjelický kostol (3. 5. 2009)**

Tak ako si ctíme jednotlivých dejateľov, dovoľm si poukázať na nesmierny význam tolerancie, vzájomnej spolupráce, spolupatričnosti a ekumenizmu, na základe ktorého fungujeme, vážime si aj významné miesta dýchajúce kresťanstvom. Jedným z najvýznamnejších evanjelických miest na Slovensku je rozhodne veľký evanjelický kostol na Panenskej ulici v Bratislave, kde sme spievali na slávnostnom spomienkovom podujatí k 90. výročiu smrti Milana Rastislava Štefánika. Program mal názov „Zažal dušou zore nad horami...“ Na podujatí bol herec Ladislav Chudík, ďalej účinkovali Božidara Turzonová, František Kovár, Alfréd Svan, organistka Anka Predmerská-Zúriková, či operný spevák Martin Mikuš. To, že sme boli pozvaní ako jediný spevácky zbor na Slovensku, pokladáme za veľkú česť.

Mariánska hora, Levoča (20. 6. 2010)

Jedným z veľmi dôležitých, významných a ctených miest pre bratov a sestry rímskokatolíkov je Mariánska hora v Levoči. Tu vidíme obraz Baziliky navštívenia Panny Márie. Na týchto miestach prednášal svoju homíliu a celebraval svätý otec Ján Pavol II.

Vystúpenie na hore Zvir, Litmanová (15. 9. 2010)

Tak ako je pre rímskokatolíkov srdcu i duši blízka Levoča a Mariánska hora, tak pre gréckokatolíkov je to hora Zvir a pútnické miesto Litmanová, kde sa zjavila pred dvadsiatimi rokmi Matka Božia dvom dievčatkám. Je tam vybudovaný prírodný amfiteáter, kde sa už stalo pravidlom, že na sviatok Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska, slávený 15. septembra, sem prichádza Chrámový zbor apoštola Pavla z Brezna. V roku 2010 sme účinkovali spolu s gréckokatolíckym katedrálnym zborom z Prešova.

BENEFIČNÉ KONCERTY

Jednou z rozhodujúcich činností priam charitatívneho charakteru sú benefičné koncerty. Organizujeme ich od roku 1999. Ak to bude Božia vôľa, tohto roku sa uskutoční už 13. ročník. Pripravujeme ich vo vianočnom období, s odstupom času sme ich začali realizovať aj v období júnovom. Koncert býval venovaný buď deťom z detského domova, ale mnohokrát sme predstavenia aj špeciálne pre hluchoslepé deti z Evanjelickej pomocnej školy internátnej v Červenci. Od roku 2007 prostredníctvom nadácie Dobrý anjel, ktorá funguje na Slovensku, venujeme podujatie vždy konkrétne vybranému dieťaťu (niekoľko ukážok aj uvidíme) a vyzbierané finančné prostriedky odovzdáme jeho rodine. Jedná sa o sumy, ktoré týmto rodinám značne

pomáhajú uľahčiť ich ťažkú situáciu, keďže potrebujú pre svoje choré deti lieky, pomôcky, ktoré v dnešnom období nie sú vôbec lacné.

Medzinárodný deň detí – Benefičný koncert, Brezno (1. 6. 2008)

Na ukážke budeme počuť operného majstra Ivana Zvaríka, sólistu Štátnej opery v Banskej Bystrici, ktorý sa zúčastnil na tomto koncerte spolu s dcérou. (Hudobná ukážka: *Pre Krista v boj zve*, 3. CD / 2. Časť – Ježiš, moja radosť, r. 2009.)

10. benefičný koncert, Brezno (7. 12. 2008)

Na jubilejnom benefičnom koncerte sa zúčastnili ďalší významní slovenskí umelci, majstri operného spevu Martin Babjak, Ivan Zvarík, za sprievodu korepetitora Daniela Buranovského. Koncert sa uskutočnil v rímskokatolíckom kostole v Brezne, pretože do evanjelického kostola mal zbor už dvere zatvorené.

Vráť lásku medzi nás – 11. adventno-vianočný benefičný koncert, Brezno (6. 12. 2009)

„Vráť lásku medzi nás“ – jeden z najvýznamnejších koncertov, ktorý sme usporiadali. Vpredu je majster Peter Dvorský, Martin Babjak, Ivan Zvarík, Chrámový zbor apoštola Pavla so svojím dirigentom a Gréckokatolícky katedrálny spevácky zbor z Košíc. (Hudobná ukážka: *Narodil sa Kristus Pán*, 2. CD – Ježiš, náš priateľ, r. 2006, sólo Ján Zachar.)



Takto vyzerala atmosféra benefičného koncertu v rímskokatolíckom kostole. Vonku bolo ešte ďalších 200 ľudí, ktorí tam stáli počas celého koncertu, pretože sa do priestoru chrámu už nezmestili. (Hudobná ukážka: *Tichá noc*, 2. CD – Ježiš, náš priateľ, 2006.) Prenos zabezpečovala televízia Lux.

1. benefičný festival „Aby všetci jedno boli“ – koncert, Telgárt (5. 6. 2010)

Po prvom ročníku v roku 2010 sa stal tradíciou benefičný festival, ktorý je organizovaný v obci Telgárt. Festival je ekumenickým podujatím s medzinárodnou účasťou. Naďalej by sme radi pokračovali v tejto tradícii.

Skloň sa, Pane, v láske k nám – 12. benefičný adventno-vianočný koncert, Brezno (5. 12. 2010)

Toto bol zatiaľ posledný benefičný koncert, na ktorom sa zúčastnili Martin Malachovský, Close Harmony Friends a ďalší slovenskí umelci. (Hudobná ukážka: Ó, ty vianočný, 2. CD – Ježiš, náš priateľ, r. 2006.) Spieva spevácke zoskupenie VIENAL Brezno.

ODOVZDANIE BENEFITU Z KONCERTU

Na ukážku prinášame pohľad na charitatívnu činnosť nášho speváckeho zboru – choré deti, ktorým sme odovzdávali benefit. (Hudobná ukážka: *Pane môj, prosím Ťa*, 1. CD – Ďakujem, Bože, r. 2002.) – výber:

Návšteva Miška, Brezno (28. 2. 2009)

Šesťnásťročný Miško Jasan, chlapec, ktorý onemocnel na svalovú dystrofiu. Je to choroba, ktorá sa prejavuje odumieraním svalov, postupným ochrnutím, zastavením dýchania až smrťou.

Martinko (rok 2010)

Dvojročný Martinko, stav po detskej mozgovej obrne. Benefit bol odovzdávaný, tak ako je u nás pravidlom, členmi organizačného výboru občianskeho združenia Kresťan Brezno.

Patrik (rok 2010)

Päťročný Patrik. Ťažko choré deti sú súčasťou nás, našich benefítov, ich si vyberáme a všetky výťažky, ktoré získame, odovzdávame rodinám týchto detí.



Lukáško Benko s rodinou

Lukáško (r. 2011)

Tu je Lukáško Benko, 5-ročný veľmi milý, krásny chlapček, naše zatiaľ posledné obdarované dieťa. Takisto stav po detskej mozgovej obrne, vrátane ťažkého mentálneho postihnutia.

„Ďakujem, Bože, za všetko, čo ť mi dal...“

Nuž, ďakujem, Bože, za všetko, čo ť mi dal. Ďakujeme v prvom rade vám, že sme tu mohli byť. Ďakujeme vám za to, že sme tu mohli vystúpiť. Ďakujeme, že sme sa mohli podeliť s vami o radosť i starosť, ktoré Chrámový zbor apoštola Pavla má. Lebo ak sa radosť rozmnoží medzi ľuďmi, je stonásobná. Ak sa žalosť rozloží medzi mnohých ľudí, tak „spolovičnie“, alebo „zdesatinie“. Ďakujeme vám aj za to, že ste nás vypočuli. Ďakujeme, že sa tak pekne o nás staráte, že sa tu cítime skutočne ako doma. Ďakujeme všetkým ľuďom dobrej vôle, ktorí nás takto krásne prijali.

„Ďakujem za všetko, čo ť mi dal...“ Za tento čas starý, ktorý odchádza, za zdravie, šťastie z Tvojich rúk, čo som dal, za vieru a lásku, ktorá je medzi nami. Nuž, ďakujem, Bože večný, dobrotivý, za milosť pre všetkých ľudí, aj pre vás.

Resumé

Chrámový zbor apoštola Pavla z Brezna sa predstavil svojím hudobným repertoárom aj publiku v Petrovci, keď dňa 10. novembra 2011, deň pred siedmou muzikologickou konferenciou, vystúpil na podujatí Stretnutie slovenských zborov vo Vojvodine. Práve to bolo dôvodom, aby umelecký vedúci predstavil činnosť a cestu rozvoja zboru od založenia po dnes. Autorská dvojica, ktorá sa pod článok podpisuje, ponúka celkový prehľad osobností, ktoré tento zbor zakladali a viedli, repertoár, ktorý predviedli a miesta, na ktorých vystupovali, vrátane rozličných podujatí: festivalov, osláv, koncertov a pod. Osobitný akcent kladie dvojica na benefičné koncerty, ktoré sa končia podporou postihnutých detí. Zbor je charakteristický aj svojím ekumenickým pôsobením, ktoré sa odráža v repertoári, v zložení zboru a v miestach, na ktorých vystupuje.

Rezime

Crkveni hor apostola Pavla iz Brezna (Slovačka republika) predstavio se sa svojim muzičkim repertoarom publici u Bačkom Petrovcu 10. novembra 2011.g. u okviru Susreta slovačkih horova u Vojvodini. Manifestacija je održana dan uoči sedme muzikološke konferencije što je ujedno bio i povod prezentacije rada ovog hora domačoj muzičkoj javnosti. Autorski tim, koji podpisuje tekst, nudi celokupan pregled ličnosti, koje su ovaj hor osnivale i vodile, repertoar sa kojim su se predstavljali i mesta na kojima su nastupali, uključujući festivale, proslave, koncerti i sl. Poseban akcentat dat je na dobrotvorne koncerte, koji imaju za cilj da finansijski pomognu hendikepiranu decu. Takođe, rad hora karakteriše i njegovo ekumensko delovanje, koje se uviđa putem repertoara, sastava hora i mesta na kojima hor nastupa.

Anna Medveďová

SLOVENSKÉ VOJVODINSKÉ SPEVÁCKE ZBORY V SÚČASNOSTI

Neodmysliteľnou súčasťou každodenného života je hudba a spev. Hudobné vyjadrovanie Slovákov vo Vojvodine bolo v minulosti charakterizované práve spevom. Spev má v našom prostredí viaceré podoby, určite najdlhšiu tradíciu má ľudový spev jednotlivcov, čiže sólový spev. Zakladaním a činnosťou kultúrno-umeleckých spolkov v mnohých slovenských dedinách vo Vojvodine vznikali prajné podmienky pre pestovanie, zachovávanie a zveľaďovanie slovenského, najmä ľudového spevu. V rámci kultúrno-umeleckých spolkov nacvičujú hudobníci a hudobní nadšenci už desaťročia spevákov – sólistov, menšie vokálne skupiny a v poslednom desaťročí aj spevácke zbory.

Slovenské spevácke zbory vo Vojvodine môžeme zaradiť do troch kategórií: sú to detské spevácke zbory pri základných školách, ktoré predstavujú najmasovejší kolektívny prejav spevom. Vystúpeniami obohacujú kultúrny život na školách a vo svojich prostrediach, kvalitnými prednesmi získavajú vysoké ocenenia na súťažiach detských zborov v Srbsku. So zborní pracujú učitelia hudby, ktorí žiakov podnecujú k aktívnej účasti aj v ďalších speváckych súboroch.

Do druhej skupiny zaradíme cirkevné spevokoly (miešané a ženské), ktoré pôsobia pri cirkevných zboroch v mnohých slovenských dedinách. Ich aktivity sú späté s cirkevnými obradmi, vystupujú na stretnutiach cirkevných spevokolov a iných príležitostných podujatiach. Vedúcimi cirkevných spevokolov sú kantori, z ktorých sú iba ojedinelí profesionálni hudobní odborníci. Cirkevné spevokoly tiež prispievajú k zachovaniu slovenského spevu.

Tretiu kategóriu zborov tvoria spevácke zbory, pôsobiace v rámci kultúrno-umeleckých spolkov, v kultúrnych organizáciách alebo sú organizované ako samostatné združenia. Tieto spevácke zbory sú neodmysliteľnou súčasťou kultúrneho života vojvodinských Slovákov.

Repertoár speváckych zborov je rozmanitý, predvádzajú sa zborové skladby svetových, slovenských a domácich autorov od barokového obdobia po súčasnosť. Spieva sa cirkevná a svetská hudba, hymnické piesne a umelecké úpravy najmä slovenských ľudových piesní. Prednes zborov je od unisónneho spevu po zložité viachlasy a capella alebo s klavírnym sprievodom, sú snahy aj o to, aby zbory spievali v sprievode orchestra.

Spevácke zbory sa aktívne podieľajú na kultúrnom živote vojvodinských Slovákov, vystupujú na festivaloch, príležitostných koncertoch, kultúrnych podujatiach

a na stretnutiach slovenských speváckych zborov. Kvalitnými prednesmi dôstojne reprezentujú slovenský zborový spev u nás a v zahraničí.

Môžeme konštatovať, že zborová činnosť vojvodinských Slovákov zažila renesanciu na prelome storočí, keď bola založená väčšina dnes pôsobiacich zborov. V súčasnosti vo Vojvodine pôsobí osem slovenských speváckych zborov, z toho je jeden veľký miešaný zbor, päť komorných zborov: dva miešané a tri ženské zbory a dva mládežnícke zbory: dievčenský a miešaný mládežnícky zbor.

Súčasnú slovenskú vojvodinskú spevácke zbory a dirigentov zborov uvedieme a predstavíme chronologicky podľa rokov začiatku ich pôsobenia.

DIEVČENSKÝ SPEVÁCKY ZBOR GYMNÁZIA JÁNA KOLLÁRA SO ŽIACKYM DOMOVOM, BÁČSKY PETROVEC

Dirigentka: Anna Medved'ová



Dievčenský spevácky zbor Gymnázia Jána Kollára so žiackym domovom, Báčsky Petrovec

Dievčenský spevácky zbor Gymnázia Jána Kollára so žiackym domovom z Báčskeho Petrovca pôsobí takmer deväťdesiat rokov. Dirigentmi zboru boli gymnaziálni profesori Ján Čajak, Juraj Ferik starší a dlhé roky so zborom pracovala profesorka umenia Zlata Kišgéciová. Od roku 1983 pôsobí zbor pod vedením profesorky hudby a zborovej dirigentky Anny Medved'ovej.

Repertoár zboru tvoria skladby svetovej a domácej zborovej literatúry. Zvláštna pozornosť sa venuje zachovávaniu a zvelaďovaniu spevu v materinskej reči, predvádzajú sa pritom zborové skladby slovenských autorov a umelecké úpravy slovenských ľudových piesní.

Zbor je jedným z nositeľov kultúrnych diania na gymnáziu, účinkuje na kultúrnych podujatiach v obci a vo Vojvodine, na príležitostných podujatiach (oslavy 250 rokov príchodu Slovákov na Dolnú zem, na prezentácii Slovákov a slovenského školstva v

Belehrade, pri príležitosti otvorenia žiackeho domova), zahraničné vystúpenia zbor mal v Slovenskej republike v Piešťanoch a v Nitre a zúčastnil sa na Celoštátnej súťažnej prehliadke mládežníckych zborov v Turčianskych Tepliciach.

Zbor sa zúčastňuje na súťažiach a festivaloch vo Vojvodine, kde dosahuje pozoruhodné výsledky. Na súťaži vojvodinských mládežníckych zborov v Srianskej Kamenici získal dievčenský spevácky zbor tieto ocenenia: v roku 2003 – strieborné pásmo, v roku 2004 – bronzové pásmo.

Anna Medved'ová (1958) absolvovala vysokoškolské štúdiá na Katedre hudobného umenia Akadémie umenia v Novom Sade v odbore hudobná pedagogika a štvorročný seminár pre zborových dirigentov. Pôsobila na základných školách v Hložanoch, v Petrovci a v Kulpíne. Prácu odbornej spolupracovníčky vykonávala na Vyššej pedagogickej škole v Novom Sade a na Učiteľskej fakulte v Sombore, na vysunutom oddelení v slovenskom jazyku v Báčskom Petrovci (1998 – 2009). Od roku 1983 pôsobí na Gymnáziu Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci, kde vedie aj dievčenský spevácky zbor, spevácke skupiny a orchester.

Je aktívna v kultúrnom živote Slovákov vo Vojvodine. Je predsedníčkou osvetovej komisie Matice slovenskej v Srbsku, členkou správnej rady Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, členkou hudobnej komisie Výboru pre kultúru Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny, členkou správnej rady Asociácie slovenských pedagógov, predsedníčkou Organizácie hudobnej mládeže v Báčskom Petrovci. Je autorkou príručky pre učiteľov hudobnej výchovy, dodatku o slovenskej hudbe k učebnici Hudobnej výchovy pre gymnáziá, predsedníčkou recenzentských komisií pre vydávanie učebníc hudobnej výchovy pre slovenské menšinové školy v Srbsku a uverejnila rad odborných článkov. Organizuje odborné semináre pre učiteľov hudby a zborových dirigentov a založila Spevácky zbor slovenských pedagógov.

V súčasnosti je dirigentkou dievčenského speváckeho zboru Gymnázia Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci a Komorného zboru slovenských pedagógov.

Anna Medved'ová je nositeľkou viacerých vyznamenaní. Získala vysoké ocenenie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, a to Medailu sv. Gorazda za dlhoročné pedagogické pôsobenie, uchovávanie národných tradícií a prínos vo výučbe zborového spevu a slovenskej ľudovej piesne na základných a stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským v Srbsku.

ZVONY, SELENČA

Miešaný komorný zbor

Dirigent: PaedDr. Juraj Súdi



Zvony, Selenča

Miešaný komorný zbor *Zvony* zo Selenče vznikol roku 1993 z iniciatívy manželského páru Juraja a Renáty Súdiovcov. Od začiatku pracuje zbor pod taktovkou profesora hudobnej výchovy Juraja Súdiho. Komorný zbor *Zvony* je ekleziastický, jeho členovia sú evanjelického a. v., rímskokatolíckeho a pravoslávneho vierovyznania. Členskú základňu zboru tvoria dve generácie spevákov: rodičia a deti, zbor má v súčasnosti vyše dvadsať členov.

Repertoár zboru tvoria diela barokové, klasicistické, romantické diela svetových a slovenských autorov, chrámová hudba, úpravy slovenských, srbských a iných ľudových piesní ako aj tanečná a populárna hudba. Zbor má v repertoári aj početné skladby dirigenta zboru PaedDr. Juraja Súdiho.

Zbor pravidelne účinkuje na kultúrno-umeleckých podujatiach v okrese Báč, na festivaloch a súťažiach. Nadviazal koncertnú spoluprácu s mnohými zbormi v Srbsku a roky úspešne spolupracuje s miestnym zborom Neven z Báču, ktorého zakladateľom je tiež PaedDr. Juraj Súdi. Od založenia je Komorný zbor *Zvony* najaktívnejším slovenským vojvodinským zborom. Vystúpil až v sedemdesiatich mestách v Srbsku (Belehrad, Zemun, Nový Sad, Subotica, Ruma, Zrenjanin, Báčska Palanka, Odžaci, Apatin, Báčsky Petrovec, Kovačica, Padina, Stará Pazova, Báč, Selenča, Hložany a ďalšie), v zahraničí v Chorvátsku, Slovinsku, Republike srbskej, Maďarsku, Česku, Bulharsku, z toho vo vyše tridsiatich mestách v Slovenskej republike (Bratislava, Banská Bystrica, Nitra, Komárno, Brezno, Martin, Myjava, Senica, Dúľovce atď.).

Spevácky zbor získal počas svojej činnosti mnohé ocenenia doma (Festival Tancuj, tancuj... Hložany: I. cena (1996, 1998), Októbrová cena Obce Báč

(1999), Festival Hudobných spolkov Vojvodiny v Rume – bronzové pásmo (2001, 2003)). Združené zbory Zvony a Neven z Báču získali tiež rad ocenení v Srbsku (na Festivale hudobných spolkov Vojvodiny v Rume strieborné pásmo (2005), bronzové pásmo (2007)) a v zahraničí (Festival zborového spevu V. Figuša-Bystrého so zahraničnou účasťou v Banskej Bystrici, Slovenská republika, bronzové pásmo (2005), Zborový festival Májové hudobné slávnosti v Bjeline, Republika srbská – strieborná medaila (2008, 2009), zlatá medaila (2011)).

Vydali štyri CD nosiče a jeden CD nosič spolu s miestnym zborom Neven z Báču. K 15. výročiu činnosti vydali DVD.

PaedDr. Juraj Súdi (1968) po ukončení vysokoškolského štúdia na Katedre hudobného umenia Akadémie umenia v Novom Sade v odbore hudobná pedagogika pracuje od roku 1992 na Základnej škole Jána Kollára v Selenči, kde vedie aj žiacky zbor a orchester, s ktorými získava vysoké ocenenia. Roku 2005 získal v Banskej Bystrici akademický titul PaedDr. (doktor pedagogiky). Je spoluautorom učebníc hudobnej výchovy pre základné školy so slovenským vyučovacím jazykom a podieľal sa na vydaní CD nosičov k Príručke pre učiteľov hudobnej výchovy. Pôsobí ako kantor v evanjelickom zbore v Selenči a ako synodálny kantor. Zaoberá sa interpretáciou a skladateľskou činnosťou, píše skladby pre deti a dospelých, za čo získal mnohé ocenenia.

V súčasnosti vedie Juraj Súdi päť speváckych zborov: detský spevácky zbor Základnej školy Jána Kollára v Selenči, Komorný zbor Zvony, Komorný zbor Neven v Báči, Cirkevný spevokol evanjelickej a.v. cirkvi v Selenči, Detský spevácky zbor Kolibrík v Báči. Roku 2010 založil v Selenči ľudový orchester Zvonivá cimbalovka.

PaedDr. Juraj Súdi je nositeľom viacerých ocenení, najvýznamnejšie z nich je vysoké vojvodinské ocenenie Iskra kultúry na rok 2004 za vynikajúcu pedagogickú a dirigentskú činnosť.

MUSICA VIVA, BÁČSKY PETROVEC

Miešaný komorný zbor

Dirigentka: Mariena Stankovićová-Kriváková



Miešaný komorný zbor *Musica viva* z Báčskeho Petrovca bol založený v roku 2000 ako mestský zbor Miestneho odboru Matice slovenskej a od roku 2008 pôsobí ako samostatné združenie. Zakladateľkou a dirigentkou zboru je Mariena Stankovićová-Kriváková. V súčasnosti má zbor 15 členov, predovšetkým dospelých spevákov.

Repertoár zboru tvoria chrámové skladby, úpravy ľudových piesní, umelá hudba a spirituály.

Zbor sa zúčastňuje na kultúrnych podujatiach v Obci Báčsky Petrovec, na vianočných koncertoch a počas cirkevných sviatkov. Vystupoval na mnohých miestach vo Vojvodine (Nový Sad, Báč, Báčska Palanka, Kysáč, Selenča, Kulpín, Stará Pazova, Hložany a v ďalších). Zahraničné zájazdy absolvoval do Slovenskej republiky, Rumunska a Bulharska.

Komorný zbor *Musica viva* získal ocenenia na festivale *Tancuj, tancuj...: striebornú plaketu* (2004), *zlatú plaketu* (2005, 2007), *bronzovú plaketu* (2008, 2009). *Matica slovenská* v Srbsku udelila zboru *Dakovný diplom za úspešnú spoluprácu*. Zbor vydal dve CD platne v rokoch 2004 a 2007.

Na čele s dirigentkou Marienou Stankovićovou-Krivákovou členovia zboru založili a organizujú *Stretnutie slovenských zborov z Vojvodiny* (2008).

Mariena Stankovićová-Kriváková (1957) absolvovala Hudobnú akadémiu v Záhrebe v odbore muzikológia a hudobná publicistika. Pracovala v Hudobnej škole Petar Krančević v Sremskej Mitrovici, v Rádiu Nový Sad, od roku 1989 je zamestnaná na Základnej škole Jána Čajaka v Petrovci, kde vedie detský zbor, s ktorým sa zúčastňuje na mnohých súťažiach a získava rad ocenení. Je spoluautorkou učebníc

Hudobnej výchovy v slovenskom jazyku pre základné školy, je členkou hudobnej komisie Výboru pre kultúru Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny a Zväzu skladateľov Juhoslávie.

Činná je v organizácii miestnych festivalov. Iniciovala založenie Festivalu slovenských ľudových piesní Spievajte, si spievaj, Stretnutie slovenských zborov z Vojvodiny a je spoluorganizátorkou koncertov vážnej hudby Jarné nôty.

V súčasnosti pracuje s dvoma zborními, s detským speváckym zborom na Základnej škole Jána Čajaka v Báčskom Petrovci a s Komorným zborom Musica viva.

TÍLIA, STARÁ PAZOVA

Miešaný spevácky zbor

Dirigentka: Anna Ďurdevičová



Tília, Stará Pazova

Miešaný spevácky zbor *Tília* zo Starej Pazovy bol založený v októbri 2001 z iniciatívy režisérky Martiny Litavskej. Zakladateľkou a zároveň aj dirigentkou zboru je Anna Ďurdevičová. Členskú základňu tvoria mladá aj dospelí milovníci spevu (35 spevákov). Je to najväčší slovenský vojvodinský spevácky zbor.

Repertoár zboru je bohatý, tvoria ho diela od renesančných po súčasných skladateľov, cirkevné piesne, úpravy ľudových piesní slovenských, srbských, ruských a iných národov, diela filmovej a populárnej hudby.

Spevácky zbor vystupoval na kultúrnych podujatiach v Starej Pazove a v mnohých ďalších mestách Srbska (v Novom Sade, Belehrade, Rume, Báčskom Petrovci, Kovačici, Pivnici, Padine, Selenči atď.), tiež v Slovenskej republike (v Banskej Bystrici, Slovenskej Ľupči, v Sliachi, v Púchove).

Miešaný spevácky zbor *Tília* získal ocenenia na Vojvodinskom festivale v Rume: bronzovú plaketu (2009), na festivale Tancuj, tancuj... (niekoľko ocenení).

Dirigentkou najväčšieho slovenského miešaného zboru je **Anna Ďurdevičová** (1944). Ukončila Hudobnú Akadémiu v Belehrade v odbore teória hudby. Tridsaťosem rokov pracovala na Základnej škole Hrdinu Janka Čmelíka v Starej Pazove ako učiteľka hudobnej výchovy. Úspešne navcivovala školský zbor a orchester zobcových fláut, s ktorými získala viacero ocenení.

Po odchode do dôchodku sa aj ďalej venuje hudbe, pôsobí ako kantorka v evanjelickom cirkevnom zbere v Starej Pazove a je dirigentkou miešaného speváckeho zboru Tília.

ZORNIČKA, NOVÝ SAD

Ženský komorný zbor

Dirigent: Janko Zorjan



Zornička, Nový Sad

Ženský komorný zbor *Zornička* Slovenského kultúrneho centra Pavla Jozefa Šafárika z Nového Sadu pôsobí od roku 2002. Zbor viedli renomovaní dirigenti Mr. Martin Kmeť a Mr. Juraj Ferík, dirigentkou bola profesorka hudby Anna Crveniová a súčasným dirigentom je Janko Zorjan. Členskú základňu zboru tvoria milovníčky zborového spevu, v súčasnosti má zbor pätnásť speváčok. Občas zbor vystupuje ako miešaný zbor spolu s mužskými členmi spolku.

Repertoár zboru tvoria duchovné a vlastenecké skladby a umelé úpravy ľudových piesní pre zborový spev.

Zbor mal vystúpenia na rôznych kultúrnych podujatiach v Novom Sade, v kostole SEAVC, na príležitostných večierkoch, na festivale Tancuj, tancuj..., na Slovenských národných slávnostiach v Báčskom Petrovci a spolu s ostatnými zložkami Slovenského kultúrneho centra na početných celovečerných koncertoch.

V roku 2008 získal ženský komorný zbor *Zornička* zlatú plaketu na festivale Tancuj, tancuj... v Hložanoch.

Miešaný zbor P.J.Šafárika pôsobí od roku 1998 a zároveň je aj cirkevným zborom novosadskeho cirkevného zboru. V jeho radoch dlho pôsobil aj muzikológ Mr. Martin Kmeť, ktorého skladba Božská iskra zložená na text Pavla Jozefa Šafárika sa stala hymnou spolku Pavla Jozefa Šafárika v Novom Sade.

Miešaný zbor SKUS-u P. J. Šafárika nahral dva CD nosiče duchovných piesní pod názvom *Pane, vieru daj* a *V nadhviezdnej výšine* v spolupráci s bývalou dirigentkou zboru Annou Crveniovou a súčasným dirigentom Jankom Zorjanom.



Miešaný zbor P.J.Šafárika

Umeleckým vedúcim speváckych zborov v SKC-e P. J. Šafárika je **Janko Zorjan**. Vojenskú hudobnú akadémiu absolvoval v Belehrade. Pracoval v Pule, Tuzle a v Novom Sade, hral v orchestri na tube. Od roku 1996 sa aktívne zapája do práce združenia Šafárik ako vedúci speváckych skupín, dirigent speváckych zborov a umelecký vedúci orchestra. Spolupracuje s cirkevným spevokolom v Novom Sade, s ktorým nahral aj v spolupráci s profesorkou hudby Annou Crveniovou niekoľko CD nosičov. V súčasnosti nacvičuje ženský komorný zbor Zornička a miešaný mládežnícky zbor Agapé.

NÁDEJE, PIVNICA

Ženský komorný zbor

Dirigentka: Anna Stojnevová



Nádeje, Pivnica

Ženský komorný zbor *Nádeje* z Pivnice vznikol z iniciatívy pani farárky Anny Valašekovej v apríli 2004. Od založenia je dirigentkou zboru Anna Stojnevová, učiteľka hudobnej výchovy v dôchodku. Zbor má 18 členiek, sú to sčasti speváčky cirkevného spevokolu a milovníčky spevu.

Repertoár zboru tvoria prevažne duchovné piesne a úpravy slovenských, srbských a rusínskych ľudových piesní.

Zbor účinkuje v kultúrnom živote dediny, pravidelne vystupuje v metodistickej cirkvi a príležitostne v slovenskom evanjelickom chráme v Pivnici. Vystúpenia mali vo viacerých mestách vo Vojvodine (Báčsky Petrovec, Selenča, Stará Pazova, Slankamenské Vinohrady, Kysáč, Hložany, Šíd, Bajša, Báčska Palanka a v iných) a v Slovenskej republike (Trenčianske Stankovce a Očová).

Ženský komorný zbor *Nádeje* vydal dva CD nosiče s nahrávkami cirkevných piesní.

Anna Stojnevová (1949) ukončila Hudobnú akadémiu v Záhrebe odbor teória hudby. Kratší čas pracovala na Pedagogickej akadémii v Záhrebe a počas svojho celého pracovného veku pôsobila na Základnej škole 15. októbra v Pivnici, kde viedla dva detské zbory. Zúčastňovala sa na súťažiach. Pracovala s detským a mládežníckym zborom pri evanjelickej a. v. cirkvi. Aktívne účinkovala v kultúrnom živote v dedine, nacvičovala v KUS-e Tatra spevácke skupiny a zúčastňovala sa na organizácii festivalu V pivnickom poli. V súčasnosti je dirigentkou ženského komorného zboru *Nádeje*.

KOMORNÝ ZBOR SLOVENSKÝCH PEDAGÓGOV, BÁČSKY PETROVEC

Dirigentka: Anna Medved'ová



Komorný zbor slovenských pedagógov, Báčsky Petrovec

Komorný zbor slovenských pedagógov začal s činnosťou v auguste 2006. Zbor pôsobí v rámci Asociácie slovenských pedagógov Vojvodiny. Členskou základňou zboru sú osvetové pracovníčky a študentky z Báčskeho Petrovca a blízkeho okolia. Komorný zbor má vynikajúcu spoluprácu s klavírnou virtuózkou Marínou Kaňovou, ktorá má na starosti klavírny sprievod zboru.

Repertoár zboru je rozmanitý, tvoria ho skladby domácich, slovenských a svetových autorov ako aj umelé úpravy slovenských ľudových piesní.

V uplynulom období účinkoval Komorný zbor slovenských pedagógov na festivaloch, kultúrnych podujatiach, na ekumenických vianočných koncertoch v Selenči a pri iných príležitostiach. Pravidelne vystupuje na Stretnutí slovenských dolnozemskej učiteľ'ov v rámci Slovenských národných slávností. Zbor vystupuje spoločne s Dievčenským speváckym zborom Gymnázia Jána Kollára so žiackym domovom.

Zakladateľkou a zároveň aj dirigentkou zboru je **Anna Medved'ová**, profesorka hudby a zborová dirigentka na Gymnázium Jána Kollára v Báčskom Petrovci.

AGAPÉ, NOVÝ SAD

Mládežnícky komorný zbor

Dirigent: Janko Zorjan



Agapé, Nový Sad

Mládežnícky komorný zbor *Agapé* vznikol roku 2005 spojením speváckych skupín, členov SKUS-u P. J. Šafárika z Nového Sadu. Iniciátormi boli Juliána Brtková a Janko Zorjan. So zborom pracovali aj vysokoškolské študentky Marína Kováčová a Olivera Gabriniová. Zbor pôsobí pri novosadskej evanjelickej a. v. cirkvi, s čím súvisí aj repertoár zboru. Sú to prevažne cirkevné piesne slovenské, sionské, anglické, ale aj ľudové melódie s náboženskou tematikou.

Počas päťročnej činnosti vystupoval zbor na viacerých miestach Vojvodiny (v Selenči, Pivnici, Jánošíku, Starej Pazove a pod.), na ekumenických vianočných koncertoch v Novom Sade, v Krempachoch v Poľsku, v Slovenskej republike a na spoločných koncertoch SKC-a P. J. Šafárika.

Mládežnícky komorný zbor *Agapé* vydal dva CD nosiče *Z našej klenotnice a Čuj, aká krásna pieseň*. Súčasným dirigentom zboru je **Janko Zorjan**.

Záverom

Životná „pút“ slovenského zborového spevu je ako cesta, ktorá sa tiahne šírou vojvodinskou rovinou už 120 rokov. Hoci boli obdobia, keď mosty, ktoré mali tú cestu spájať, neboli vždy dobre vybudované.

V súčasnosti pôsobí vo Vojvodine osem slovenských speváckych zborov. Nimi budujeme mosty nádeje v pestovaní, zachovávaní a zveľad'ovaní spevu v našej materinskej slovenskej reči.

Resumé

Autorka analyzuje aktuálnu situáciu v oblasti zborového spevu vojvodinských Slovákov. Zbory rozdeľuje do skupín: detské zbory, ktoré pôsobia na školách, cirkevné spevokoly, ktoré sú súčasťou cirkevných zborov, a zbory, ktoré pôsobia pri kultúrno-umeleckých spolkoch, respektíve ktoré fungujú ako samostatné združenia občanov. Autorka v príspevku konštatuje, že zborová činnosť vojvodinských Slovákov zažila renesanciu na prelome dvadsiateho a dvadsiateho prvého storočia, keď bola založená väčšina dnes pôsobiacich zborov. Teraz pôsobí vo Vojvodine osem slovenských speváckych zborov, z toho jeden veľký miešaný zbor, päť komorných zborov: dva miešané a tri ženské zbory a dva mládežnícke zbory – dievčenský a miešaný mládežnícky zbor. Text má vzácny dokumentačný aspekt, lebo prináša na jednom mieste všetky dnes aktuálne informácie o speváckych zboroch, ilustruje ich fotodokumentáciou a približuje aj osobnosti, ktoré tieto zbory v súčasnosti vedú.

Rezime

Autorka analizira aktuelno stanje u oblasti horskog pevanja kod vojvođanskih Slovaka. Horove deli u grupe kao što su: dečiji horovi, koji deluju u okviru osnovnih škola, crkveni horovi, koji su deo crkvenih zajednica, i horovi koji deluju pri kulturno-umetničkim društvima, odnosno horovi koji deluju kao udruženja građana. Autorka konstatuje da je horsko pevanje kod vojvođanskih Slovaka u fazi renesanse, jer je velika većina horova osnovana na prelasku 20. u 21. vek. Danas u Vojvodini deluje osam slovačkih horova. U pitanju su jedan veliki mešoviti hor, pet kamernih horova: dva mešovita i tri ženska hora i dva omladinska hora: mešoviti i ženski hor. Tekst je dokumentacionog karaktera i kao takav ima svoj značaj, jer beleži na jednom mestu horove koji danas aktivno rade, ilustruje ih fotografskim materijalom i predstavlja ličnosti koje ih danas vode.

PaedDr. Juraj Súdi

SPÁJANIE SPEVÁCKYCH ZBOROV A SPOLOČNÉ VYSTÚPENIA

Musíme si byť vedomí toho, že žijeme na území, ktoré nie je metropolou zborového spevu, ani čo do tradície, ani čo do počtu speváckych telies, avšak v poslednom desaťročí minulého storočia sa naše prostredie akoby znovu zrodilo a prinieslo nám vznik viacerých speváckych zborov. Mám z toho dobrý pocit, že sme si navzájom poslúžili vzormi pri zakladaní a šírení zborovej hudby. Keď vznikli spevácke zbory, priam sa ponúkala ich úzka spolupráca. Tá sa prejavovala v mnohých prípadoch našimi spoločnými vystúpeniami nielen na koncertoch, ale aj v našich spoločne zaspievaných skladbách.

Čo podnecuje prácu v spájaní speváckych zborov a v organizovaní spoločných vystúpení?

Selenča oslavovala roku 2008 dvestopäťdesiate výročie svojho založenia. Od jej vzniku žijú v nej obyvatelia evanjelického a.v. a rímskokatolíckeho vierovyznania a neskoršie aj veriaci Kristovej Duchovnej a Nazarénskej cirkvi. Nie vždy sa darilo tomuto spolunažívaniu. Boli aj také obdobia, keď bola dedina rozdelená pomyselnou vzdušnou čiarou na evanjelickú a katolícku časť. Zmiešané manželstvá boli pred päťdesiatimi rokmi veľmi zriedkavé a vo verejnosti nemilo prijímané. Aby sa táto vec zjemnila a spolunažívanie sa stalo príjemnejším, zohrala tu veľkú úlohu základná škola, jej učitelia, KUS a od roku 1993 aj Komorný zbor Zvony. Ten bol organizovaný na ekumenickom princípe. Zbor sa snaží o zvel'adenie spolunažívania všetkých konfesií, národov a národnostných menšín na miestnej, ale aj širšej úrovni.

Jeden smer nášho pôsobenia je „vnútrozborový“, keď medzi seba berieme príslušníkov nielen dvoch, ale dokonca štyroch vierovyznaní a nielen Slovákov, ale aj Srbov a Chorvátov. Druhá úroveň spočíva v nadväzovaní spolupráce s inými zbormi z rôznych regiónov, ďalej so zbormi rôznorodých národných, konfesijnálnych a vekových kategórií. Práve taká práca prináša spevákom okrem radosti zo zborového spevu aj prekrásne zážitky z poznávania rozličností. Veľmi často vyvrcholí naše spievanie v spoločnom umeleckom prednese nielen jednotlivých skladieb, lež často aj celých koncertov.

Prvé spoločné vystúpenia absolvoval Komorný zbor Zvony so Speváckym zborom **Zvončeky** (Základná škola Jána Kollára v Selenči).



Spevácky zbor Zvončeky pri ZŠ Jána Kollára v Selenči - 2007

Zo školského zboru sa sformovalo aj **Spevácke trio** a jeho pôsobenie je úzko späté s **Komorným zborom**, lebo vlastne vyrástlo tiež z neho.



Komorný zbor Zvony a spevácke trio Zvončeky v spoločnom vystúpení na festivale Zbory mestu - Nitra - evanjelický a. v. kostol - Slovensko - 2004

Od roku 1998 sa pripájajú k spoločným vystúpeniam aj **Mestský zbor Neven** z Báču a veľmi často organizuje koncerty zborovej hudby za účasti mnohých speváckych zborov. Aj tento zbor je z národnostnej, ale aj konfesionalnej stránky veľmi pestrý. Spievajú v ňom Srbi, Slováci, Chorváti, Maďari, pravoslávni, katolíci, evanjelici, moslimovia, ale aj ateisti.



Združené zbory Zvony - Selenča a Neven Báč v synagóge v Novom Sade - 2007

Od roku 2000 sa k nám na našich spoločných vystúpeniach často pridáva aj Spevokol evanjelickej a. v. cirkvi **Ozvena**, s ktorým tiež pracujem.

V Selenči pracuje aj Spevokol **Ave Mária** pri rímskokatolíckej farnosti. S ním máme takisto spoločné podujatia.



Komorný zbor Zvony a Spevokol evanjelickej a. v. cirkvi Ozvena na zájazde v Slovínsku - 2005



Združené zbory Zvony a Neven spolu s rímskokatolíckym spevokolom Ave Maria a s evanjelickým spevokolom Ozvena v rímskokatolíckom chráme počas osláv 250. výročia založenia Selenče - 2008

Možnosť na spájanie speváckych zborov je nadostač, stačí iba kus dobrej vôle a udeje sa nielen spoločný koncert, lež v rámci neho sa zaspieva niekoľko spoločných skladieb.

Medzi tradične organizované podujatia spomínaných speváckych zborov, na ktorých sa zbory spájajú patria:

- spoločné ekumenické modlitby žien v Selenči (začiatkom marca – tradične od roku 1994);
- veľkonočný koncert Mestského zboru Neven a priateľ'ov v Báci (na veľkonočný pondelok podľa juliánskeho kalendára tradične od roku 2003);
- Dni európskeho kultúrneho dedičstva – Duchovný koncert zborov vo Františkánskom kláštore v Báci (počas septembra tradične od roku 2003);

- vianočný koncert Komorného zboru Zvony a priateľov (medzi 25. decembrom a 6. januárom tradične od roku 1994).

Okrem spomenutých tradičných podujatí, na ktorých sa zúčastňujú organizátori aj hostia, sú časté spoločné príležitostné koncertné podujatia, zázjazy a festivaly.

Spevácke zbory, s ktorými si členovia Komorného zboru Zvony v rámci spoločných projektov spolu zaspievali, sú:

- *Mestský zbor Neven – Báč;*
- *Ozvena – cirkevný spevokol Evanjelickej a. v. cirkvi v Selenči;*
- *Ave Mária – cirkevný spevokol rímskokatolíckej farnosti v Selenči;*
- *Mestský zbor mesta Apatin;*
- *Zbor Pravoslávnej cirkvi v Indiji;*
- *Zbor Srbského kultúrneho centra v Subotici;*
- *Mládežnícky zbor Gymnázia Isidora Sekulića v Novom Sade;*
- *Ženský komorný zbor Kresťanské srdcia v Kovačici;*
- *Komorný zbor Muzika viva MO MS v Báčskom Petrovci;*
- *cirkevný zbor pravoslávnej cirkvi Sveti Jovan Krstiteľj v Báčskej Palanke;*
- *Spevácky zbor Tília v Starej Pazove;*
- *Zbor slovenských pedagógov Vojvodiny;*
- *Dievčenský zbor Gymnázia Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci;*
- *Mládežnícky spevácky zbor Agape pri Slovenskom kultúrnom centre Pavla Jozefa Šafárika v Novom Sade;*
- *Ženský komorný zbor Zornička pri Slovenskom kultúrnom centre Pavla Jozefa Šafárika v Novom Sade;*
- *Ženský zbor Nádeje v Pivnici.*

V prvom zázname si pozrieme jednu z možností, ako hudobne, ale čiastočne i scénicky možno prispieť k rastu interpretačného telesa na tvári miesta. Tento príklad ponúka jedno z mnohých praktických riešení.

1. Trio Zvončeky, Komorný zbor Neven a Komorný zbor Zvony: Aleluja, amen

V snahe zažiť radosť zo spoločného „muzicírovania“ sa neraz dostávame do dilemy, aké témy si máme vybrať do svojho repertoáru, aby sme oslovili nielen seba, lež aj naše obecenstvo. Jednou z oslovujúcich tém je adventná skladba Príd' a lieč nás. Je to dvojhlas so sólovými prvkami. Túto skladbu interpretujú speváci od 10 až do 70 rokov, konfesiónálne a národnostne maximálne zmiešaní.

2. Spevácke trio Zvončky, Komorný zbor Neven a Komorný zbor Zvony: Príd' a lieč nás

Naším hlavným cieľom je mať v repertoári hlavne a capella skladby. V spoločných vystúpeniach ich často aj spievame. Združené zbory Zvony a Neven spolu s triom veľmi často spievajú skladbu Tebe pojem skladateľa St. St. Mokranjca, ale i skladbu Tovačovského *Otče náš* v úprave Rupeltda.

3. Spevácke trio Zvončky, Komorný zbor Neven a Komorný zbor Zvony:

Tebe pojem – Stevan Stojanović Mokranjac

Otče náš– Tovačovský - Rupeltd

Vianočnú skladbu *U to vrijeme godišta* sme spievali na dvoch koncertoch: na predvianočnom koncerte v Hložanoch a na Novoročnom koncerte v Selenči.

V poslednom období sa stretávam s novým, zaujímavým spôsobom spájania interpretačných telies. Ide o vokálny prednes sprevádzaný orchestrom, či už ľudovým alebo tanečným. Zaujímavou skúsenosťou je pre mňa spolupráca s tamburášskym orchestrom. Subotický tamburášsky orchester bol hosťom tradičného vianočného koncertu v Selenči.



Spevácke trio Zvončky, Združené zbory Zvony a Neven a Subotický tamburášsky orchester - Dom kultúry - Selenča 2005

4. Spevácke trio Zvončky, Komorný zbor Neven a Komorný zbor Zvony: U to vrijeme godišta

Ak analyzujeme repertoár, musíme poznamenať, že vypočítá skladba tiež bola kameňom do mozaiky zblížovania národov a vierovyznaní, lebo je chorvátskeho pôvodu z katolíckeho kancionálu a bola predvedená v Hložanoch a v Selenči, v oboch prípadoch v netypickom prostredí pre tento repertoár. Tamburášsky orchester podčiarkol naše vystúpenie tiež národnostnou črtou a publikum v Selenči v Dome kultúry začalo spontánne po zaznení prvých akordov tejto piesne tieskať, čo je tiež zaujímavé, lebo

vlastne okrem Chorvátskej televízie, ktorá ju uvádzala, by sotva bola niekedy odznela v Selenči týmto spôsobom..

Raritou v spájaní speváckych zborov do jedného interpretačného celku je interpretácia vianočnej skladby známej na celom svete. *Tichá noc* ma od malička fascinovala a hádam aj ďalších 99% ľudí celého sveta. Keďže mám stále pred sebou svojich spevákov, mám možnosť vďaka Bohu pracovať na zdokonaľovaní nielen ich spevu, ale aj ich hudobného cítenia a zároveň vplývať na hudobný vkus našich poslucháčov. Porovnajme si tri rozličné interpretácie tejto skladby. V prvej časti sa predstavia doteraz spomínané spevácke skupiny na koncerte v Hložanoch, v druhej časti nám zaspieva súčasne 150 spevákov v piatich speváckych zboroch spojených do jedného celku na Vianočnom koncerte z roku 2003 a v tretej časti nám pribudne ešte jeden detský spevácky zbor a Subotický tamburášsky orchester. Tu spolu vystúpi asi 180 interpretov.

5. Spevácke trio Zvončky, Komorný zbor Neven, Komorný zbor Zvony, Detský spevácky zbor Zvončky ZŠ Jána Kollára v Selenči, Ozvena – spevokol evanjelickej a. v. cirkvi v Selenči, Ave Mária - - spevokol katolíckej farnosti v Selenči: Tichá noc

Koncerty, ktoré usporadúvame, v závere kulminujú nielen svojou programovou náplňou, premyslenou dramaturgiou, lež ale aj stupajúcim počtom interpretov. Zlatým klincom je zapojenie obecnstva, ako to ukazuje aj nasledovné video s vianočnou skladbou *Daj Boh šťastia tejto zemi*. Spievali sme ju od srdca aj v Hložanoch a už tradične v Selenči. Ohotne sa k nám pridalo obecnstvo, lebo na druhej strane vytlačených programov boli slová tejto piesne. Keďže je u nás tradícia spevu stále živá a v kostoloch sa spieva veľmi aktívne, nebol problém zapojiť prítomných do spoločného spevu.

6. Všetci prítomní (okolo 600 ľudí) Daj Boh šťastia tejto Zemi



Vianočný koncert 2011 - Všetky účinkujúce zbory, orchester a obecnstvo v piesni Daj Boh šťastia tejto zemi

Som rád, že mám tieto hudobné záznamy k dispozícii a mohol som urobiť pre vás malý zostrih, hoci nie vždy sme mali so sebou ochotných kameramanov, ktorí by okom kamery živo zachytili naše umelecké a organizačné výsledky. Naše aktivity pri zakladaní, šírení a fungovaní spolupráce Komorného zboru Zvony s ostatnými speváckymi zbormi, ktoré viem, dokresľujú niektoré vzácne údaje:

Komorný zbor Zvony (1993) koncertoval v nasledovných mestách v Srbsku: Belehrad, Nový Sad, Báčska Palanka, Odžaci, Apatin, Báčsky Petrovec, Kovačica, Stará Pazova, Báč, Selenča, Silbaš, Kulpín, Hložany, Kysáč, Aradáč, Erdevík, Šíd, Bingul'a, Pivnica, Padina, Lúg.

Mestá v Slovenskej republike, v Chorvátsku a v Slovínsku, v ktorých vystupoval Komorný zbor Zvony: Bratislava, Banská Bystrica, Nitra, Komárno, Brezno, Martin, Myjava, Senica, Vrbóvé, Nové Mesto nad Váhom, Prietř, Pezinok, Veľký Krtíš, Brezová pod Bradlom, Dúlovce, Šrobárová, Šaštín, Vrbovce, Častkov, Sobotište, Ilok, Murska Sobota, Moravske Toplice.

Orchestre v Srbsku, s ktorými sa uskutočňuje koncertná spolupráca:

- Ľudový orchester RTS Rádio Nového Sadu – dir. Juraj Ferík;
- Revijski orchester RTS Rádio Nového Sadu – dir. Jovan Adamov;
- Subotický tamburášsky orchester - dir. Zoran Mulić;
- Tamburášsky orchester KUS Abrašević z Báčskej Palanky – dir. Dragoslav Dabić;
- Orchester KUS Jána Kollára – Evergreen - Selenča;
- Ľudový orchester KUS Jána Kollára – Selenča;
- Orchester Komorného zboru Zvony – Zvonivá cimbalovka - Selenča.

Zbory v Slovenskej republike, s ktorými je nadviazaná koncertná spolupráca:

- Spevácky zbor mesta Brezno – dir. Milan Pazúrik;
- Spevácky zbor Cantilena z Myjavy – dir. Vierka Gáliková;
- Martinský spevokol – dir. Ján Leporis;
- Spevácky zbor Collegium Cantus z Banskej Bystrice – dir. Milan Pazúrik;
- Spevácky zbor Ozvena z Vranova nad Topľou – dir. Vilma Krauspeová;
- Spevácke okteto Voices z Vranova nad Topľou – dir. Adriana Tomášová;
- Spevácky zbor Glória z Nitry, dir. Ján Petráš;
- Spevokol Evanjelickej a. v. cirkvi zo Slovenskej Ľupče – dir. Juraj Zelník.

Na záver prednášky, ktorá predstavuje nahliadnutie do mojej vlastnej praxe a teoreticko-metodickej práce a ktorá ukazuje, ako sa dajú spojiť spevácke telesá do jedného celku, aby tento celok spieval a bil jedným srdcom, si dovoľm ponúknuť vám svoju poslednú, ale nie menej dôležitú ukážku. Som na ňu veľmi hrdý a teší ma, že mám príležitosť podeliť sa o ňu s vami. Pozrieme si spojený spevácky zbor

Ozvenu, Vokálne sexteto Voices a Komorný zbor Zvony v spoločnom vystúpení. Nahrávka bola urobená v Selenči v roku 2003.

7. Spevácky zbor Ozvenu, Vokálne sexteto Voices a Komorný zbor Zvony v spoločnom predvedení. Aká si mi krásna

Ďakujem úctivo za vašu pozornosť.



Resumé

Príspevok je koncipovaný formou svojrázneho autointerview, v ktorom autor sám nastoľuje otázky a následne na ne odpovedá, a to na základe vlastnej skúsenosti a vlastných dojmov, ktoré získal v kontakte so speváckymi zbormi a vokálno-nástrojovými telesami. Jeho základným cieľom je ukázať na príkladoch aktívnych zborových, speváckych a inštrumentálnych telies to, ako sa myšlienka ekumenizmu môže šíriť a následne, do akých pocitov a umeleckých stvárnení môže vyústiť. V prostredí mimoriadne bohatom na konfesionálne a národnostné odlišnosti sa venuje autor príspevku a zároveň zbormajster a hudobný pedagóg vyhľadávaniu spoločných hodnôt, ktoré prostredníctvom spevu a hudby zblížujú všetkých ľudí. V príspevku sú uvedené názvy telies, s ktorými pracuje a spolupracuje, miesta, na ktorých sa vystúpenia uskutočnili a tiež uvádza skladby ako ukážky, ktorými podčiarkuje vlastné tvrdenia.

Rezime

Text je koncipovaný u vidu svojevrstného autointerviewa, u ktorom autor sám postaví pítanja a zatím dáje odgovore bazirane na vlastitim iskustvima i opažanjima u oblasti rada sa pevačkim horovima i vokalno-instrumentalnim ansamblima. Os-

novni cilj ovog rada je da na primerima aktivnih pevačkih, horskih i instrumentalnih formacija ukaže na to kako se ideja ekumenizma može afirmisati, i kakva sve osećanja i umetnička dostignuća može postići. Na podneblju bogatom konfesionalnom i nacionalnom raznolikošću, autor teksta (ujedno i dirigent i muzički pedagog) u potpunosti je posvećen iznalaženju zajedničkih vrednosti, koje putem pesme i muzike zbližavaju ljude. U tekstu autor navodi nazive svih ansambala sa kojima saraduje, mesta u kojima su realizovani nastupi, a takođe i repertoar pesama koje potvrđuju njegove hipoteze.

Fotogaléria



Milina Sklabinská otvára VII. Muzikologickú konferenciu a víta hostí, medzi nimi aj Slovenku Benkovú, ktorá predniesla svoj referát ako prvá



Konferencie sa zúčastnili popredné osobnosti hudobného života

Fotogaléria



Mariena Stankovičová Kriváková



Kvetoslava Benková



Na konferencii sa zdieľali aj praktické skúsenosti

Fotogaléria



Katarína Melegová Melichová hovorila o 120-ročnom Petrovskom spevokole



Juraj Ferik, Anna Medved'ová a Kvetoslava Benková

Fotogaléria



Juraj Ferík prednáša o osobnostiach slovenského hudobného života
V.Figušovi-Bystrom a M.Schneiderovi-Trnavskom



Po konferencii sa viedla aj čulá diskusia

Fotogaléria



Ján Zachar a Ľubica Nechálová hovoria o CHZAP-e z Brezna



Anna Medved'ová hovorí o renesancii zborového spevu vojvodinských Slovákov

Fotogaléria



Juraj Súdri o význame zborového spevu v propagovaní ekumenizmu



Pod vedením J.Ferika si účastníci konferencie štvorhlasne zaspievali skladbu M. Schneidera-Trnavského *Hoj, vlast' moja*

SLOVENSKÁ HUDBA VO VOJVODINE_2011
ZBORNÍK PRÁC 7. KONFERENCIE
MUZIKOLÓGOV A HUDOBNÝCH ODBORNÍKOV
NOVÝ SAD 12. NOVEMBRA 2011

VYDÁVA_NÁRODNOSTNÁ RAĎA SLOVENSKEJ NÁRODNOSTNEJ MENŠINY
V SRBSKU a ÚSTAV PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV
ZA VYDAVATEĽA_ANNA TOMAŇOVÁ-MAKANOVÁ
EDITORKA_MILINA SKLABINSKÁ
RESUMÉ_MILINA SKLABINSKÁ
JAZYKOVÁ ÚPRAVA A KOREKTÚRA_JURAJ GLOVŇA a MARIANNA
KOLOŠTOVÁ
KOREKTÚRA SRBSKÝCH TEXTOV_HELENA DESPIĆOVÁ
FOTOGRAFIE_ARCHÍV ÚKVS
DESIGN_JASMINA SIMONOVÍČOVÁ
NÁVRH OBALU_KATARÍNA LUKIĆOVÁ BALÁŽIKOVÁ
TLAČ_AS TLAČIARENĽ KULTÚRA
NÁKLAD_300 ks

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице Српске, Нови Сад

78(=162.4) (497.113) (082)

**KONFERENCIA muzikológov a hudobných odborníkov (7 ; 2011 ;
Nový Sad)**

Slovenská hudba vo Vojvodine 2011 : zborník prác 7.
konferencie muzikológov a hudobných odborníkov, Nový Sad,
12. novembra 2011 [na tému] Zborový spev vojvodinských
Slovákov / [editorka Milina Sklabinská ; resumé Milina
Sklabinská] . - Nový Sad : Národnostná rada slovenskej
národnostnej menšiny v Srbsku : Ústav pre kultúru
vojvodinských Slovákov , 2012 (Báčsky Petrovec : Kultúra) . -
95 str. : ilustr. ; 20 cm

Tiraž 300. - Rezimeji na srp. jeziku uz svaki rad.

ISBN 978-86-87947-09-2 (ÚPKVS)

a) Словачка музика - Војводина - Зборници
COBISS.SR-ID 274889991

Organizácia konferencie:



Národnostná rada slovenskej
národnostnej menšiny v Srbsku



Ústav pre kultúru
vojvodinských Slovákov

